לציונות—לסוציאליזם—לאחוות עמים

יום ו', ט"ו באב תשמ"ח, 29 ביולי 1988 / שנה מ"ח מס' 13712 / המחיר –.2 ש"ח

מיסמך אבו־שאריף יידון בהנהגת אש"ף

עמ' 5

"יאיר. — "בהחלה נדיבית" — כך הגדיר אבו איאד, סגנו של ערפאת, את מיסמך בסאם אבו שאריף.

בראיון לעיתון הסעודי "עכאז" כשבוע שעבר אמר אבו איאד, כי אחי דעה אישית של אבו־שאריף והיא אינה מייצגת את עבדת אש"ף או אדונו מלכותיו אחר. עם זאת אמר כי המיסמך יידון בוועדה של אש"ף.

בסאם אבו־שריף לעומתו נחלץ להגן על המיסמך שהגיע וטען כי הוא למעשה מעיף את החלטות פיסגת אלג'יר והמיועצה הלאומית הפלשתינית. מיותר, שהיה בכי שהתקיף את המסמך עוד לפני קריאה אותו... התוכן הבסיסי של המאמר נבטא את רוח החלטות פיסגת אלג'יר, שהבל הסביבו עליהן.

מודעות ב„מטרו" של ושינגטון: אמור „לא" לסיוע לישראל

דליה שחורי (וושינגטון)

הוועד הערבי־אמריקני נגד אפליה ערך אתמול מסיבת עיתונאים בוושינגטון, בה הודיע, כי החל מהיום יפרסם מודעות ב„מטרו", הרכבת התחתית של וושינגטון, הקוראות לציבור האמריקני לפעול, באמצעות פנייה לחברי קונגרס, נגד הסיוע האמריקני לישראל בשל מעשיה בשטחים המנוהלים. נשיא הוועד ג'ורג' עבדין נשא במסיבת העיתונאים, כי המימשל רוצה להגדיל את הסיוע לישראל ל־3.6 מיליארד דולר. כתבתנו מעידה, כי הצעה כזו אינה עומדת על הפרק.

הוועד הערבי־אמריקני מסר לפרסום שני סוגי מודעות. במודעה האחת נראים חיילים ישראליים מכים פלשתינים ברחוב, ובתחתית אמרה: „כך משתמשת ישראל בדולרים שאתה משלם מסים". בתחתון מופיעה שאלה: „האם אתה יודע, שאשתקד נתן משלם המסים האמריקני לישראל 1.8 מיליארד דולר סיוע צבאי?"

אמור „לא" לסיוע

בהמשך מסביר המודעה, כי „השנה רוצה נימשל רייגן להגדיל את הסיוע ל־3.6 מיליארד דולר" ו„אם הקונגרס יסכים לכך, פירוש הדבר, שמשלם המסים האמריקני ישלם 10 מליון דולר כל יום לישראל, כדי שתפר את זכויות האדם של הפלשתינים". נוסף המודעה אומר עוד, כי נוסף על ה־3.6 מיליארד דולר המוצעים מקבלת ישראל 1.2 מיליארד דולר סיוע כלכלי. המודעה קוראת לכל אזרח אמריקני לפנות לחברי הקונגרס שלו ולבקשם: „רק אמור „לא" לסיוע ללא תנאים לישראל. דין הקונגרס יכול לעצור את הטירוף הזה".

ישראלי ודיראי"ם

גם המודעה השנייה מראה חיילים ישראלים נכים פלשתינים, ובתחתית שלה היא: „ברית דמועצות, דרום־אפריקה, ישראל — אמת־מידה אחת לזכויות האדם".

חברים תורמים להצלת רוית נהיר

מבצע הדוחות רחב היקף בעדי בימים אלה בקיבוצי עמק־הזיתים, במטרה למנוע ניתוח השתלת כבד לילדה רוית נהיר בת ה־9 מקיבוץ שדי־אליעזר.

מדיה אמתית לצאת בימים שני הקרוב בליווי הוריה ורופא לילדים, ליאות ושמלות כבד. (מוסף שבת, עמוד 11).

עוד נערים נפצעו בעזה ● עמוד 2
מאל"ל קהלני מתפטר מצה"ל ● עמוד 3
נערים מבקשים המתת חסד לבתם ● עמוד 4
אשורה הרפורמה בחברת העובדים ● עמוד 24
יום הנח"ל בקריית־שמונה ● עמוד 24

במסגרת המדיניות של „העברת האחריות לתושבים"

ירדן הודיעה על ביטול תוכנית הניתוח לשטחים

מדובר בתוכנית עליה הכריזה בשנת '86 ולפיה היתה אמורה להעביר כל שנה 150 מיליון דולר לגדה ולרצועה ● ההודעה מבטאת אכזבה מהיסחפות התושבים אחר אש"ף בעקבות אירועי האינתיפאדה ● צעדים נוספים, בנין הגבלות על נשיאת דרכונים ירדניים ● ברכת עמון רגים גם בשינוי הרכב הממשלה וצמצום מספר השרים הפלשתינים ● שמיר: מה שקורה בירדן איננו מעניינינו ● פרס: צעד טקטי בלבד

אורי הוריבין, סנחם עברי, מנחם במוק

ממשלת ירדן והחליטה את מול לבטל את התוכנית שגיבשה לפיתוח השטחים עליה הכריזה בנובמבר '86. לפי התוכנית היתה אמורה להעביר כל שנה סכום של 150 מליון דולר לתושבי הגדה, ובסה"כ 1.3 מיליארד דולר. בהודעת ממשלת ירדן הוסבר כי הצעד שנקטה נובע מחברת ירדן שא"ש הוא הנציג היחיד של העם הפלשתיני, ומייצג את הפלש"ים ענים ואת האינטרסים שלהם.

הממשלה הירדנית, בסכירה שהמלך חוסין כבר הבהיר את עמדתו כלפי השטחים בתעיה האחרונה של ראש מרינות ערב שהתקיימה באלג'יר. בנאומו או קבע חוסין שאין לו שום שאיפות לגבי השטחים ואין הוא חפץ אותם לעצמו.

מדינה פלשתינית עצמאית

בהודעת ירדן נאמר שירדן מצדדת בהקמת מדינה פלשתינית

(המשך בעמוד 2)

האיש שלנו במוסקווה

מוסקווה. – ראש הממשלה הקונסולרית הישראלית, מרדן גורדון (המזוקן, מימין) משיב לשאלות של עיתונאים סובייטים לאחר 21 שנים של ניתוק יחסים. גורדון שהוא עצמו עולה מרוסיה, אמר כי הוא נרגש ביותר ומקווה שהביקור יהיה תחילתו של חידוש יחסים. ידיעה בעמוד 3. (צילום: אייפ.)

ביכר: האינתיפאדה עכבר הפסדנו בה

"ר וגדל, חפים מפשע נהרגים ללא צורך — אש"ף הנציג ישראל איבדה כוח ההרתעה בשטחים ודברי שרים בממשלה , מנותקים מהמציאות — נשחקה אמינות הדיווח הצה"לי

המשמר גדום בכיר.

לדבריו, האינתיפאדה הנמשכת היתה „עכבר בגוף הממשלה". מעבר לתביעה גובר וחרד וחרד, גם ללא כל צורך, נהרגים נשים וילדים חפים מפשע, ויש שנים אחיות, עד שהמצעים עליהן הלו אנשים

(המשך בעמוד 2)

ילואים: „לא אישרה תמתין לדו"ח המלא

גם בבקשת אושי פוירדמן לשמוע השגותיו ● חתיצבה ההפסדים 130 מיליון שקל — 60 אחוזים שוקם בגלל בכלל המשק היצרני ● אוריה עגילית ורגועה בדיון

יחודה צור

אסיפת המשקים של „מילוי ארץ" שדרבנוסה אתמול בשעת צהריים בהשלוחת הלילה שלא לאשר לפי שעה את דו"ח הדיון בדרישה, עוד לקבלת הדו"ח בכל הלאום בנושא ודעבירה לאסיפה שתתכנס בעוד שבוע, יום שלישי. אסיפת המשקים

סיכמה את הצעת „מילוי ארץ" לקמה מאחרי החלטת הסכ"ל רמת־יוחנן. הכינה הצעות. הקוראות למסור לידי הקיבוצים את הדו"חות והמלצות בטלאון הכלי לת בדו"ח כדשות, על מנת לקיים דיון ממוסדות המשק ובשרשה קיבוצי גם מרכז כבר בקשי לקבל את

(המשך בעמוד 4)

„המשמר"

בשטח / מסורבות־גט

כיף מבעד לקמטים

צופה מן הצד היה מתקשה לקבוע את זהות המתבגרות אתמול בבית ליגת נשים בנתניה. הפער בגילים ובמרצא והפער הסוציואקונומי זעקו מכל פינה. לצד נשים עטופות במיטב מחלצותיהן, אפופות ענני בושם שבאילו מצלילים לשמר אותן מחוץ לעומס הלחות המעיקה, נראו נשים קשות־יום, חרושות קמטים, לבושות בבגדים שראו ימים טובים יותר.

למרות כל זאת, החיבוקים והנשיקות הידידו יותר מכל על אפריקה וניאות לתת לה גם — ובחנה, שלאחר שלוש כנות נטישה ללא כתובת קיבלה את ההודעה הנואלת על פטירתו של הבעל הנוטש.

אתמול באו כשלושים מהן, בליווי ילדיהן, ליום כיף. לבוות יום אחר מסיר הלחץ ולהתאוורר בחברה היחידה אשר מבינה ומקבלת אותן, החברה היחידה אשר אינה מסביעה עליהן אות קין של נגועות — חברתן שלהן. החיוכים, הצחוק והשמחה אינם מצליחים להסתיר את קמטי המאבק

כיף על המנים ועצב בעשמה

הגורל המשותף — כולן עגונות או מסורבות־גט. כניסתה של שרית, אשה גדולה שחיוך ניצחון שפוך על פניה, מחטה גל אייר של מחיאות־כפיים. היא עשתה זאת, קרה לה „אירוע משמח" כהגדרתה: היא השיגה את הגט המיוחל.

צעירות שנגנטשו בטרם הרו ואשר חוששות לאובדן פוריותן בטרם יילדו, לצד אמהות שנעזבו לפני למעלה מעשרים שנה עם ארבעה וחמישה ילדים. כל אלה חביטו בקנאה בשרית ובמרי — שהאיש שעזב אותה נמצא לפני חודש ימים בדרום־

היומיומי שמנהלות נשים אלה בסביבתן, ילדים ש„אבא" עבורם היא מילת גנאי.

בשולי החברה, הרחק מזרקורי התקשורת ומהמולת הקיץ המצחיל אלינו פניי, חיות שבעת אלפים שמונה־מאות נשים עגונות, מתחיגות לגט הנכסף. זה לא נושא למערכת הבחירות וא־אפשר לחלק כאן תקציבים ומשכורות, אז בואו נשכח מהן ונמשיך לכתוב על רייסר, שחל, כרמן וחוליו. איגלסיאס. למה לקלקל את מצב הרוח?

גבי בשן

לחיל הנח"ל ומפקדיו
לחברי הגרעינים
שלוחה ברכת
הקיבוץ הארצי
ביום חגכם
הרחיבו השוחות והעמיקו חלקכם
בהתיישבות הקיבוצית

מסך אחרון

יאיר ילד שמש

אני כותב שורות אלה בהלם מוחלט, בכיתי קמה „נורדאו", חצי שעה לפני סגירת העיתון. כרגע נודע לי מותו של יאיר הורביץ. יאיר הצ'ינצ'ו, החייכן, מלא חוש ההומור, המהול תמיד בעצב ובכאב, יאיר ששיריו הביאו אל השירה העברית עולם קסום, מרוכז, מלא צבעוניות חושנית. „יאיר אני שואל יאיר לאן אתה הולך". כך שירו, כך אני.

יאיר הורביץ

יאיר הורביץ הזל את דרכו השרירית חד עם יונה וולך ו'ל ומאיר ויזלטיר, יבדל"א. כאשר החלו שלושתם לפרסם, משכו שיירותיהם את תשומת הלב כשירות ייחודיות, כל אחת בדרכה, המשרטטות נתיבי המשך וחידוש לעומת משוררי שנות החמישים. ויזלטיר, בהרחבת הדיון בלשון השיר ובהעמקת הקונקרטיות של לשון השירה, וולך בהעמדת תתודעה כנושא שירי ובהקצנת העמדות המאמטיות, ויאיר, יאיר ילד שמש, הייחודי מכולם והמפיע מכולם — בבניית עולם שירי שלם, מודרך, מלא ראמות בבושות בין צמדי ניגודים המתעצמים תדיר, שהוא כולו עולם סובייקטיבי, רעם זאת הוא ממחזר בו את המרי הזוזי.

בשיר שחתם את ספרו „ארץ בחירה", קובץ מאסף שראה אור כדרכו של יאיר, לכנס מרי כמה ספרים את שירי הספרים הקודמים, מנופים, בצד שירים חדשים, בשיר זה, „התרגל אחר", נשמעה היטב קריאתו של יאיר על הדור השירי שהיו הוא, יונה זמאיר. אני מצטט כאן שורות שהכתיבה לי, בטובה, ערנה שבתאי, בטלפון בהול! „האם היה גופנו פרשן מהימן לתנועות הנפש, / זאת לא נדע, אלא זאת, / שהרים עשיר־רוח קלטו מאיתנו / דימויים, / אשר מהם למדנו עד כמה גזרי משב הענג / וכמוהם, אלמונים. / אחריתנו העידה בנו / שגרזלה קירבתנו לפרחים, אבנים / הגם שיאספו את הרוחות לצמיחה אחת, וכמוהם ניזונים אנו ומזמנים מתוכנו שפע, / וכה עריריים, על ספינה אחת, / עם רוח אחת, / כה שונים היו המענגים, / אף שהכיוון דימן לנו אותה המלחמה, סמיה: את זה חלל הותירה, / את זה פנוי לסיבלו. / לא היא היתה הסלע אליו התנפצנו, / לא ממנה שאבנו מים, אף שבה / את מתנו מצאנו."

שיר זוהם זה, מזעיע, שונה מן הנוסח המקובל של שירי יאיר הורביץ, היה מעין מאניפסט של דור, צוואה שירית שכתב יאיר בעבורו ובעבור חבריו. בו, כמו בשירי מאיר ויזלטיר, פיעמה התחושה כאילו יונה, הוא ומאיר הם דור נחשוני, העתיד לפרנס דורות רבים של משוררים שיבואו בעקבותיו, באמצעות מסעותיהם שלהם בנבכי הנפש, הלשון והעולמות הפנימיים. אנו נותרנו כאן, ועליונו מוטלת הצוואה: לדעת לשמר בלשון השירה העברית את קסם מילותיו של יאיר, כמו בשיר משיריו הראשונים, „לאהבתי, כשתשכנים": „שקט שקט הערב עובר / בעץ ובלב. הארמה / פנים מפקידה לברכת שמים הרוח / בתפיזה ציצה יפור את הקסם המאפיר בעלי שלכת ויבשר / לורעים מיילים את בוא / המיים בשורשים צמאים."

אילן שיינפלד

איזמל / מדע בשירות ההלכה

טומטומאה בהדסה

שינויים ארכיטקטוניים המתוכננים בבית החולים „הדסה" עין כרם בירושלים, מדירים שינה מעיניהם של מומחי „המכון המדעי הטכנולוגי להלכה". מומחים אלה מנציאים לנו פסגנים, שבאמצעותם ניתן לעקוף — בדרך כשרה כמובן — איסורים וסייגים שונים בהם מצווים בני ישראל.

מתברר, כי בני שבט הכהנים מתקשים לבקר אצל נשותיהם, שילדו במחלקת היולדות של הדסה עין כרם, וכל זאת משום החשש, כי טומאתו של ברי־מינן שזה עתה הוחזר את נשמתו לבורא, הביא חם ושלום טומאה על הכהן הצדיק. לא רק הכהן צריך להזהר מטומאה זו, אלא גם בניו חיילים להשמר שלא להפגע מטומאת המת. זו סיבה שבני הכהנים, שזה עתה באו לאויר העולם, אינם יכולים להשאר במחלקת היולדות יותר מהזמן ההכרחי הנדרש. אשת הכהן לא תוכל לראות את זיו פני בעלה, שעה שהיא מאושפזת לאחר הלידה, כיוון שביקור האשה על ידי הבעל אינו בחזקת פיקוח נפש.

גם זה לכתי חולים: „שקע שבת" של המכון הטכנולוגי לביעות הלכה — „על פי העיקרון „תקע ושבת".

הרב שמעון שטרן מהמכון „המדעי הטכנולוגי להלכה" הסביר לנו, כי טומאת המת יכולה לעבור ממחלקה למחלקה רק דרך פתח שרותבו עולה על ספח השוות לשמונה סנטימטרים. מתברר שהראש היהודי ממציא לנו פסגנים בדמותן של דלתות מיוחדות, אשר חלקם מצוינת לסירוגין במצב פתיחה. המצאה זו אינה מאפשרת לטומאה הנוראה להסתנן למקומות בהם יבואו כהנים.

במכון „המדעי הטכנולוגי להלכה" מקוים, כי הנחלת כית חחולים הדסה תשתף עימם פעולה ותתייעץ עם מומחי המכון בתכנון בנית המחלקה החדשה, כך שהיה ניתן לבודד את מחלקת היולדות מטומאה רחמנא ליצן.

עוזיה בסקינד

עוד שבוע / פסוקו

בנק הארשאי ההונגרי:

„נקיים חבדה משותפת לנו ול„בור".
– מילא קומוניסטים, אבל הם לא קוראים אויקלוז

*

גד יעקובי:

„קחו את הליכוז ברציוות. הוא מתכוון למה שהוא אומר".
– בניגוד למערך

*

עיראקי:

„רק מו"מ יעיר עם אירגן".
– עם"י קאמם דוויד?

*

יצחק מודעי:

„אי אפשר לדבר על כיתן בלי לדבר על מקור האש".
– אמומיאק!

*

הדסמואי אמנון אדיאלי:

„חתחלנו לייצא את חבורת חזבל ליפאן".
– תייצאו הכל. אל תשאירו אצלנו אף אחד מהחברה בבקשה!

*

ח"כ מנחם פורוש:

„בחיוכן הנעצמאי אין סמים, אז למה לא מעבירים יותר כסמים לחיזוק הנעצמאי?"
–הפוך והשאלה הרחדית.

יורם בר

עורך „שמדאחדי": יצחק פרלמן

תושב עזה שמת מפצעיו, נפגע מירי חיילי צה"ל לאחר שהשליך בקבוק תבערה

2 נערים נפצעו אמש מכדורי גומי ● 2 שוטרי מג"ב נפצעו מאבנים

עזרא אבירן, יחזה מיום, עדכנים

מתחקיר שערכו אמש כוחות הבטחון בעזה עולה, כי האני קראל אלינשון, בן 37 משבונת יארבי בעזה, שמת אתמול מפציעו בבית־החולים „אל־אלי" בעזה, נהרג ב„כבר פלשתין" ביום ו' האחרון, ולא במחנה שאטי

ביקור אצל משפחת הרוג בעזה, אמרו אנשי המינהל האזרחי כי האני נפצע ביום. בשעה ובאחרונו מקום, בו הוטל ביום ו' האחרון בקבוק תבערה על רכב סיור של צה"ל. הבקבוק לא גרם כל נזק, וחיילי הסיור ירו ליעבר מכל זרוק בקבוק התבערה שנפלטו מן המקום. בתחקיר קודם שביצעו כוחות הבטחון כבר הועלה חשד כי אחד מן הנמלטים נפצע מירי החיילים. עתה נציגים בוואדאי כמעט אמרה כי המצוע באתו אירוע הוא האני אל־נזרק שמת אתמול מפציעו.

שקט יחסי בגזרה יבריצה

יעזבו נמשך אתמול במחנות הפליטים ג'בליה ושאטי שבריצועה עזה. בשאר אזורי הרצועה נשמר שקט. וראה שהחיים לבו כמלולם לאחר השביתה הכללית ביום ה'. חלק מן הנערות בחוזבות הערים היו יוצאו לעבודה אתמול. יחזקרים הרצועה פורו אתמול יחזקרים ו„גינגית" כדי להפריע ליציאת הנשים לעבודה, ולחבל בתנועת כלי־רכב של כוחות הבטחון.

בנוגע לפיות בין ריח אל־באלה לחאן־יונס נעקרו שלטים בלילה כי 20 עצי זיתאות בסמוך הישיבה למשפחות יהודית. הפעולות הנ"ל נמצאות בסמוך לשפת הים, ביישוב הקרוי בפיהם כפר־יס. במקום נמצא דגל פלשתין.

בגזרה שרם אתמול שקט. תנועת היוצאים לעבודה בישראל היתה רגילה, וגם המסחר התנהל כרגיל. למרות הקריאה לשביתת מסחר, בהוראות עם הנערים, לא קראה הנהגת האינתיפאדה.

מחאת „נשים למען שלום" אפיזרות פוליטיות"

קבוצת „נשים למען שלום" ליטיות" תקיים היום בשעות הצהר־ים משמרת מחאה מול כלא „אל־תרצה", במחאה על „מעשי התע־לות בעצירות בחודשיהסחר השו־נים". הנשים יוביעות משלטונות בתי־הסוהר כי דיאנו להעבדת האסי־רות הפוליטיות לבתי־כלא נפרדים מגברים, ומאסירות פליליות, וכי הן ישונו מסוף לסיום מעריהן.

שני שוטרים של משמר הגבול נפצעו אמש במהלך פיזור הפגנה אלימה בעזה. לבית הרים בעיר הוצאו 3 תושבים מקומיים שנפצעו.

סמוך לשעה 18.45 בערב נערכה הפגנה אלימה נשכונת שייח רזוון בעזה. כוחות הבטחון, שהגיעו לפזר הפגנה, נתקלו בכמאה פצעים שניסו להקוף אותם. בתגובה, ירו אנשי כוחות הבטחון כדורי גומי ב עצירים, שהשליכו אבנים לעברם.

נציג דובר צה"ל בעזה מסר, שעם פתיחת ירי הגומי נפלטו הפצעים חזון קצר לאחר מכן הוצאו לבית החולים „שיפא" בעיר נער בן 16 ועציר בן 23 שנפצעו מפציעת קליעי הגומי כם. באותה תקרית נפצעו גם שני שוטרי מג"ב מפציעת אבנים בגם הם טופלו במקום. סמוך לשעת התקרית בשיח רזוון הוכא לבית החולים „אל אהלי" בעזה בעזה אל תושב השכונה, יוסוף סוכני אל דגניסי. בן 26 שנוזה מאש חיה בירכו. נציג דובר צה"ל אמר בתגובה, שבאותה תקרית לא נורתה אש חיה.

גורם צבאי בכיר

(סוף מעמוד ראשון)

שבסוסו של רבר נשטרך לחיות איתם בשלום. על קברניטי המדינה לחבריו שאנו הולכים לסיים את הענייו. לדבר עם אש"ף. שלכל הדעות הוא הנציג היחידי של העם הפלשתיני, אולם מצד שני להפעיל ד"קשה מאוד נגד מי שימשיך ליידות בקבוק תבערה".

אבד כושר ההרתעה בשטחים

לדברי הקצין הבכיר איבדה ישראל בשטחים, מאז ראשית האינתיפאדה גם את כושר ההרתעה, גם את ההתראה וגם את ההכרעה.

„כעת מוכרחים למצוא נשר להבנה. התפיסות של חלק משרי הממשלה, כפי שבאו לידי ביטוי למשל בדברי של השר מודעי, אינו תואמות לסביבה. בעוד שבוזר שמרובר כאן בעם מתקומם, נמשיכים לחתיחס לעניין כאל מספר חליות מחבלים. את הקרב הזה כבר הפסדנו וכל צעד שנעשה כעת יימסם בצעד מתוך חולשה", לדברי.

שחיקה האמינות הדיווח

בהתייחסו להשפעת המצב על צה"ל אמר הגורם הצבאי הבכיר: „החיילים נמצאים כמצב בלתי־נסבל. אבל החשש האמיתי נובע מגורמים עוצנת צה"ל מאז ומתמיד, הולכת ובשחיקה.

בעבר יצאנו נישברים מעמה שקראנו. ייזוח מצרי ורבשון מזרחי. הערבים כבר יצאו מזה, אולם אצלנו זה מתרחב ומעמיק", קובע הקצין הבכיר.

„החתייה" יוצאת היום במודעות בעתונים: „לשבור את האינתיפאדה עכשיו"

דורית גפן

תנועת „החתייה" יוצאת היום במודעות גדולות בעתונים תחת הכותרת „לשבור את האינתיפאדה עכשיו". זוהי תוכנית האנטי־אינתיפאדה של „החתייה". דובר „החתייה" אבי שרתי מסר אמש ש „החתייה רוצה להעלות לסדר־היום הציבורי את השאלה המרכזית שמטרידה את אזרחי ישראל — כיצד להתגבר על האינתיפאדה המשתוללת כבר חודש לתשעה חדשים". הדברי, תאמר בפלגתו בשפה ברורה ובאמירות צלולות ובחירות, „ביצד אפשר לסבור את האינתיפאדה מהר ועכשיו. עוד אמר כי „החתייה" מאשימה את המערך והליכוד, אשר בגלל הנימוסים המדיני שלהם הם מעודדים את המשך קיומה של האינתיפאדה ואת המשך הנסיונות להקים מדינה פלשתינית בישו"ע.

„נזקים בלתי הפיכים לערביים"

בתוכנית של „החתייה" יש הצעות למישור הצבאי והבטחוני וכן למישור המדיני. בין היתר נאמר בה כי המשך האינתיפאדה יגרום לערבים נזקים בלתי הפיכים. כך מציעה „החתייה" להמשיך את תנועת החתישקות וליצור עובדות חדשות. למישור הבטחוני מוצע להציא מחוץ לחוק את הנהגת האינתיפאדה ולגרש מן הארץ כל מחבל שרושע בנין פעילות טרוריסטית, ודרך בקבוקי תבערה, מציתי יערות, ודרך אבנים שפגעו נוספים באנשים.

תוכנית הבראה למד"א: איחוד תחנות וסגירת מוקדים

רזנית מורגנשטרן

לאחר דיון ארוך על תכנית הבראה למד"א, בהסתגר על דר"ח ועדת רוות, הוחלט על ביטול 1 תחנות עזרה ראשונה ברכזיות: בכל זוג ערים שכנות בתיים וחולון, בערבסבא הרצליה, יראון ופתחיתקוה יאחדו התחנות. בי יסוכל מוקדי לילה ותורנויות כמו למשל בקרית־מלאכי, שהמוקד בה יופעל באמצעות אשדוד.

בישיבה אתמול השתתפו: שרת הבריאות, נציגי האוצר, וראשי מד"א. נסקר דר"ח ועדת רוות וסוכמו עקרונות ההבראה. לאחר כשעה פרשה השרה רעות נוספות מהעדרים הבל ביישום העקרונות שחולקם פורט למעלה. הישיבה נפסקה בשטרם סוכם על היקף התקציב למד"א, היקף התמיכה הממשלתית, קיצון בכח אדם ומרובר על יקצון של כ־130 עד 140 משרות, וסוגיית המשכורות לעובדי מד"א שאמורות לקבלם ב־1 באוגוסט. חיים ב"ש נפגשים הבדרים שוב כדי לסכם את תוכנית ההבראה, שתוגדרה על ידי אחד המשתתפים במשא ומתן, כמסביבה מאד ומסובכת ליישום.

ששה עיתונאים קיבלו את פרסי סוקולוב לעיתונאות

ורד לוי

פרסי סוקולוב לעיתונאות הכתובה והאלקטרונית לשנת תשמ"ח הוענקו אתמול בבית העיתונאים בתל־אביב. חתני הפרס: רני רובינשטיין („רב"), ותמיה שטרסלר („הארץ") מן „עיתונות הכתובה, יוסף (טומי) לפיד וגדעון עריף וגלי־צה"ל) מן העיתונות האלקטרונית. כמו כן החליטה ועדת השופטים להעניק שני פרסי כבוד לעיתונאות ערוצה פאר ולאבשלום קור.

חברי ועדת השופטים קבעו, כי העיתונאי רני רובינשטיין זוכה בפרס על עבודתו והשתובה המעולה בסיקור ובפרשנות של המצב בשטחים. רובינשטיין הודה לשופטים על שמצאו לנכון, במיוחד בימים אלה, להעניק את הפרס לנושא סיקורו השרוי בשמחלוקת קשה.

נחמיה שטרסלר זכה בפרס על סגנונו העיקרי והממושך והבאיה לחשיפות של נושאים חשובים. השופטים הוכירו את פירדת המאמרים של שטרסלר שחשפו את גוזה הפנסיה של ראשי „בנק לאומי" והביאו להתפטרות הדיריקטוריון.

על תוכניתו „השבוע שלי" שבגיבה זכה בפרס, אמר טומי לפיד כי זה ללא ספק הפרס היחיד בתולדות הפרסים, שצויין על־ידי ביטול התוכנית. „נבון יגיש אלי ואמר שהוא מאוד מצטער על ביטול התוכנית שלי שהיתה לדעתו דבר האינטלינגנטי והתרבותי ביותר ברדיו", סיפר לפיד.

ראש עיריית תל־אביב, שלמה להט, אמר על ביטול תוכניתו של לפיד: „זוהי ממש שערוריה לאומית, מעשה שאינו תואם את חופש הביטוי ואת הדמוקרטיה".

פירושו של דבר — אורי חורביץ

אזהרה לישראל, אש"ף וארה"ב

לאחר 8 חודשי האינתיפאדה, פעלה אתמול דרדו לראשונה, והחליטה להפסיק את תכנית החומש שלה לפיתוח השטחים. לפי התוכנית אמורה היתה ירדן להעביר מדי שנה 150 מיליון דולר לפתוח בנדים שונים בגדה והרצועה. בפועל לא התמיש כמעט רבר מאז הוכרזה תכנית זו ובנכסבר 86. המשך האינתיפאדה, ועליית מעמר אש"ף בשטחים, בעולם הערבי ובעולם בכלל, לקוחם החוקים. יחר עם זאת והדבוק שאין פרוס ההחלטה גם מחלים לשנחים, ובהודעה הירדנית מדגיש גם שקיימת אחדות של תוסכי שתי הגדות, אולם כנרד כי אקט זה הוא אזהרה לכולם כלומר, לאשיף לתושבי השטחים, לישראל ולארה"ב, ומשמעה כי לירדן יש מה להגיד בנושא השטחים לטוב ולרע.

ירדן הודיעה על ריטוק

הבוקר מסתיימת שביתת הרופאים

מגעים עקרים עם רופאי קופ"ח

רונית גורנשטיין

הבוקר מסתיימת שביתת בת יוממה של כל הרופאים במרינה שבאה במחאה על שחיקת שכרם. השביתה הקיפה את כל מתי־חולים בהם התנהלה חובבדה במתכונת שבת: מרי־מאות חולים הוו סגורות, הדרי המרון פעלו בחיול ובמחלקות עבור רופאים תרנים בלבר. במרפאות הקהילתיות שהיו אמנם פתוחות לא ניתן היה לקבל טיפול על־ידי רופא.

יש לציין שלא בכל בתי־החולים היתה השביתה מלאה. כך למשל בבתי־החולים שביר־חולים היתה השביתה חלקית בלבר. בקרב הרופאים היה בדרך כלל קונסנזוס לגבי השביתה ומניעיה — השכר הירוה. אך רופאים רבים הביעו הסתיגותם בעיתרה. פנישת משא ומתן שבועה לאתמול כמעט כמרה כי הצדוע באתו אירוע הוא האני אל־נזרק שמת אתמול מפציעו.

שקט יחסי בגזרה יבריצה

יעזבו נמשך אתמול במחנות הפליטים ג'בליה ושאטי שבריצועה עזה. בשאר אזורי הרצועה נשמר שקט. וראה שהחיים לבו כמלולם לאחר השביתה הכללית ביום ה'. חלק מן הנערות בחוזבות הערים היו יוצאו לעבודה בחוזבות הערים. על כל־יסי הרצועה פורו אתמול יחזקרים הערכים ביתניים עם הנהלת הקופ"ח. בהנהלת הקופ"ח מבתיים עריין לתשובה הרופאים על הצעת ההנהלה האפשרות שיפסיקו הקיצוניים. אך זו תיגמן בראה רק לאחר שייוודעו תוצאות פגישת רופאי המרינה עם האוצר במוצ"ש.

האחיות ותמו אתמול בבוקר ביתר עם תיים הבדבלר, ירד הגאף לאיגוד נקצועי בהסתדרות, על הניסות הסופי של הסכם התקונה ובכך הגיע לסיומו משבר האחיות.

תביעה נגד דרוקמים

הנהלת הקופ"ח תגיש הבוקר תביעה לבית־הדין לעבודה נגד דרוקמים בשרות הקופה, כדי שאלה ישובו לעבודה מיריש. מתחילת השביתה לא תדשו דרוקמים את מלאי התרופות בבתי המרקחת במרפאות, בבתי־החולים הציבוריים ובמחנות. מאתמול החלו דרוקמים גם בשיבוש יבוא התרופות נחרון, דבר שיגרום למיסור חמור בם בבתי המרקחת הפרטיים. במרפאות ובתי החולים, הורגש ביומיים האחרונים מחסור חמור בתרופות. תרופות רבות אזלו מן המלאי. הדרוקמים מרחים בנעריהם על שכר יחיד ומחי סוד בדוקמים והתעלמות המעסיקים מהם.

מהנהלת קופ"ח נמסר כי היא הציעה לדרוקמים שיעמת שכר חרשות שלא נתקבלו על ידיהם וכי את הבכשה לצרי מניעה מוניאה מוניאה קופ"ח משום שלא יתבו לבלטל עשרות אלפי אנשים מדי יום לבתי מרקחת פרטיים.

"המשמר"
עיתון יומי
עיתון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: מארק גמן
עורך משנה: ישראל זמיר (בחופשה)
מרבו המערכת: רוביק רוזנטל
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב טל. 378833 חשבון בנק הדואר 43360—3
המען למכתבים שידואר נעול ח"א 61999
"AL-HAMISHMAR"
(The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone: 378833 Telex: 341652
סניפים: ירושלים 94622 רח' בן־יהודה 2, בניין מנסור חדרים 102-121, טל' 233161-3. המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008. חיפה 33134 רח' מבצר 17, טל' 673673. המען למכתבים: ת"ד 4907 חיפה 31040.

ראש הממשלחת למוסקווה: מקווים שזהו צעד לקראת חידוש היחסים

דובר משרד החוץ הסובייטי ממעיט בערך האירוע ואומר: הם באו לעסוק בעניינים טכניים

מיטי בסוק
אי.פי., דיוידר, סי"ב

מוסקווה.— חברי המשלחת הקונסולרית הישראלית הגיעו אמש למוסקווה בטיסה מאמ־סטרדם, לאחר שקיבלו ביום ד' אשרות כניסה לבריה"מ לפרק זמן של חודשיים.

„אנו מקווים כי המשימות שנבצע בשליחותנו זו, יהוו צעד ראשון לקראת שיפור היחסים בין ישראל ובריה"מ" אמר מרון גורדון, ראש המשלחת לאחר נחיתתו במוסקווה. כאשר נשאל גורדון, שהיגר מבריה"מ ב1957 בהיותו בן 10, על־ידי מתנים, מהי הרגשתו לשוב לבריה"מ ושיבה: „אני חש פרפרים בבטן".

לא חידוש היחסים

דובר משרד החוץ הסובייטי, וארים פרפיליב, אמר אתמול, כי אין כל קשר בין ביקורה של המשלחת הקונסולרית מישראל במוסקווה לבין שאלת חידוש הקשרים הדיפלומאטיים בין שתי המדינות. הוא הדגיש כי המשלחת הישראלית תטפל אך ורק בבעיות טכניות במתיקה האינטרסים הישר־אלים של השגריות ההלבלרית.

תעקדה הרישמי של המשלחת הישראלית הוא לבחון את בניין השגריות הישראלית שבחרוב בולשאיה אודרינקר, ממנו גורשו שגריר ישראל מתריאל כן ואנשי שגריות נוספים ב1967. ישראל שמרה לעצמה את הזכות על בניין השגריות במוסקווה, ומכלמת מדי שנה שכר דירה של 100,000 דולר.

הישתבנו בבית מלון

„לפני שנתיים כשנכנסתי למשרד החוץ לא יכולתי להעלות בדעתי, כי בקיץ 1988 תשב במוסקווה משלחת קונסולרית ישראלית. כי כל אסיר־ציון ישוחרר ושכלא. וכי בחודש האחרון יצאו מבריה"מ אלפים יהודים", אמר אתמול שמעון פרס.

במשרד החוץ מעריכים, כי הסוביטים יגמו בימים הקרובים להמציע מחשיבותה של המשלחת הישראלית. אח משום ההתעניינות הרבה במשלחת, בכלי התקשורת המערביים. מסיבה זו לא אישרו השלטונות הסוביטיים לכתבים המדיניים בישראל להתלוות למשלחת.

במשרד החוץ נמסר אתמול, כי המשלחת השתבנה בבית־מלון במוסקווה, וכי היא תפעל מבניין השגריות ההולבלרית. הערב ומחר בבוקר צפויה למשלחת קבלת פנים תגיית בבית־הכנסת המרכזי של מוסקווה.

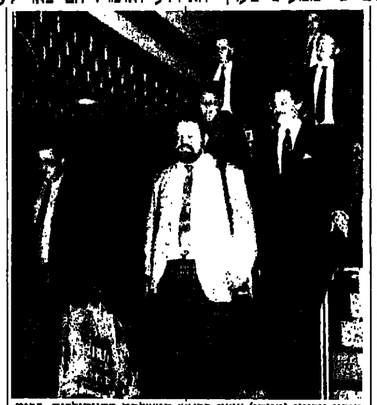

מירון גורדון (מוזקן) צועד בראש המשלחת הקונסולרית, בבית הנתיבות במוסקווה, לחדר האח"מ, שם שוחח עם עתונאים. (תצלום: אי.פי.)

שגריר ישראל החלונן: משרד החוץ הבריטי מדליק כדי להעביר היחסים

דסנה דרדי (בריטניה)

שגריר בריטניה בבריטניה יהודה אבנר, הביע אתמול תרעומת בפני מנכ"ל משרד החוץ הבריטי הדיפלומטי, סיר סטריק ריטן, על הדלפות ממשלת בריטניה בעניין הדיברות ביחסים בין ישראל לבריטניה.

השגריר פנה אל מנכ"ל משרד החוץ לאחר שבימים האחרונים התפרסמו בעתונות בבריטניה מספר כתבות מזן המתמש שרותמים שתי המדינות נמצאים בימים אלה בשפל שלא היה כמוהו. סיר סטריק הביע צער על הפרסומים הנ"ל שעל־פיהם היחסים הבטיסים הטובים בין ישראל לבריטניה.

לידיעה שהתפרסמה ב„אינדי־נדנט", טען העורר הדיפלומטי של העתון כאילו בריטניה רדשה שזמני שת אנשי המוסד יעזבו את שטחה בתגובה על המתאמה הישראלית שהוטמעה בעקבות עיסקה מכרית הנשק לערב הסעודית.

החוץ הבריטי וראש השרות הדיפלומטי, סיר סטריק ריטן, אמרו לשגריר אבנר, כי הדלפות אלה אינן מקובלות בבריטניה. הם הבינו משחק מלחמה, והזהילו לקיים כל אחד מן הצדדים בין שתי המדינות שלא יעשה דבר שיכרסל את הקשרים הטובים בין שתי המדינות.

פרס: אין חידוש בדברי מרפי

עתיים

„בשבנסתי לתפקיד שר החוץ לפני שנתיים לא ידעתי שהעבר תגיע מעולם שלנו למוסקווה, וגם לא ידעתי שהחודש יעניק הסוביטים 2000 אחרי יציאה ליהודים המבקשים לעזוב את בריה"מ, אמר אתמול ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס בעת סיור בראשון לציון כאורח העיר. האונגנת השנה 108 שנים לייהוסרה.

לגבי נכונותו של סגן שר החוץ האמריקני ריצ'ארד מרפי לשוחח עם נציגי אש"ף, אמר פרס: „אני מצידי לא מבדיל בין שיחה לבין מו"מ. הרי כשמרבים לא באים לשחות כוס קפה וכל שיחה כזאת מהווה כעין משא ומתן".

פרס סבור שאין בזה חידוש ואין מה לגנות, כיון שכל הענייו הוא תיאורטי, המעולל טרם קרה, ואין זה מחייב תגובה. כן הבהיר, שאין לראות בכך משא ומתן עם אש"ף.

תא"ל קהלני פורש; מאוכזב מאי קידומו

אבי בניהו

סגן מפקד המפח"ש, תת־אלוף אביגדור קהלני הודיע אתמול במכתב לרמטכ"ל כי הוא"לים לפרוש מצה"ל. צעיר זה של תת־אלוף קהלני בא לאחר שהתברר לו כי שר הביטחון אישר באחרונה את מינויו של תת־אלוף אחר, לתפקיד בכיר בביקור הטיה הרחבת אלוף.

כתבנו הצבאי מציון, כי בשיחה שקיים קהלני לפני כשנה עם הרמטכ"ל רא"ל דן שומרון סוכם בין השניים, כי קהלני „מעמיד לקרדום" אולם הכשחה זו לא בוטשה.

תא"ל קהלני נחשב לקצין שדה מצטיין ואת רוב תפקידיו עשה במערך הטריון. הוא גם נושא את תואר „גיבור ישראל". הוענקה לו על אומץ הלב והתושיה בשפיכר על רדוד הטריון עוז 77' בשלחמת יום־כיפור, ברמת הגולן.

בתפקידיו האחרונים בדרגה תא"ל שימש קהלני כמפקד עוצבה, מפקד ב"מ לפיקוד ומטה ובעת כשנן מפקד המפח"ש.

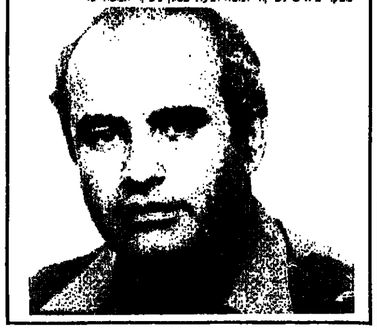

בחירות 88 — דורית גפן

הערב — עימות תקשורתי ראשון

הטלוויזיה תקיים הערב עימות ראשון בין ראשי הנטות של מפלגות העבודה והליכוד. בכתבה שזומה הטלוויזיה בנסערת יומן האירועים של ליל־שבת יתעמתו השרים ויצמן וארנס בנושא מערכת הבחירות לכנסת ה־12.

ירוי מסה הבחירות של הליכוד פנה אתמול לבטה הבחירות של מפלגת־העבודה בקריאה לנהל את מערכת הבחירות בנטרת ונועזה ושקולה בכל האפשר, תוך המנעות מהמסמנות אישיות. ארנס אמר, כי הוא מתרשם שמטה המערך מתכונן למלחמה, הם הכינו משחק מלחמה, והזהילו לקיים „משברה מפלגתית", דברים אלו, אמר ארנס, מיותרים, נפריעים ולא מסיימים לבחור הישראלי לקבל את החלטותיו. הוא הציע שכל המפלגות ירבור לעניין.

דוכרת מפלגת־העבודה ציינה אתמול כי מניעה כמו זו של ארנס נמשעה כבר למני שבועות אחדים על־ידי מוכ"ל מפלגת העבודה עוזי ברעם. ובתיחסה לעניין ה„משברה המפלגתית" אמרה כי יש הנומה מרובה בעניין. לדבריה בכל מערכת בחירות פרעלים מאבטחים באופן שוקף לסמירתם של אישים וכיבוטים, כל זאת גם לפי דרישות המשברה ובשיתוף פעולה אתה.

דודו טופז חוזר לכיכר

דורית גפן

השתקן והבדרן דודו טופז עומד להתחלה בטערכת הבחירות של מפלגת המרכז. טופז עשוי לקחת חלק בתשדירי התעמולה של מפלגת המרכז הן בטלוויזיה הן ברדיו.

כתבנו מפליינו כי בטעם האחרונה שהופיע טופז בטערכת בחירות, ב'81, נפלט מפיו באיטיות בחירה גדולה של המערך בכיכר מלכי ישראל הביטוי „צחוקים כללפי מתרפיני הליכוד. הערכה היתה אז כי מליטת פה זו עלתה לטערך במנדט אחד לפחות. דודו טופז עצמו סבל לאחר מכן מיחס עוין של חלקים בציבור, ומסטיגמה פוליטית, והסיק לאחר מכן תכנית בידור שנקראה „פליטת פה".

התחיה השלימה דירוג החי"כים

דורית גפן

תנועת „החתיה" השלימה אתמול לפנות בוקר את דירוג רשימתה לכנסת ה־12. בסיבוב הבחירות של „השליטים", לאחר הבחירות לפאנל, נבחרו בשלישיה הראשונה אליקים הנצנר, בני קצובר ואני פרחן. הם יובבו במקומות התמיאים, הששי והשביעי בר־שלימה לאחר יובל נאמן, גאולה כהן, אליעזר הלרמן וגרשון שפס. בשלישיה השניה (מקומות 8 עד 10) נכחרו פרופ' עוראי סרן, רני ריין ואמרים בן־חדים. פרופ' סרן, מי שהיה מנכ"ל משרד האוצר בתקופת אריהו הדרעי לאחר הסרבוב הראשון שבו נכשל כי לא יוכל לסיבוב נוסף אך לאחר שיכנועים חוזר בו ונכנר כאמור לקמום השמיני ברשימת „התחיה".

בסיבוב השלישי (מקומות 11 עד 13) נבחרו אריה חזקן, אסתר ציון לשעבר, מחוסמי המסוס בלוגינגראד, צבי טוטמן ואמתר אבוטבול.

פינה חמה ללב"י

הקרן למען בטחון ישראל

לידיעת ציבור התורמים ללב"י

קרן לב"י
(הקרן למען בטחון ישראל)

מעניקה תעודות הוקרה מיוחדות לכל המסיע לתרום לכבודם של בני משפחה וידידים, באיון ובמו"ל, ועל־ידי כך להעניק להם מתנה מיוחדת ומרגשת באירועים בגון: ימי הולדת, בר־מצוה, חתונה, גיוס לצה"ל וכד'.

לקבלת פרטים:
טל: 03,268206, 205183

היום יותר מתמיד - תן לבן ללב"י

קרן לב"י רח' ד' (אריה) 7, הקריה, תל־אביב 64734

לחברנו אלחנן חורוביץ ובני ביתו
ברכות לבביות לנשואי הנכד
אמיר עם בח"ל
בית „על המשמר"

צוותא לתרבות מתקדמת

תיאטרון

ששי 29.7.88 – 15.00 – „הצבר" – מאת הרולד פינטר, ביצוע: הסטודיו לשחקן – ניסן נתיב.
ראשון 31.7 – 20.30 – „הקיר" ת. קאמרי.

קולנוע

שני 1.8 – 21.00 – „סטרימסטיו אחרון 88". קאברט סאטירי מאת הזלל מיטלפונקס.
בימוי: נדליה בסר, תאורה: אוזן לוי.
מוסיקה: שבי ישר, תלבושות: אלה חרפז, תנועה: תמי בן עמי.
תאורה: פלים רוט, בהשתתפות: מתעמד בכיר, תחיה לוגו, עמי ויינברג, רוברטו פולק, ענת צחור, ליאורה ריבלין. על יד הפסנתר: רונית שפי

רביעי וחמישי 3+4.8 – 20.30 „לשבור את הקיר" ת. הקאמרי.

בידור

שישי 29.7 – 22.45 ו־24.30 – סי חימון.
שבת 30.7 – 21.00 – „מאיר אריאל".
ראשון 31.7 – 22.30 – „אין זה עובד באמת" מופע סאטירי.
חמישי 4.8 – 23.00 – מעודון חוידאו בצוותא
„הפרוטוקולים" ראשון.
בצוותא מוצגת תערוכת צילומים של אשר בר־אמנות.

לכודי פינטו
ולחברותיה האחיות
עם הצלחתכן במאבקכן
זד ברכות
סיסיל ומאיר הירשהורן
(בון־גוון)

המשכים

אסיפת משקי „מילואות"

(סוף מעמוד ראשון)

הר"ח לפני כל החלטה. 25 קיבוצים תמכו בהחלטה זו, מתוך 26 בעלי זכות הצבעה.

חלקים פרוים

התנהל ויכוח אם ניתן להשמיט משעמי סדריות עסקית חלקים מסויימים מן הדו"ח. בסופו של דבר הוחלט, על סוד של קול רקבל את הצעה והנהלה לסמוך ידיה לא מלא, בהתאם לשיקול דעתה של ההנהלה, לעיתים של הקיבוצים. ההנהלה תחליט איזה חלקים מן הדו"ח לא יימסר. 13 קיבוצים הצביעו נגד החלטה זו ו-12 דרשו לקבל את הדו"ח במלואו.

לפרסם הדו"ח במלואו

גם קיבוץ כפר-סמריה דרש לקבל את הדו"ח במלואו, לעיון של כל המוסדות הכלכליים בקיבוץ. הקו"ב בוץ גם הציע שעל הנהלת „מילו-אות" לתקן את המצב החסור שנוצר בציבור עקב הפרסומים השונים בכלי התקשורת. „להביא בדרך נאותה ומכוונת את עיקרי דו"ח בן שתר בתכנית הטבראה בפני הצי-בור."

תיומר הודעה מוסמכת

רחם פנו, מזכירת „מילואות", מסרה שנערכו נזקים לתשלובת בכלל פרסומים לא אותאיים שהועב-רו לאמצעי-התקשורת, ומיקרים לדבריה, כבר עתה, קשרים עם הספקים עקב הפרסומים. גם ניזוק מסד, נגזל החטיבה החילאית הדרום, שקיימים קשיים עם אחד הבנקים בגלל הפרסומים באמצעי התקשורת. במהלך הישיבה הוטחה ביקורת על מה שכינו הדוברים „קבוצת המדליפים מתוכנו", אשר גורמים לדבריהם נזק חמור. יתר עם זאת לא הוצאה אפילו להצבעה הצעתו של יורם מצנע, מרכז משק מצומה, לכנס מסיבה עתונאים. כן נדחתה הצעה לפנות דובר „מילואות" בסופו של דבר הקבלה החלטה שתיסבר הודעה מוסמכת לעיתונות מטעם ההנהלה, על כל פרסם דו"ח בישראל. אולם לא נקבע מתי ואיך.

מברק מאנשי פרידמן

אנשי פרידמן הנהגל בקבר של „מילואות" שיגר אתמול מברק אשר תוכנו הופץ בין באי אסיפת הנשקים. אנשי פרידמן מציינ שהוא מתפלא למסוע על כוונה להחליט באסיפת המשקים לפרסם דו"ח על דו"ח קרשור. כאשר הוא עצמו עומד לגיש בו אי הקרוב לפרום שר ראשי התנועות הקיבוצית ר"ה נגר. אנשי פרידמן מציין שכבר למנוע נזקים חמורים לקיבוצים, לחטיא את המפעל, ומגלים הבנה לאותם מאמצים.

„רכישת המזל"טים היתה מוצלחת למרות הלילים הבלתי-רגילים"

דליה שחורי (ישראמנון)

מנהל פרוייקט מטוס-ללא-טייס בצי האמריקני, רב-חובל מן כמאלוני, טיעון בתוכיר שהגיש באפריל, כי הזמנת מטוסים ללא טייס בסכום של 100 מיליון דולר, שנעשתה ביולי '85 על-ידי מפקד הצי ג'ון להמן, היתה -ביחודת במינה" מבחינה הלכיה, המאזנים -דרך חדשה לעשות עסקים."

המרגיבר ברכישת מזל"טים לצי האמריקני, לשימוש בנושאות מטוסים, ה-ווישינגטון פוסט", המכיא את הדיווח, מספר, כי השימוש המוצלח של ישראל במזל"טים במלחמת לבנון, היסב את תשומת לבו של מפקד הצי, ג'ון להמן, שהודה ב-'83 בעקבות ידווח המטוס ותפיסת הטייס האמריקני רודנס בדרום בלבנון, לרכוש שלושה מטוסים-ללא-טייסים מישראל, בסכום של 7.5 מיליון דולר. הרכישה אושרה על-ידי הקונגרס.

ביולי '85 הודה להמן על רכישה נוספת של מטוסים ללא טייס. „מולט" הישראלית היתה אחת משלוש חברות שנקראו לסיכרן, והיא זכתה בו, לאחר שהמטוס עבר הבצלחה אל מבחני הטיסה. אולם בתאריך לא ידוע, „מולט" הפרוייקט בצי, נאשר, כי בגלל תלולי הרכישה המהיר לא הטעילו אל הליכי פיקוח-האיכות המקובלים. לתזכיר מאלוני צורף מסמך אל הצי, המדגיש מספר פגמים במערכות המטוס. מבין 46 המטוסים שנרכשו, הוחזקו תשעה. יתר עם זאת ציין מאלוני, כי הביעוע הכללי של המערכות, אמנותן ואפשרויות התחזוקה שלהן השתפרו באורח ניכר בשבועים האחרונים.

„מולט" היתה החברה הזרה הראשונה שהוכרה בפרשת זיופי חרכש בפנטגון: הוחקרת על-ידי המשפט-אי. חברה השתלבנה לחקירה לאחר שקבלני הביטחון-אי מצאו מתאים כביתו של מלרון פייזלי, קצין צי לשעבר ורחות מרכזית בחקירה, „הסכם יעוץ" בין חברת „מולט" ובין „לוהנה אנרגיה אס.אי".

נשיא חברת „מולט" צבי שילר אמר ל-ווישינגטון פוסט", כי למלרון פייזלי לא היה כל קשר עם „מולט". הוא הוסיף: „מולט לא הועסקה את מר פייזלי". על „לוהנה אנרגיה אס.אי" אמר שילר, כי זוהי חברה פוטיארית, ש„מולט" שכרה את שרותיה כדי לקדם את מוצריה, וכי אין עוד כל קשר בין שתי החברות.

הורים לתינוקת שמצבה אנוש פנו לביהמ"ש שיאפשר המתת חסד

יהודה צור

טלילה ויאיר שפר, חברי קיבוץ מרום הגולן מבקשים לאפשר לרופא מטעמם לבצע המתת חסד לבתם בת השנתיים, הילדה במחלה חשוכת מרפא.

הם פנו ליו"ר העמותה לזכותו של האזרח על חייו ע"ד יצחק חושן, שיפנה לביהמ"ש המחוזי בת"א שיוציא הרשאה לרופא בבית-החולים בצפת, שם מאושפזת הילדה להוריק לה זריקת רעל כדי לשים קץ לייסוריה.

טלילה שפר בת 41 אשר לה בת בגיל 14 עברה במשך שנים טיפולים הורמונליים כדי לחכנס להריון. בעת הריונה לא עברה, כנהוג אצל נשים בהריון בגיל שמעל 35, בדיקת מיישפיר. הבדיקה לא נערכה כי היא סבלה מדימומים חוזרים ונישנים. המחבר, שהבדיקה, לו נערכה היתה מגלה שיעל סבלה מחלת הורשתית חשוכת מרפא וקטלנית. כאשר נולדה יעל בעבור מספר חודשים החלה לסבול מסידרה של מחלות, ובגיל 10 חודשים אובחנה אצלה מחלת הטי-זקס. כעבור זמן קצר היא איבדה מאור עיניה. נוסף לכך הי אסכלה פאפילפסיה, התכווצויות ורלקות ריאות. מצבה היום הוא חמור. היא מטפלת באנסוחיות, הנשמות, תרופות אנטיביוטיות.

בבית-החולים לא מכחישים שמצבה של יעל אנוש, אולם בני הזוג שפר יודעים, שריהם של הרופאים והאחיות כבולים על-ידי החוק.

הם עקבו מקרוב אחר מאבקו של גדעון נקש אשר סבל ממחלת ניוון במשך חודשים עד יום מותו. יעל זוכה לטיפול מסור של רופאים ואחיות במחלקת הילדים, וקיבוץ מרום הגולן שכר מטפלת צמודה הנמצאת ליידה כל הזמן.

בני הזוג שפר הגישו להנהלת בית-החולים בצפת בקשה רישמית להפסיק את פעולות החחייאה. עתה נאמור, פנו בני הזוג שפר לבית-המשפט לאפשר להמית את בתם כדי לגאול אותה מיסורייה ולתת לה למות ללא עינויים. הוריה מוכנים לצאת למאבק ציבורי על כך. הדיריה הראשונה על הפרשה נמסרה ביום שלישי על-ידי „העמותה לזכות האזרח על חיי".

30 ח"כים חתמו על עצומה לר"גן לחון את הפולרדים

עתיים

חברי הנהלת השדולה למען פולארד בכנסת ח"כ מלוזר וגאולה כהן נפגשו השבוע עם ראש הממשלה וריידוו לו על פעילותם. הם מסרו לו שעד כה חתמו למעלה מ-30 חברי כנסת מרוב סיעות הבית, על עצומה המוראת לנשיא ריינן לחון את אן ג'זמן פולארד.

שר התחבורה חיים קורפו השיב בשמו של ראש הממשלה על שאילתא שהוגשה לו ע"י ח"כ עדנה טוילודר כי אף שאין לממשלה מעמד פורמלי בעניין משפחת פולארד ניקיית הממשלה קשר, על בסיס הדיבורים עם במשלת ארה"ב, תוך התעניינות מיוחדת במצב בריאותה של אן פולארד. על יסוד זה מתקבל רעת לעת מידע על כך ונם האישור לביקורו של אבינון ורור בבתי כלאם ניתן בהגילת גורמי הממשלה. הוא הבטיח שגם להבא תמשיך הממשלה לעמוד ולהיות בגב ברור זו.

אבינון ורור הבהיר את הפעילות הציבורית למען פולארד-בישראל, בסר כי באחרונה הצטרפו לזועד „צדק לפולארדים" הפועל באר"ב, 33 פרלמנטרים לחדיים ציינים, ביניהם הסתדרות ציוני אמריקה, הקונגרס של רבני ארה"ב המשתיך לתנועה הקונסרבטיבית, מועצת הרבנים של ארה"ב, הקונגרס העברי האמריקני ועוד.

ועדת העבודה לביטוח לאומי: יותר לסיעוד — פחות לביורוקרטיה

יצחק שור

ועדת העבודה והרווחה תביעה אתמול מן המוסד לביטוח לאומי לקצץ בהוצאות הביורוקרטיות של החברות המפעילות את מסגלות הבית, במקצת חוק ביטוח סיעוד, ולהמנות יותר כספים למטופלים.

לוועדה נמסרו נתונים, מידי מטופלים וכבי משפחותיהם, לפיהם רק מחצית מקיצבת הביטוח הסיעודי מגיעה בפועל למטופלים. המחצית הנוספת מיועדת לתשלומים מינהליים, לכסים ולוכויות סוציאליות למטפלות. על כך הסיבה ברבה מקבבי מן המוסד לביטוח לאומי, כי שכרה הישיר של המטפלת מגיע ל-5.4 שקלים לשעה מתוך הקצבה של 8.6 שקלים.

מזכ"ל הביטוח הלאומי, מרדכי ציפורי מסר, כי עד כה פנו 16,000 איש בבקשה לקבל גמלת סיעוד. מלוכן נבדקו 13,000 ו-8,000 נמצאו ראויים, אך את הגמלה מקבלים רק 4,700.

שניים מחברי משלחת השמאל לרומניה עירערו על הרשעתם

פרקליטם, אביגדור פלדמן, טוען שביהמ"ש נטל מהם את האפשרות לערער על עצם ההגדרה הקובעת כי אש"ף הינו אירגון טרור

עתיים

ראובן קמיר ואליעזר פילר, שניים מחברי משלחת השמאל לרומניה, עירערו אתמול בבית המשפט המחוזי בתל-אביב על הרשעתם בעבירה על החוק האוסר מפגשים עם חברי אש"ף; ועל עונש המאסר של 6 חודשים שהוטל עליהם.

-למערערים היה יסוד סביר לחשוב כי המעשה ששמו, שעניינו גינוי טרור ותמיכה בשלום, לא נאסר על ידי החוק, והוא מנוצף מכוח עקרונות יסוד של השיטה המשפטית" — טען בא כוח המערערים וביקש מבית המשפט המחוזי לזוכתם. לחילופין מבקש פלרמן להורות על משפט חוזר כדי לאפשר למערערים לפרוס את מלוא הגנתם.

עו"ד פלדמן פנה גם לבית המשפט בבקשה לדחות את ביצוע עונש המאסר של המערערים. בטענה שקיים חשש כי המערערים יריצו את עונשם או את מרביתו עוד לפני שיתקיים הדיון בערעורם.

הפרקליט מציין, כי בית משפט השלום ברמלה דחה את מועד ריצוי העונש ל-4 באוגוסט, בו יפסוק אם יש מקום להמיר את המאסר בעבודות שרות.

„המטיף החוטא" הגיע לישראל; „עברתי תקופה קשה"

עתיים

ג'ימי סוגארס, המטיף האוונגלי האמריקני המפורסם, שהתוודה לעיני מיליוני צופי טלוויזיה ברמעות שחטא עם נערות טלפון, ונאלץ לפרוש מכנסייתו, הגיע אתמול אחרי הצהריים בראש קבוצה של 350 עליינים לביקור בישראל.

סוגארס, שבה יחד עם אשתו, טיפר שהיה בארץ כבר פעמים רבות, ובעבר הגיעו לכאן קבוצות של 800-600 עליינים. „הוי מסע עם מטרה", אמר הרוב, בהוסיפו כי הכוונה להעניק למקרים העשרה רוחנית. „עברתי תקופה קשה, הודה המטיף הוסיף: „גם ישראל עוברת עכשיו תקופה קשה וכאנו כדי להביע את תמיכתנו בישראל". איש הרח הנוצרי בא עם צוות צלמי טלוויזיה, אשר יצלמו את ביקורו במקומות הקדושים לנצרות, כדי להציג את הסרטים בתוכניות הטלוויזיה שהוא מוסיף לנהל. „אנחנו לא נצלם שום דבר בעל משמעות פוליטית. אנחנו מתעניינים אך ורק בתנ"ך, במקומות הקדושים ובהיסטוריה", הסביר.

בעוד המטיף מבתין לדרכונו בביקורת הדרכונים, ניגש אליו הרב שמואל יוסף מהקהילה בפילדלפיה, חב"דניק שבא אתו באותו המטוס. הרב הציע למטיף האוונגלי פתק בכתב ידו של הרבי מליובאוויץ' והסכיר לו שבפתק זה רשומות „שבע מידות בני נח".

ריצפת הפסיפס מציפורי עולה לירושלים

טוביה בסיגר

ריצפת הפסיפס המפוארת מוטמנת ח"מ לפסידת שנתגלתה בשנה שעברה על-ידי משלחת החפירות של האוניברסיטה העברית ואוניברסיטת ריוק בצפורי, ואשר כוסתה עם תום עונת החפירות, נחשפה השנה מחדש ובימים אלה הועבקה למוזיאון ישראל בירושלים. מיצגת הפסיפס, הנחשבת לאחת הרצומות היפות והשלמות ביותר מן התקופה הרומית, שוחנגלתי עד כה בישראל, נתגלתה על ידי ד"ר אורנ

נצר מהמכון לארכיאולוגיה של האוניברסיטה העברית וסרגו אריק מאיירס וסרגו קארול מאיירס מאוניברסיטת ריוק בקמפוס קרוליינה.

זהו כלולת חמנות פסיפס צבעוניות ומרהיבות מעולם המיתולוגיה הפאגאנית. המראות קשורים בפולחן דיוניסוס ובתחנות הכן תיאורים מן הנוף החקלאי. הפסיפס מצפורי יוצג במשך שלוש שנים במוזיאון ישראל ולאחר מכן יוחזר לאתר החפירות. העתיד להפוך לאתר „תיירות. החפירות נערכו בסיוע הקרן הקיימת לישראל.

„מוסף שבת"

עורכת: עדה סער עריכה: שולה בן-יעקוביא עיצוב גראפי: רחל דביר

חייה ומותה של ריבי בן-ארי

ב

לילה שבין ה-8 ה-9 במאי 1988 בשעה 24.15 מתה הסטיסקולוגית ריבי בן-ארי. שלושה ימים קודם לקחה בבצקת במוח שנרמה לתריאיאציה שלה. ארבעה ימים קודם לקחה באירוע מוחי ואושפזה במחלקה הנוירולוגית בתל השומר. כמה שעות קודם הובאה למחלקה הניקולוגית בתל השומר במצב של חלם כתוצאה מגרוי יתר של השחלה בעקבות שימוש בהרמון פרגנל, המרדנת ביוץ וכניסה להיריון. שכוע קודם היתה בריאה ורצתה בילד. היא היתה בת 42 כמותה.

בעבור חודשים, ב-12 ביולי 1988, כתב הפסיכולוג עמנואל כרמן, בעלה של ריבי, אל מנכ"ל משרד הבריאות, פרופ' יורם לס:

„... פרופסור לס הנכבד, הנני פונה אליך ליחס לחקירה בנסיבות מותה של אשתי, ריבי בן-ארי (ברכן) ז"ל, ת.ז. 450332, שנפטרה ב-9.5.88 בביה"ח ע"ש שיבא. לפי תרשומתי ש חשש רב שמותה נגרם עקב רשלנות רפואית. פניה זו היא בשמי וכן בשם אביה יעקב ולקובין ובשם בתה סיון בן-ארי. להלן פרטי הקרקע המקרה..."

מכאן ואילך תסתמך כתבה זו על דברים שאמר ד"ר עמנואל כרמן בראיון שנערך איתו בתאריך 17.7.88 ועל הסיעונים שהעלה במכתבו אל משרד הבריאות.

★★★

ריבי ועמנואל הכירו לפני חמש שנים. היא היתה פסיכולוגית קלינית. גם הוא היה — ועודנו — פסיכולוג קליני. היא היתה גרושה עם ילדה בת 10, הוא היה רווק וצנא לקשר, לשפחה. בפברואר 86 התחתנו והיו מאוחרים בדגון הסוף לילד. עבור ריבי — ילד נוסף: עבור עמנואל — ילד ראשון משלו. כשעבר נסון וריבי לא הצליחה להיכנס להריון פנו לעזרת הרפואה. ריבי עברה סדרת טיפולים שהביאה הריון קצר ומאכזב שהסתיים בהפלה. לאחר סדרת טיפולים נוספת בתרופה ההורמונלית הידועה — פרגנל, יצא הרופא המטפל, ד"ר בוקבסקי, לחופשה בחו"ל. ריבי התרבה אז לגיל 42 והיה ברור לשניהם שלא נשאר להם עוד הרבה זמן. הם חליטו לא לחכות לד"ר בוקבסקי ולפנות בינתיים לרופא אחר. חברים המליצו בחום על ד"ר גבריאל אלסנר, גינקולוג בעל מוניטין שגר בקיראון ועובד, בין השאר, בבית החולים תל השומר.

ריבי נפגשה לראשונה עם ד"ר אלסנר ב-10 במרץ השנה. הוא חידש לה את נטילת הפרגנל וגם הגדיל את המינון שלו היתה רגילה, משתי אמפולות לשלוש אמפולות בכל זריקה. אחרי מחוור אחר של טיפולים שהעלה הרס התחיל ד"ר אלסנר במחזור שני, וריבי קיבלה את הוריקת המשלימות את הטיפול (מסוג מוריגון) בתאריכים 24-26 באפריל. בשלב זה התחילה ריבי להרגיש רע. היא התלוננה על תופעות נפיחות, בחילות, שלשולים ובאבני בטן. לקראת סוף השבוע של ה-29.4 חלה החמרה במצבה. היא התנפחה באופרים רבים בגוף, עלתה במשקל ודוב הבגדים כבר לא נסגרו עליה.

ביום ראשון, ה-1 במאי, חבליטה ריבי שהמצב מתחיל להיות בלתי נסבל. היא צלצלה מהבלת, אל ד"ר אלסנר. אשתו ענתה לה. היא ביקשה מאד מריבי שלא תתקשר אל ד"ר בכית החולים הבטיחה שתפסוח לו לחתקשר בחזרה בהקרה. ד"ר אלסנר אכן צלצל. ריבי תיארה באחוזיו את מצבה והוא ביקש שתגיע אליו בשעות אחר-הצהריים לקליניקה, בדח' מטולנסקין 14 בתל-אביב.

אחרי יום השחלטה עליה הרגישה כלליית רעה ביותר. ריבי חתחילה להקיא ולא חרלה עד השעה 16.30, שבו חוזקן אותה ד"ר אלסנר אליו. כשחזרה סיפרה לעמנואל כי אלסנר בדק אותה ורינית. יעץ לה לשכב במיטה לשחות הרבה, ואם יזדקר לה כאבים — לקחת כדור. באותו יום לא ביצע ד"ר אלסנר כל בדיקה בריבי — לא בדיקת דם ולא בדיקת אולטראסאונד. הוא הרגיע אותה ושלח אותה, כאמור, לביתה. ריבי המשיכה להרגיש ברע ולהקיא. בערב העלתה את הפשרות שיעשו בכל זאת לחדר המיון. אבל הוחלט שלא צריך לעשות מאביקה. ד"ר אלסנר יודע מה שהוא עושה, כנראה שכבה זה עם הפרגנול וצריך לעבור את זה. בתחושה של חוסר אונים והשלמה עם הכאבים וההרגשה המוזרות — מה לא מוכנים לעשות למען הריון חדש — הלכו לישון.

עמנואל התעורר קצת לפני השעה 7 בבוקר. הוא ראה שכוס המים ליד מיטתה של ריבי נשארה מלאה ומיד ניסה להעיר אותה והחזיר לה שהרוקטור אמר לשתות הרבה. עברו כמה שניות עד שהבין שמשהו לא בסדר, שריבי שוכבת בעיניים פקוחות, שנוחה נתון בעוויות משונה ושהיא ממלמלת הברות לא ברורות ובוהה מחמיה. הוא ניסה לדבר אליה אבל היא לא הגיבה. הקשר ביניהם נותק באחת. מבוהל, התקשר עמנואל אל ד"ר אלסנר, שאמר — הבא אותה מיד למין ילדות.

ב-7.30 בבוקר הגיעה ריבי לבי"ח תל השומר, במצב של הלם, ספק בהכרה ספק לא בהכרה. לחין הרם שלה לא היה מדיר. מבין המומי הרופאים שהתקהלו סביב מיטתה ראה עמנואל איך מנסים לחוציא מוחריה דם אל המוחק על מנת לבזוק כבר לא נסגרו עליה.

ביום ראשון, ה-1 במאי, חבליטה ריבי שהמצב מתחיל להיות בלתי נסבל. היא צלצלה מהבלת, אל ד"ר אלסנר. אשתו ענתה לה. היא ביקשה מאד מריבי שלא תתקשר אל ד"ר בכית החולים הבטיחה שתפסוח לו לחתקשר בחזרה בהקרה. ד"ר אלסנר אכן צלצל. ריבי תיארה באחוזיו את מצבה והוא ביקש שתגיע אליו בשעות אחר-הצהריים לקליניקה, בדח' מטולנסקין 14 בתל-אביב.

אחרי יום השחלטה עליה הרגישה כלליית רעה ביותר. ריבי חתחילה להקיא ולא חרלה עד השעה 16.30, שבו חוזקן אותה ד"ר אלסנר אליו. כשחזרה סיפרה לעמנואל כי אלסנר בדק אותה וריניה. יעץ לה לשכב במיטה לשחות הרבה, ואם יזדקר לה כאבים — לקחת כדור. באותו

הודעה לעיתונות: שיפור בריאותיה

יהודה צור

ראש-„מילואות" מסר אמש הודעה לעיתונות בתום אסיפת המשקים. הודעה מציינת שתוכנית-„הבראה" של המפעל נתקבלה על פי התוכנית, ההו"ד והצ' שנתן, מראה על שיפור ניכר בחוקנו בריאותיה. „בהודעה לעיתונות נשבר עוד סי מתקיימים נגעים עם הבנקים, האודרים אל מאבני „מילואות", להטיא את המפעל, ומגלים הבנה לאותם מאמצים.

„מילואות" היתה חברה מצליחה

(המשך מעמוד 3)

ב-1973 הוקמה חברת „מילואות" בע"מ, כחברת בת-בעלות מלאה של „מילואות". מטרת החברה היתה לבנות ולנהל מפעל לייצור מוצרי-מתכת, בעיקר מוצרים לצרכי הצבא. המפעל הוקם בשטח הקיבוץ, ובמהלך שנות הפעילות הגיע מספר העובדים בו ל-150 איש. מחזור המכירות הגיע ל-30 מיליון דולר בשנה, ומרבית המוצרים יוצאו לחו"ל.

בשנת 1980 הגיעה החברה לקשיים כלכליים, ונאלצה לבקש מן הבנקים הלוואות לצורך הבטחת המשך פעילותה. הבנקים הסכימו לתת הלוואות, בתנאי שיבוצע שינוי מבני בחברה, ויוקם גוף חדש, שיהיה אחראי לכל הפעילות הכלכלית. הגוף החדש הוקם, ונקרא „מילואות-מתכות". הגוף הזה הוא-בעל-הבית, ומחזיק ב-100% מהון המניות. „מילואות-מתכות" מחזיקה ב-100% מהון המניות של „מילואות".

בשנת 1982 הגיעה „מילואות" לקשיים כלכליים חדשים, ונאלצה לבקש הלוואות נוספות. הבנקים הסכימו לתת הלוואות, בתנאי שיבוצע שינוי מבני נוסף, ויוקם גוף חדש, שיהיה אחראי לכל הפעילות הכלכלית. הגוף החדש הוקם, ונקרא „מילואות-מפעלים". „מילואות-מפעלים" מחזיקה ב-100% מהון המניות של „מילואות-מתכות".

בשנת 1984 הגיעה „מילואות" לקשיים כלכליים חדשים, ונאלצה לבקש הלוואות נוספות. הבנקים הסכימו לתת הלוואות, בתנאי שיבוצע שינוי מבני נוסף, ויוקם גוף חדש, שיהיה אחראי לכל הפעילות הכלכלית. הגוף החדש הוקם, ונקרא „מילואות-אחזקות". „מילואות-אחזקות" מחזיקה ב-100% מהון המניות של „מילואות-מפעלים".

בשנת 1985 הגיעה „מילואות" לקשיים כלכליים חדשים, ונאלצה לבקש הלוואות נוספות. הבנקים הסכימו לתת הלוואות, בתנאי שיבוצע שינוי מבני נוסף, ויוקם גוף חדש, שיהיה אחראי לכל הפעילות הכלכלית. הגוף החדש הוקם, ונקרא „מילואות-אחזקות". „מילואות-אחזקות" מחזיקה ב-100% מהון המניות של „מילואות-אחזקות".

בשנת 1986 הגיעה „מילואות" לקשיים כלכליים חדשים, ונאלצה לבקש הלוואות נוספות. הבנקים הסכימו לתת הלוואות, בתנאי שיבוצע שינוי מבני נוסף, ויוקם גוף חדש, שיהיה אחראי לכל הפעילות הכלכלית. הגוף החדש הוקם, ונקרא „מילואות-אחזקות". „מילואות-אחזקות" מחזיקה ב-100% מהון המניות של „מילואות-אחזקות".

בשנת 1987 הגיעה „מילואות" לקשיים כלכליים חדשים, ונאלצה לבקש הלוואות נוספות. הבנקים הסכימו לתת הלוואות, בתנאי שיבוצע שינוי מבני נוסף, ויוקם גוף חדש, שיהיה אחראי לכל הפעילות הכלכלית. הגוף החדש הוקם, ונקרא „מילואות-אחזקות". „מילואות-אחזקות" מחזיקה ב-100% מהון המניות של „מילואות-אחזקות".

בשנת 1988 הגיעה „מילואות" לקשיים כלכליים חדשים, ונאלצה לבקש הלוואות נוספות. הבנקים הסכימו לתת הלוואות, בתנאי שיבוצע שינוי מבני נוסף, ויוקם גוף חדש, שיהיה אחראי לכל הפעילות הכלכלית. הגוף החדש הוקם, ונקרא „מילואות-אחזקות". „מילואות-אחזקות" מחזיקה ב-100% מהון המניות של „מילואות-אחזקות".

(המשך מהעמוד הקודם)

מלהאשים כטרם יהיה בטוח. איש יסודי. לפני כתיבת המכתב התייעץ עם עשרות חברים רופאים, גינקולוגים, ידידות וכמרות משותפות שעברו על בשרן את חוויית הפרגנול. לא מיהר. היום הוא קובע כמעט בביטחון מוחלט: היתה פאשלה. מותה של ריבי היה מיותר. אפשר היה להציל. לא היתה שום סיבה בעולם שהרופאים יגיעו למה שהגיעו. והעווית הקטנה בזוויות הפה חוזרת.

חלק מהכעיסנות, המפנות אצבע מאשימה כלפי ד"ר אלסנר, מובאות כאן במצוטט מתוך מכתבו של עמנואל ברמן.

„... כאן שלב בטיפול לא הזהיר ד"ר אלסנר את ריבי בדיוק לכבוד הודעות הטב בוך ברוב הטיפול בפרגנול... מעולם לא הביא לידיעתה מהם הסימפטומים המעידים על סכנה המצריכים טיפול מיידי..."

„... המעקב שביצע בעת הטיפול היה מינימלי ודל ביותר. במהלך הטיפול בריבי בחודש אפריל לא בוצעה אף בדיקה של תיפקודי קיישון. בוצעו שתי בדיקות E 2 בלבד: הבוצעה רק בדיקת אולטרה סאונד אחת, שנעשתה עוד לפני השלמת הטיפול בפרגנול ולפני נטילת הכוריונון..."

„... חמורה במיוחד היתה התנהגותו של ד"ר אלסנר ביום 1.5, שבו החמירה מאד הרגישותה של ריבי והסימפטומים עליהם דיווחה העידו ללא ספק על גרוי יתר רציני..."

ברגן, כאמור, איש יסודי. במשך ימים ארוכים ישב ולמד את הפרגנול מתוך ספרות רפואית מקצועית. המשיך דבריו במכתב הוא מצטט מתוך פרוטוקולים המדעיים של הפרופסורים אינסלר, משית, בלנקשטיין ולוננפלד, שעסקו בבעיית הסמנות גרוי־יתר שהלחי כתוצאה משימוש בגונדוטרופין = פרגנול בעבר הנקבי עיתג.

„... גרוי־יתר החמור ברדגה הבהיה ביותר שאיבחן אצל ריבי בבית החולים הפתרה בכתבו בהדרגה", קובע עמנואל „הציטטות הנדולות שבמאמר אז על שתי השחלות היו קיימות ודאי גם יום קודם יהיו מופיעות בבר אז באולטרה־סאונד, אילו בוצעו".

והוא מצטט מתוך עבודותיהם של המומחים:

„אינסלר ממליץ בשלב זה על מעקב צמוד נשום שהמצב עלול להתפתח במהירות אל הדרגה החמורה" (infertility מאת אינסלר, 1986, עמי 384) בלנקשטיין, משיח ולוננפלד, לאחר שהם מתארים סימפטומים דומים לאלה שהיו לריבי ב־1.5, בשיבים לדרגה 2 על סולם של שלוש דרגות, קובעים בספקנות: אשה שלקחה בברור־ייתר שחלתי מדרגה 2 צריכה להיות מאושפזת ותחת מעקב קפדני ויהדר" מאת: בלנקשטיין, משיח ולוננפלד, 1986).

„... אין לי ספק ולא היה ספק למכסר גינקולוגים שאתם התייעצתי, כי בדיקות שהיו מתבצעות ב־1.5 היו מעידות על התפתחות גרוי־ייתר מסוכן, והיו מוליכות לאישפוז מיידי, שהיה עשוי למנוע את ההידרדרות שהלה בהמשך. איולו דיה מתיריחם ד"ר אלסנר למצבה של ריבי במידת הרציונה הראויה, שאמורה לאמיץ רופא אחר־אי סבור, ניתן דיה להציל את חייה."

ברגן שולח חץ גם לעבר המחלקה הגוירולוגית בתל השומר בה אושפה ריבי לאחר האירוע הנוגה. לדעתו, הסילוב בין הצטברות נוזלים ובעיקות שהופיעו בכל חלקי גופה של ריבי ובין האירוע המוחי הראשון יצר סכנה רצינית של התפתחות בעיקה בכוח. לאורות זאת, היו הרופאים בגוירולוגית שאנים, לדעתו, לא ביצעו בדיקות A.T.) נוספות ולא הגבו את ריבי למוניטור. בזהירות רבה בנסח עמנואל ברגן את דבריו ואינו חושש לומר שהוא לא בטוח שבאמת ניתן היה למנוע את ההידרדרות הסופית. אבל קיים ללא ספק האולי, ומה, לעומת, צריך יותר במצב כזה.

אולי. אם היו מבצעים בדיקות נוספות ואם היתה ריבי מאושפזת בשלב קצת יותר מוקדם בטיפול נמרץ, אולי היו מאתרים את תחילת הבעיקה במוח בזמן. לפני התפתחות הרניאציה בלתי הפיכה שגרמה לעוותה. אולי.

★★★

פנייה אל ד"ר אלסנר ואל פרופ' גולדהמר, מנהל המחלקה הגוירולוגית בביה"ח תל השומר, הגיבה את התשובה — אסור לנו להתראיין ללא אישור מנהל בית החולים. אלסנר הביע רצון להיפגש ולתת את גירסתו וכבר נקבע מועד לראיון, אבל שיחה עם סגן מנהל ביה"ח סתמה את הגולל על כל אפשרות לקבל אינפורמציה מכל רופא שהיתה לו נגיעה בטיפול בריבי. הסגן, ד"ר תירוש, קבע נחרצות: „הנושא נדון עתה ע"י־ידי ועדה של משרד הבריאות, ולכן ברמה של בית החולים אין תגובה", ד"ר אלסנר ביטל, לסיכן, את הראיון, לא לפני שטרח להבהיר לי את הסכנות המשפטיות הרבות שאורבות לי מכל עבר בכתבה הזו ואת דעתו ש„זאת הולכת להיות כתבה לא יסודית. לא באותנו, ולא בגישה רצינית". לאחר שחזיתיתי דעתי באוזניו כי מצב המאוזיים תלוי, בין השאר, במידת נכונותו להתראיין, הבריל ועשה וצלצל אל עורך יש„ל המשמר", מארק נמן. שוב התריע אלסנר מפני הסכנות המשתרות לפתח העיתון בכלל והכתבת הצעירה בפרט, וחזר ואמר כי אינו יכול להתראיין.

מכיוון שריבי היתה פציינטית פרטית של אלסנר ולא דרך בית החולים, הצעתי שיתראיין ויספר על השתלשלות העניינים רק עד לרגע האישפוז. ד"ר אלסנר ענה בשלילה. במקביל, לוננפלד מבית החולים תל השומר — לדבריו, הטמטמה מס' 1 לפרגנול, האיש שגילה את הפרגנול והביא אותו לארץ, לאורות שהיה יסוד סביר להניח שלוננפלד ואלסנר מצויים בקשרי עבודה ואולי גם בקשרי ידידות כלשהי, פניתי אל פרופ' לוננפלד, ראש המכון האנדוקרינלי בתל השומר, אותו לוננפלד שמכתביו ציטט עמנואל ברמן במכתבו אל יורם לם. הוא ולא אחר.

לאורות שלא היה לו כל קשר לסיפורה של ריבי, גילה לוננפלד התפעלות רבה בפרטי המקרה וגם אמר בגילוי לב שלפני כיומיים נמן הסתם בסמוך לפגישתי הטלפונית אל בית החולים) פנו אליו מבית החולים וביקשו תות דעתו בכל מיני שאלות הקשורות לאותה של ריבי בדאיי. מכיוון שלא טיפל בה אינו מבוע מלדבר. אבל לוננפלד הסכיר מיד שהוא מוכן לנדב אינפורמציה על הפרוטה פרגנול ותו לא.

הסתבר, שפרופ' לוננפלד הוא באמת זה שגילה את הפרגנול ב־1954, כשהיה עדיין סטודנט בלונדון. שש שנים שקד עם חברים על פיתוחה, והביא אותה לארץ בתחילת 1960. המקרה הראשון בעולם של הריון כתוצאה משימוש בפרגנול אצל אשה שלא היה לה וסת, התרחש ב־1961 בישראל.

אחרי הסבר קצר על אופן הפקת הפרגנול משתן של נשים הנמצאות בתקופת הבלות ועל אופן פעילותה של התרופה — הגורמת לייצור אסטרוגן ולהבטלת הביצית — התנהלה עם פרופ' לוננפלד השיחה הבאה:

— מהן תופעות הלוואי של הפרגנול?

אין לה תופעות לוואי.

— איך?

לא, אין, לחומר עצמו אין.

— כלומר, כל קשר בין פרגנול ל„גרוי־ייתר שחלתי" הוא מקרי?

לא. אם לוקחים מנה מופרזת עלול להיווצר גרוי־ייתר, זה נכון. אבל זו לא תופעת לוואי ישירה של התרופה אלא של תגובת השחלה.

— בתיעוד רפואי מקצועי שקראתי מצוין בפירוש ששיגן תופעות לוואי מסוכנות ויש שש דרגות חומרה של התפתחות הסימפטומים של התופעות.

אז לא צריכה לספר לי, אני כתבתי את זה. אני מסרסתי את שש הדרגות.

— ובכל זאת, אתה אומר עכשיו שאין לפרגנול תופעות לוואי?

אסביר שוב — תופעת הלוואי קיימת, אבל היא נוצרת כתגובה של השחלה.

— בסדר. מן מעכשיו נקרא לזה — תופעת לוואי של תגובת השחלה כתוצאה מלקיחת פרגנול. מתוך חשלבים שבתבת עליהם, באיזה מתחיים אישפוז?

בשלב 3.

— ומהו שלב 3?

יותר מדי אסטרוגנים בדם. הגדלת השחלה. ציסטות בשחלות. שלשולים. נוזל בריאה. נוזל בבטן. הקאות.

— ואיך אשה יודעת שהגיעה לשלב 3?

היא לא יכולה לדעת במדויק, זה לא כל כך פשוט.

— ובכל זאת?

אין אפשרות לדעת אם לא יודעים מהי תגובת השחלה.

— מה דעתך על בדיקות, למשל?

גם וראיי שעושים בדיקות. בדיקים את תגובת השחלה. צריך לעשות הרבה בדיקות דם אז שתן.

— ואלטרה־סאונד?

תשובות המומחים

איון טלפוני עם פרופ' דניאל אילון, גינקולוג ומומחה לבעיות נשים ופריון.

הערה: תוכן הכתבה לא נאמר לפרופ' אילון, הוא נשאל וענה אך ורק לגבי התרופה פרגנול.

— איך בדיוק פועלת התרופה הנקראת פרגנול?

היא עובדת על השחלות, גורמת לייצור הורמון אסטרוגן ומאיצה את הבשלת הביצית.

— מה משך הטיפול?

משתנה מאשה לאשה, תלוי בתגובה, לפי התוצאות.

— איך יודעים אם זו משחו?

ע"י בדיקות אולטרה־סאונד, שם רואים את נפח השחלה וע"י בדיקות חוזרות של רמת האסטרוגן בדם.

— באיזו תכיפות יש לבצע את הבדיקות?

המקובל הוא שלוש פעמים בשבוע אולטרה־סאונד ושלוש פעמים בשבוע רמת האסטרוגן.

— יש תופעות לוואי?

וודאי. ראשית — הריונות מרובי עוברים. שנית, תסמונת של גרוי־יתר שחלתי שמתבטא בגדילה של ציסטות גדולות בשחלות.

— מתי זה קורה?

כשיש טיפול נמרץ מדי או בכמויות גדולות מדי.

— ומה עלול לקרות?

עלול להיווצר שינוי בקרישת הדם, וזה יכול להיות מאוד מסוכן.

— האם זהו מצב בלתי הפיך?

לא. זה כמעט תמיד הפיך. מאשפזים את האשה מיד, נותנים לה טיפול מתאים ותוך ימים אחדים מנטרלים את הסיכון. אפילו אם היא כבר נכנסה להריון, ניתן להציל גם אותה וגם את חיי העובר.

— האם היית אומר שזו תרופה ממוכנת?

אם נוצר סיכון — כן. אם התפתחו ציסטות יש לאשפז מיד. כל הטיפול בפרגנול חייב להיות במעקב צמוד וקפדני ומלווה בבדיקות אולטרה־סאונד תכופות, כי השינויים מהירים. ואגב, רופאים לא מנוסים נמנעים בדרך כלל מלתת את הפרגנול, רק מומחים בעלי מיומנות נמוהה.

★ ★ ★

ראיון טלפוני עם פרופ' ראובן פייזר, מומחה למחלות נשים ופריון.

הערה: לפרופ' פייזר לא נמסר תוכן הכתבה, הוא נשאל וענה אך ורק ביחס לתרופה פרגנול.

— מהן תופעות הלוואי של התרופה פרגנול?

הריון מרובה עוברים והסמנת גרוי־ייתר של השחלה.

— במה זה מתבטא?

בהתפחות של ציסטות גדולות, הופעת נוזל בחלל הבטן, ובמקרה קשה יותר — השפעה על מחזור הדם, על קרישת הדם, וסיבוכים מסוכנים. זה עלול להתפתח למחלה קשה מאוד.

— עד כמה קשה?

קשה מאד מאד.

— עד מוות?

כן. היו מקרים של מוות.

— אז למה בכלל משתמשים בה?

כי היא אפקטיבית, ועושים עם פרגנול את מה שאנו מכנים בענה מקצועית — ניטור קפדני. כלומר, שמירה ומעקב צמודים ביותר.

— איך?

ע"י בדיקות. עושים בדיקות דם והורמונים ובדיקות אולטרה־סאונד בתכיפות גבוהה.

— באיזו תכיפות בדרך־כלל?

אחת לימים. אם יש סימני רגישות כלשהם — יום יום. לא לוקחים סיכונים מיותרים. אבל זה תלוי במקרה. בכל אופן, זוהי תרופה שיש להקפיד מאוד על אמינות הטיפול בה והיא רושמת מיומנות גדולה.

ר"לאבע הודעה זו בפעמטה סוגרת

מדינת ישראל — משרד הסמים

הודעת פטירה

לפי סעיף 7 לחוק מרשם הנאכלוסין, תשכ"ח 1968, הריני מודיע את הפרטים על הנפטר

פרטים אישיים של הנפטר	שם המשפחה: בן־ארי	השם הפרטי: ריבי־רבקה	שם פרטי של האב: יוסף
	מין: נקבה	תאריך לידה: 25.04.49	מקום הולדת: פולין
	מקום לידה: תל אביב	מקום מגורים אחרון: תל אביב	
	מקום מגורים אחרון: רח' אחי־ר תעשיה 22		
	מקום הקבורה: בית הקברות		
	מקום מגורים אחרון: רח' אחי־ר תעשיה 22		
	מקום הקבורה: בית הקברות		
	מקום הקבורה: בית הקברות		
	מקום הקבורה: בית הקברות

החמצה

בקיץ 82', אומר ד"ר מאיר פעיל, שלחה עיראק מסר בצינורות המקובלים. היא הודיעה כי מעתה ואילך אינה רואה את עצמה חברה בחזית הסירוב. את הבשורה הזאת, הוא אומר, מדינה חכמה היתה צריכה לנצל

גבי בשן

מלחמת שמונה השנים בין עיראק לאיראן החלה לדעון. אמנם הקרבות טרם הסתיימו, וכל צד מנסה לשפר את מצבו האיסטרטגי לקראת הטשא ומתן — אך נראה שהכיוון הכללי הוא סיום הלחימה. מה הביא לפרוץ המלחמה, ומה גרם לכך שהיא מסתיימת באופן כל־כך פתאומי וכניגוד לכל התחזיות? על כך עונה ההיסטוריון הצבאי ד"ר מאיר פעיל.

— **ד"ר פעיל, למה בכלל פרצה המלחמה הארוכה הזו? הרי במשך שנים הנבל האיראני, עיראקי היה שקט לחלוטין.**

מבחינה פורמאלית החלה המלחמה כשעיראק פתחה בפלישה אל דרום איראן. הם עברו את השאט אל־ערב וחקפו את חוזיסאן, כשהמטרה המוצהרת מעבר הגבולות שהכריזו ומן המחלבים שביצעו היתה רצונם להשחלט על האוזר המישרי שממורה לשאט אל־ערב. העיראקים רצו להשחלט על האוזר הזה, שבגולן המזרחי הוא חוף הים של המפרץ הפרסי, בטענה הפורמאלית שאחוזר הוא ערבי ולא פרסי, מכיוון שהאוכלוסיה היא ערבית־שיעית — זוה נכון. דבר שני, כמובן, זה הנפט.

העיראקים לא הגיעו לחישגים גדולים. הם כבשו כמה ערים, כבשו אישוהו שטח, הם הערימו. שהצבא האיראני מעורער בגלל המהפכה. השאה גידל את הצבא, ורוב קציניו היו נאמני השאה. המהפכה השיעית סילקה הרבה קצינים, חיסלה חלק ניכר מהם, והעיראקים האמינו כי הכל — מעורער ולא פועל כהלכה. הם סברו שבראי לנצל את הזדמנות ליצור עובדות מוגמרות. כל זאת בטענה שכמה שנים קודם לכן השאה כפה על עיראק הסכם לפיו הגבול המרחבי בין איראן ועיראק עובר באמצע השאט אל־ערב. העיראקים רצו להחזיר את הגבול אל גבול האיחוד הערבי. כך זה התחיל.

אז זה נראה מהלך מקיאבליסטי וזיי נבוי של העיראקים, שניצלו את העובדה. שיש חולשה בצבא האיראני, לימים התברר שהאיראנים מחזיקים מעמד ומכים בעיראקים, מוחלחים מחדש את הגבול ומגיעים להישגים, מאיימים על בצרה, כובשים את חצי האי פאו — והלא רק בשבועות האחרונים התחילה להתחולל האופנסיבה הגדולה.

מרץ 88. **חיילים איראניים מסמנים בדיסים את אות הניצחון. לידם, גופותיהם של חיילים עיראקיים**

צילום: אי.פי

העיראקים תקפו אך הם נעצרו כאשר התברר שהאיראנים מוכנים מבחינה צבאית יותר מאשר חשבו. עם זאת התברר שחיל האוויר האיראני נחות מחיל האוויר העיראקי. מעריכים, כי המהפכה השיעית גרמה נזקים גדולים יותר בחיל האוויר האיראני מאשר בצבא. את הצבא אשר היה להבשיר איכשהו, בעיקר בשל התלהבות של אנשים צעירים שנקראו להגיע את המהפכה השיעית מידי העיראקים — אבל קשה לבנות חיל אוויר מודרני על סמך התלהבות. כלבר. העיראקים פועלים כל הזמן באיראן בעריפות אוויריות, וזה אחד המרכיבים התשובים ביותר שהביאו אותם לאיזון המערכה.

במשך זמון ותברר שהאיראנים התעייפו יותר. הן בגלל היתרון האווירי של העיראקים, שהביא את האיראנים לכך שלא יכלו לתקוף אלא בלילה, ונגזר גם תהליך של התשה כלכלית. לעיראק נשאר ציגור אחד לשיחוק נפט, שאף אחד לא נגע בו עד לרגע זה, מצפון עיראק דרך הצינור הטורקי אל חוף הים התיכון. את הנתיב השני של שיחוק נפט הם יצרו בקפנדריה, דרך כוויית, ואת זה האיראנים לא הצליחו למנוע מפני שלא היה להם חיל אוויר לעשות את המלאכה. לעומת זה, השיחוק האיראני של הנפט. נעשה כולו בדרכי המפרץ הפרסי, והעיראקים הצליחו במשך שלוש־ארבע שנים להכיא אותם כמעט לכלל שיתוק. כמעט כל הספינות שנפגעו הן ספינות שהעיראקים רשקו בעורת חיל האוויר שלהם. כשהאיראנים ראו שהמצב כזה קמור, הם שהעיראקים הרסו להם לא רק מיכליות אלא גם בארות נפט. אם משווים את עוצמת הסיוע שהעולם הערבי והמזרחי נתן לעיראק כמעט בגלוי, לעומת מה שניתן לאיראנים, כמעט לגמרי בחשאי — הרי אפשר להבין חלק מן הסיבות שהביאו להתשה האיראנית.

— **האם המצב הנוכחי הוא הפסקת אש או שזו הפסקת לחימה סופית?**

שום דבר איננו סופי. אני מעריך שהאיראנים יחזרו למצב הקודם וינסו להתאושש ולהמשיך להציק לעיראק, לפחות על־ידי תמיכה בכוחות. הם יסכימו לגבולות הקודמים. העיראקים ישתדלו להשיג יותר באזור שאט אל־ערב, וכן ינסו להשיג התחייבויות איראניות שלא לסייע למרידות הכורדיות. לדעתי לא יגיעו כל־כך מהר להסדרים.

— **מה עשו שמונה שנות המלחמה לצבא העיראקי?**

הצבא העיראקי אמנם שיפר את כושר הלחימה ואת הדוקטרינה והמקצועיות שלו, אבל צריך לקחת בחשבון שהצבא הזה עייף. צבא כזה לא הולך מיד לעזור מלחמה. לטווח הארוך נוצרה בצבא העיראקי מורשת שתשפיע על שיפור היכולת הצבאית של הצבא ושל חיל האוויר. הצבא העיראקי יותר גדול ויותר טוב — אבל אף אחד במדינה ישראל לא צריך לעשות במכנסיים.

— **לאור הנסיון שנצבר בשני תחומים: טילים ונשק כימי — האם ישראל צריכה להציב קו אדום לגבי תגובות צבא עיראקי מערבה?**

קו אדום כזה קיים כל הזמן. במדינת ישראל יש בעייה בחשבון ארוך־טווח — איך היא עומדת מול אדם של טילים עם ראשי נפץ כימיים. זה אדום שישראל צריכה להתמודד איתו. התשובה הפחות טובה היא לצייר את כל העם היושב בציון במסכות גז ולהיכנס לכוננות נפחדת הגנתית. אבל בהחלט יש אמצעי נגד. צריך להיות ברור לכל אחד: התעשייה הכימית הישראלית ואמצעי השיגור שיש לנו יהיו מסוגלים לגרום נזקים נוראיים לאלה שיצאו להתחיל איתנו. זה מאזן אימה כימי. דבר שני — אסור לאיים בנשק גרעיני, ומי שעושה את זה הוא סקנדליסט ביזנלאומי. צריך שיהיה מאגר של חימוש כימי חכם וטוב, ושיהיה ברור לכל צד שרוצה להחיל איתנו, כי אנחנו נרע לא רק לשחק במסכות גז. תהיה פה שמחה כללית שתגיע — אם צריך — עד בגדר. דבר נוסף: יש לפתח מערכת של טילים נגד טילים בצורה הכי אפקטיבית, תוך ניצול טכנולוגיות חדישות. מי שמחזיק דברים כאלה צריך לדעת שהוא מחזיק אש ביריים. יש, כמובן, גם תגובות שנכנגיינואיות לא לא־כמות, אם זה איתור ודיפיקס כל הטילים, או רפ"ה כזו של בסיסי חיל האוויר העיראקי, שכמעט אף מטוס לא ימריא.

יש גם איום שנובע מהפוטנציאל הביטחוני החזק של העיראקים, שחלק ממנו יכול להיות מופנה ברגע מסוים כלפינו. אבל אני מעריך שהדרבה שנים איראן עוד תמשיך להיות האויב מספר אחד של עיראק, להערכתי, יש סכנה למלחמה בין העולם הערבי לבינינו הרבה לפני שהעיראקים ישלחו ביזומתם כוחות. הפוטנציאל הזה קיים בא־השלום שקיים ביזינו לבין חוזה המודת, וזה יכול לקרות תוך שנה־שנתיים, עוד לפני שהעיראקים יתפנו לחשוב על התערבות גם בנושא שלנו. לסרים ולירדנים יהיה אינטרס מספיק לגרום לנו זעזוע כבד, שעניינו לא יהיה כיבוש רמת הגולן או חיפה, אלא גיזום המעצמות ללחוץ על ישראל. מרוב צפיה בחמישים ואחת הדיוזיות העיראקיות, אנחנו לא מסתכלים קרוב.

אני רוצה לומר עוד משהו ביחס לעיראק בקיץ 82', כשהאיראנים ביצעו את אופנסיבות הגבר המצעלחות הראשונות נגד עיראק ואיימו על בצרה, ובעיצומה של מלחמת לבנון — העיראקים העבירו לישראל מסר, שמעתה ואילך הם אינם רואים עצמם חברים בחזית הסירוב, וכי האויב הראשי שלהם הוא איראן. והראיה — אז סילקו את אבו ניידאל. הם לא ראו עצמם חברים בחזית הסירוב, כמו סוריה ולוב, אלא כמו ירדן ועיר הסעודית, אשר תומכות בתיזה של הסכם קמפ דייויד באופן עקיוני. ואני יודע באופן מוסמך ביותר על העבדת המסר בצינורות מקובלים.

אני חושב שאת הבשורה שהעיראקים העבירו ברמזים, מדינה חכמה היתה צריכה לנצל, כדי להציע מחות שלום, לגרוף לשלום גם את הירדנים ואת אש"ף, ולגרום לכך שחסכסוך שלנו ייוד מתפרץ ולא נצטוך לפחד מכל טיל שמישהו קצה במזרח התיכון.

□

בצינורות המקובלים. היא הודיעה כי מעתה ואילך אינה רואה את עצמה חברה בחזית הסירוב. את הבשורה הזאת, הוא אומר, מדינה חכמה היתה צריכה לנצל

עיראקית. מאז 82' היתה ידם של האיראנים על העליונה ברוב המקרים, לפחות על היבשה. האיראנים אמרו בתקופת ההצלחה לא נסתפק בכך שנחזיר את העיראקים עד גבולם, אנחנו דורשים הפעם את ראשו של סדאם חוסיין. הם אמרו כי המישטר העיראקי צריך להתחלף, ואז אולי יסכימו להפסקת הלחימה.

התחילו לאיים על שיווק הנפט ממדינות המפרץ הפרסי הלא־עיראקיות, בטענה שהעיראקים מעבירים דרכן חלק מהנפט, וזה, בעצם, נפט עיראקי. נושא זה הביא את האמריקאים לשטח. הם יצרו מערכת הגנה יעילה למדי. יכולת האיראנים לפגוע במיכליות שבאות מערב הסעודית, מכוזית ומבחיינן ירדה לאפס.

העיראקים הרסו לחם לא רק מיכליות אלא גם בארות נפט. אם משווים את עוצמת הסיוע שהעולם הערבי והמזרחי נתן לעיראק כמעט בגלוי, לעומת מה שניתן לאיראנים, כמעט לגמרי בחשאי — הרי אפשר להבין חלק מן הסיבות שהביאו להתשה האיראנית.

— **האם המצב הנוכחי הוא הפסקת אש או שזו הפסקת לחימה סופית?**

שום דבר איננו סופי. אני מעריך שהאיראנים יחזרו למצב הקודם וינסו להתאושש ולהמשיך להציק לעיראק, לפחות על־ידי תמיכה בכוחות. הם יסכימו לגבולות הקודמים. העיראקים ישתדלו להשיג יותר באזור שאט אל־ערב, וכן ינסו להשיג התחייבויות איראניות שלא לסייע למרידות הכורדיות. לדעתי לא יגיעו כל־כך מהר להסדרים.

— **מה עשו שמונה שנות המלחמה לצבא העיראקי?**

הצבא העיראקי אמנם שיפר את כושר הלחימה ואת הדוקטרינה והמקצועיות שלו, אבל צריך לקחת בחשבון שהצבא הזה עייף. צבא כזה לא הולך מיד לעזור מלחמה. לטווח הארוך נוצרה בצבא העיראקי מורשת שתשפיע על שיפור היכולת הצבאית של הצבא ושל חיל האוויר. הצבא העיראקי יותר גדול ויותר טוב — אבל אף אחד במדינת ישראל לא צריך לעשות במכנסיים.

— **לאור הנסיון שנצבר בשני תחומים: טילים ונשק כימי — האם ישראל צריכה להציב קו אדום לגבי תגובות צבא עיראקי מערבה?**

קו אדום כזה קיים כל הזמן. במדינת ישראל יש בעייה בחשבון ארוך־טווח — איך היא עומדת מול אדם של טילים עם ראשי נפץ כימיים. זה אדום שישראל צריכה להתמודד איתו. התשובה הפחות טובה היא לצייר את כל העם היושב בציון במסכות גז ולהיכנס לכוננות נפחדת הגנתית. אבל בהחלט יש אמצעי נגד. צריך להיות ברור לכל אחד: התעשייה הכימית הישראלית ואמצעי השיגור שיש לנו יהיו מסוגלים לגרום נזקים נוראיים לאלה שיצאו להתחיל איתנו. זה מאזן אימה כימי. דבר שני — אסור לאיים בנשק גרעיני, ומי שעושה את זה הוא סקנדליסט ביזנלאומי. צריך שיהיה מאגר של חימוש כימי חכם וטוב, ושיהיה ברור לכל צד שרוצה להחיל איתנו, כי אנחנו נרע לא רק לשחק במסכות גז. תהיה פה שמחה כללית שתגיע — אם צריך — עד בגדר. דבר נוסף: יש לפתח מערכת של טילים נגד טילים בצורה הכי אפקטיבית, תוך ניצול טכנולוגיות חדישות. מי שמחזיק דברים כאלה צריך לדעת שהוא מחזיק אש ביריים. יש, כמובן, גם תגובות שנכנגיינואיות לא לא־כמות. אם זה איתור ודיפיקס כל הטילים, או רפ"ה כזו של בסיסי חיל האוויר העיראקי, שכמעט אף מטוס לא ימריא.

יש גם איום שנובע מהפוטנציאל הביטחוני החזק של העיראקים, שחלק ממנו יכול להיות מופנה ברגע מסוים כלפינו. אבל אני מעריך שהדרבה שנים איראן עוד תמשיך להיות האויב מספר אחד של עיראק, להערכתי, יש סכנה למלחמה בין העולם הערבי לבינינו הרבה לפני שהעיראקים ישלחו ביזומתם כוחות. הפוטנציאל הזה קיים בא־השלום שקיים ביזינו לבין חוזה המודת, וזה יכול לקרות תוך שנה־שנתיים, עוד לפני שהעיראקים יתפנו לחשוב על התערבות גם בנושא שלנו. לסרים ולירדנים יהיה אינטרס מספיק לגרום לנו זעזוע כבד, שעניינו לא יהיה כיבוש רמת הגולן או חיפה, אלא גיזום המעצמות ללחוץ על ישראל. מרוב צפיה בחמישים ואחת הדיוזיות העיראקיות, אנחנו לא מסתכלים קרוב.

אני רוצה לומר עוד משהו ביחס לעיראק בקיץ 82', כשהאיראנים ביצעו את אופנסיבות הגבר המצעלחות הראשונות נגד עיראק ואיימו על בצרה, ובעיצומה של מלחמת לבנון — העיראקים העבירו לישראל מסר, שמעתה ואילך הם אינם רואים עצמם חברים בחזית הסירוב, וכי האויב הראשי שלהם הוא איראן. והראיה — אז סילקו את אבו ניידאל. הם לא ראו עצמם חברים בחזית הסירוב, כמו סוריה ולוב, אלא כמו ירדן ועיר הסעודית, אשר תומכות בתיזה של הסכם קמפ דייויד באופן עקיוני. ואני יודע באופן מוסמך ביותר על העבדת המסר בצינורות מקובלים.

אני חושב שאת הבשורה שהעיראקים העבירו ברמזים, מדינה חכמה היתה צריכה לנצל, כדי להציע מחות שלום, לגרוף לשלום גם את הירדנים ואת אש"ף, ולגרום לכך שחסכסוך שלנו ייוד מתפרץ ולא נצטוך לפחד מכל טיל שמישהו קצה במזרח התיכון.

□

המיקרוביולוגים זה אני (ואני הוא אשר גולדשלגר)

„אין אלטרנטיבה למיקרוביולוגים, כמו שיש הרופאים"

רונית מורגנשטרן

קיצור שבוע העבודה, תוספת סיכון, ואין לשכוח את הנתח במשמרת השנייה, „כמו לרופאים" ■ מזכ"ל הסתדרות המיקרוביולוגים יודע איך צובעים את המסר. התקשורת, הוא קובע, חשובה לפעמים מן הדישוג בשטח ■ עכשיו הוא מבטיח קיץ חם

כשנתקבל לפני למעלה משבועיים ההסדר לקיצור תורים נוסח ועדת השרים, אותו הסדר, שביניתיים איננו מתממש, מיהר מזכ"ל הסתדרות המיקרוביולוגים, אשר גולדשלגר, להכריז מתקשורת: „המיקרוביולוגים יקבלו אותם תנאים, שקיבלו הרופאים, אחרת לא יהיה מבצע קיצור תורים". נשמע קצת יומרני? גם גולדשלגר מודע לכך, אך הוא מסביר בפשטות: „אם נדרוש כרגע כמו הרופאים, אני מקודה שנגיע למו"מ. ליד הרופאים".

הורגלנו תמיד לשמוע על מאבקים ועיצומים מיכיון הרופאים, האחיות ועובדי מינהל ומשק. ציבור עובדי המעבדות, הכולל מיקרוביולוגים, ביוכימאים, לבורנטים ופקידים, לא נשמע בדרך־כלל, לפחות לא עד לשנה האחרונה, למרות תלושי השכר הנעים בממוצע סביב ה־1000 ש"ח, שהם מביאים הביתה בסוף החודש. בשנה האחרונה צברו עובדי המעבדות 10 ימי שביתה. וגולדשלגר מנפנף בהם בגאווה — „גם ציבור זה לומד להילחם על זכויותיו". מאבק תוך נקיטת עיצומים במעבדות הרפואות בחרשים האחרונים, הביא להשג בלתי־מבוטל ברמות הנהגת שכר עידוד במעבדות שבמרפאות. כמו שמקבלים העמתים בבתי־החולים. בימים אלה הם מסכמים עם ועדת מעקב על תוספת שכר ופתיחת דרגות. „אחר־כך נמשיך הלאה", כפי שאומר גולדשלגר. אז מה נשתנה? איך הפך ציבור עובדים רדום לציבור שש אלי קרב, שהציעו אפילו לרוקן שקיות דם מול משרד האוצר לפני כמה חודשים? אין ספק שהשתנתה מערכת יחסי העבודה בתוך מערכת הבריאות, שהפכה להיות הרבה יותר מוחצנת, וקשה שלא להיגרר אחר הסגנון. אך נשתנה גם, שלפני כשנה המזכיר הכללי לוידיו שלו תפקיד מזכ"ל הסתדרות המיקרוביולוגים, אשר גולדשלגר. היום גם 35, עסקן סתדרות ופרשן סתדרות נוסף לעיסוקיו ההסתדרותיים שהעיראקים ישלחו ביזומתם כוחות. הפוטנציאל הזה קיים בא־השלום שקיים ביזינו לבין חוזה המודת, וזה יכול לקרות תוך שנה־שנתיים, עוד לפני שהעיראקים יתפנו לחשוב על התערבות גם בנושא שלנו. לסרים ולירדנים יהיה אינטרס מספיק לגרום לנו זעזוע כבד, שעניינו לא יהיה כיבוש רמת הגולן או חיפה, אלא גיזום המעצמות ללחוץ על ישראל. מרוב צפיה בחמישים ואחת הדיוזיות העיראקיות, אנחנו לא מסתכלים קרוב.

אני רוצה לומר עוד משהו ביחס לעיראק בקיץ 82', כשהאיראנים ביצעו את אופנסיבות הגבר המצעלחות הראשונות נגד עיראק ואיימו על בצרה, ובעיצומה של מלחמת לבנון — העיראקים העבירו לישראל מסר, שמעתה ואילך הם אינם רואים עצמם חברים בחזית הסירוב, וכי האויב הראשי שלהם הוא איראן. והראיה — אז סילקו את אבו ניידאל. הם לא ראו עצמם חברים בחזית הסירוב, כמו סוריה ולוב, אלא כמו ירדן ועיר הסעודית, אשר תומכות בתיזה של הסכם קמפ דייויד באופן עקיוני. ואני יודע באופן מוסמך ביותר על העבדת המסר בצינורות מקובלים.

אני חושב שאת הבשורה שהעיראקים העבירו ברמזים, מדינה חכמה היתה צריכה לנצל, כדי להציע מחות שלום, לגרוף לשלום גם את הירדנים ואת אש"ף, ולגרום לכך שחסכסוך שלנו ייוד מתפרץ ולא נצטוך לפחד מכל טיל שמישהו קצה במזרח התיכון.

□

בקצב של שדר ספורט

בקצב של שדר ספורט וכסגנון מתוספס ושיר, שבו נצצב גם מאבק המיקרוביולוגים, הוא מעביר את המסר לתקשורת. את התקשורת הוא מכיר היטב מעבודתו העיתונאית כמחב ופרשן ספורט ב„דבר". הוא מכיר גם את כוחה ואת נחיצותה. משום כך שכר גם את שירותיו של איש יחסי ציבור, כפי שנהגים הסקטורים הבריאותיים המליטנטיים. כמו הרופאים, האחיות ועובדי מינהל ומשק. „מריצת הדרך בתקשורת חשובה לפעמים יותר מהיגיון בשטח" אומר גולדשלגר ומוסיף, כי שכר שירותי יחסי ציבור גם כדי יודעת מה זה לשבש עבודה במוסדות מחקר? מחקרים יהרסו, זה אסון כלכלי וברואות. הגענו למסקנה, ששכרם של ציבור המיקרוביולוגים והביוכימאים שחוק וללא שום פרופורציה ליכולת ולפוטנציאל שלנו במערכת הבריאות. ואת זה לומרים גם אלה שלמעלה: שורת הוכחנו באופן משמעותי, שיש לנו פוטנציאל מאבק, שלא הופעל במלואו, כלי נימיים, את שביתותיו, ועדת המעקב התחייבה ליישר קו. אנחנו דורשים לקצר את שבוע העבודה ולקבל תוספת סיכון. עובדים רבים נרבקו במחלות זיהומיות עקב עבודתם במעבדה. רמת הסיכון הגבוהה ביותר במערכת הבריאות היא במעבדות. כשיצאה ביידת לבריקות איירס לתל־ביבוך לבדוק את הסרוצות, מי עבר ביידת? אנחנו. לבורנטית בארה"ב נדבקה באיידס. לחחתי את הקטע מהיעתון והבאתי אותו לקיקר ולהכרפלר. ביוכימאית מהטכניון חלתה בפרקינסון בגלל חשיפה לרעלים. הבאתי להם את היעתון"

מקצוע רפואי לכל דבר

גולדשלגר הכלים, ויחי מה, להחריר לתודעה אצל קובעי המדיניות ובציבור, שהמיקרוביולוגיה, כמו הביוכימיה, היא מקצוע רפואי לכל דבר. הרי מדובר במקצועות אקרמיים. מנהלי המעבדות הם בדרך־כלל בעלי תואר שני, ויש ביניהם גם בעלי תואר שלישי P.H.D, ד"ר M.D, כלומר, גם רופאים. גולדשלגר אינו אוהב להשתמש במינוח „עובדי מעבדות", משום שהוא מנמר את מעמדם. גם הלקסיקון הוא חלק מהעניין של המעמד. למרות שלפני שנה וחצי הוא בקשיי ידע איך ניראית מכחנה, מרבר גולדשלגר כאחד העובדים. הוא מודהה מאד — מרבר בגוף ראשון רבים, מעורדה מאד בנושא אותו הוא מייצג, מצויר בסמסמכים מתאימים לכל הנושן והכחה. אותם הוא שולף מספר עב־כרס כשיצאה ביידת, ביניהם מבריקים רבים, בהם הוא נוהג להפצירן את כל הגורמים הקשורים לעניין, כמו משרד הבריאות, ההסתדרות וקופ"ח.

גולדשלגר: „כל טיפול רפואי מתחיל ונגמר במעבדה. אין דיאגנוזה מדויקת ללא המעבדה. אנחנו עובדים לא פחות קשה מהמנתחים. את יודעת כמה בריקות עושים לכל ניתוח? כמה עבודה דרושה בבנק הדם? אין אלטרנטיבה למיקרוביולוגים כמו שיש לרופאים. עזיבת בנק הדם זה מוות — זה כמו נסיעת חדרי המיון. גולדשלגר אינו מכחיש, שיש לו שאיפות פוליטיות, ובימים אלה הוא רץ מטעם מפלגת העבודה למועצת עיריית תל־אביב. אבל ברגע הוא נתון כל כולו בתוך עניין המיקרוביולוגים ומעיר על עצמו: „בכוח שאני רוצה תעורת שליש טובה, אבל תמיד אני עושה את המקסימום ואת הטוב ביותר בכל תפקיד שאני נמצא בו". והטוב ביותר פירושו, להשקיע הרבה זמן ומרץ.

גולדשלגר נמצא הרבה בשטח עם העובדים. הוא מסתובב בבתי־החולים, אוסף את העובדים ושומע את טענותיהם. גם מסמכים מקומיים, שצריכים למצוא את פתרונם במסגרת ועדים מקומיים, מתנקים בסופו של דבר אליו. אם זו תביעה לתשלום שעות נוספות לעובדים בבית־החולים בנהריה, אם זה שיפור תנאים לעובדים בבית־החולים בצפת, שעובדים בתנאי צפיפות, ואם זה ביטול שעון נוכחות בבית"ח באשקלון או קידום בדרגה של בודרים. הוא מורכן עובדים לשלוח מכרקים לשרת הבריאות, לקיסר, להכרפלר, בכל עניין שמציק להם.

ציבור עובדי המעבדות נעצה לסגנון החדש, שבניא עמו העסקן ההסתדרותי הויצאר־דוסן אשר הוכחנו באופן משמעותי, שיש לנו פוטנציאל מאבק, שלא הופעל במלואו, כלי נימיים, את מחקרים יהרסו, זה אסון כלכלי וברואות. הגענו למסקנה, ששכרם של ציבור המיקרוביולוגים והביוכימאים שחוק וללא שום פרופורציה ליכולת ולפוטנציאל שלנו במערכת הבריאות. ואת זה לומרים גם אלה שלמעלה: שורת שביתות, ועדת המעקב התחייבה ליישר קו. אנחנו דורשים לקצר את שבוע העבודה ולקבל תוספת סיכון. עובדים רבים נרבקו במחלות זיהומיות עקב עבודתם במעבדה. רמת הסיכון הגבוהה ביותר במערכת הבריאות היא במעבדות. כשיצאה להשג בלתי־מבוטל ברמות הנהגת שכר עידוד במעבדות שבמרפאות. כמו שמקבלים העמתים בבתי־החולים. בימים אלה הם מסכמים עם ועדת מעקב על תוספת שכר ופתיחת דרגות. „אחר־כך נמשיך הלאה", כפי שאומר גולדשלגר. אז מה נשתנה? איך הפך ציבור עובדים רדום לציבור שש אלי קרב, שהציעו אפילו לרוקן שקיות דם מול משרד האוצר לפני כמה חודשים? אין ספק שהשתנתה מערכת יחסי העבודה בתוך מערכת הבריאות, שהפכה להיות הרבה יותר מוחצנת, וקשה שלא להיגרר אחר הסגנון. אך נשתנה גם, שלפני כשנה המזכיר הכללי לוידיו שלו תפקיד מזכ"ל הסתדרות המיקרוביולוגים, אשר גולדשלגר. היום גם 35, עסקן סתדרות ופרשן סתדרות נוסף לעיסוקיו ההסתדרותיים שהעיראקים ישלחו ביזומתם כוחות. הפוטנציאל הזה קיים בא־השלום שקיים ביזינו לבין חוזה המודת, וזה יכול לקרות תוך שנה־שנתיים, עוד לפני שהעיראקים יתפנו לחשוב על התערבות גם בנושא שלנו. לסרים ולירדנים יהיה אינטרס מספיק לגרום לנו זעזוע כבד, שעניינו לא יהיה כיבוש רמת הגולן או חיפה, אלא גיזום המעצמות ללחוץ על ישראל. מרוב צפיה בחמישים ואחת הדיוזיות העיראקיות, אנחנו לא מסתכלים קרוב.

אני רוצה לומר עוד משהו ביחס לעיראק בקיץ 82', כשהאיראנים ביצעו את אופנסיבות הגבר המצעלחות הראשונות נגד עיראק ואיימו על בצרה, ובעיצומה של מלחמת לבנון — העיראקים העבירו לישראל מסר, שמעתה ואילך הם אינם רואים עצמם חברים בחזית הסירוב, וכי האויב הראשי שלהם הוא איראן. והראיה — אז סילקו את אבו ניידאל. הם לא ראו עצמם חברים בחזית הסירוב, כמו סוריה ולוב, אלא כמו ירדן ועיר הסעודית, אשר תומכות בתיזה של הסכם קמפ דייויד באופן עקיוני. ואני יודע באופן מוסמך ביותר על העבדת המסר בצינורות מקובלים.

אני חושב שאת הבשורה שהעיראקים העבירו ברמזים, מדינה חכמה היתה צריכה לנצל, כדי להציע מחות שלום, לגרוף לשלום גם את הירדנים ואת אש"ף, ולגרום לכך שחסכסוך שלנו ייוד מתפרץ ולא נצטוך לפחד מכל טיל שמישהו קצה במזרח התיכון.

□

פרישה למעבדות פרטיות

האבק על מעמדו של מקצוע המיקרוביולוגיה לוגיה הוא גם עניין לציבור הרחב, סורח גולדשלגר להבהיר, משום שבעקבות ירידת קרנו של המקצוע, בעיקר בגלל שחיקת השכר, פרשים עובדים רבים לטובת מעבדות פרטיות, לתעשייה

55 אחוז אקדמאים

מעלה מ־7000 אנשי מעבדה עובדים בבתי החולים, במרפאות ובמוסדות מחקר כמו באוניברסיטאות ובמכון וייצמן. 55 אחוז מציבור עובדים זה הם אקדמאים. רבים מהם בעלי תואר שני ושלישי, אולם רוזם אינם עובדים אם ה־1100 ש"ח בחודש.

עובדי המעבדות הוא שם כללי למיקרוביולוגים, ביוכימאים, לבורנטים ועובדי מעבדה בלוקחי דם ופקידים. מאיגוד מקצועי הם מוצגים על־ידי הסתדרות המיקרוביולוגים. לא מדובר כאן בעובדים בתעשייה, אלא רק בעובדים במערכת הבריאות ומוסדות מחקר, כאמור.

מחוץ עסיק

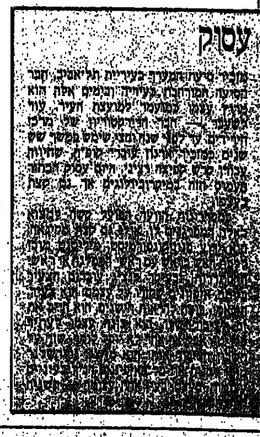

מבכי מיטה המערך בעריית תל אביב, חבר הסתדרות המקרוביולוגים ובימים אלה הוא מיטה אחרונה, עוליה ובימים אלה הוא [illegible] עמוד בעמוד למערכת חדשי. עוד [illegible] הרבה יום מן מרי [illegible] הדרישה ע"ל שנה [illegible] שיש משקר שלי [illegible] אלטרנטיבה [illegible] לבנון [illegible] מיקרוביולוגים [illegible] הרבה [illegible] מיקרוביולוגים [illegible] מיקרוביולוגים [illegible] מיקרוביולוגים

תעודת עניות

כנסת נבחרת

צילום: רחמים ישראלי

סוף שנה, סוף כנסת, חלוקת ציונים. מה הם אומרים, איך הם מסתכלים במראה

יורם בר

לפני ארבע שנים, כשהושבעה הכנסת האחת־עשרה וקמה ממשלת האחדות הלאומית, היו רבים, שגיבאו כי ימיה קצרים. הכנסת האחת־עשרה לעגה לכל מקונרגיה ופעלה במשך כל הקדנציה שיועדה לה, בכך היתה לכנסת שהארכה ימים יותר מכל קודמותיה.

הכנסת הזאת הושפעה מאוד ממשלת האחדות. נוצרה בה קואליציה של למעלה מ־90 חברי כנסת, שיכלו להעביר בקלות כל עניין שהיתה עליו הסכמה בהנהלת הקואליציה. אותה הנהלת, בנצחום של רפי ארדי (מערך), שרה דורון (ליכוד) וחיים קופמן (ליכוד), לא הצליחה להשרות אידיליה בין שני הגושים הגדולים. חה"כים ארדי וקופמן כיכבו בהתנצחויות שבין הליכוד למערך ושימשו רוגמה לחיילותם.

לקט נבחר של השגות וסיכומים על הכנסת ה־11 מפרסם תמונה משותפת עם הרבה ביקורת לצד כמה מילים טובות. סיכום קצר יגלה שהאירועים הראויים לציון הינו:

★ קבלת חוק האוסר עיסוק נוסף על חברי הכנסת.
★ קבלת חוק שכר מינימום.
★ הקמת ועדת החקירה הפרלמנטרית לפרשת פולארד.
★ ההחלטה על הנסיגה מלבנון.
★ ביצוע הרוטציה האישורה.
★ קבלת חוק בירעם ואיקרית.
★ ביטול ההטבות הרפואיות לחברי הכנסת.
★ הקמת ועדת משנה לניתוח שרה־הקרב העתידי של צה"ל.

נקודות השפל של הכנסת ה־11 היו:

★ כזנא.
★ החיערורות מהמליאה.
★ חקיקה פרטית ברמה נמוכה.
★ אי טיפול נאות באינתיפאדה.
★ שיבוש נורמות פרלמנטריות, בעיקר בעניין חוק ההפרדה.

* * *

שר התחבורה חיים קורפו: חקיקה פרטית רדודה

«אני יכול לציין את הכנסת הזו כנועשת בשבילה, כאשר החסיסה המיוחדת היתה של הסיעות הקטנות, שמשקלן הסגולי בכנסת רב, אך כשל קיומה של ממשלת אחדות לאומית, התפנה לדשתן השטח כולו.

«הכנסת הנוכחית הצטיינה בריבוי חקיקה פרטית רדודה. הרבה הצעות חוק פרטיות לא היו ראויות להתקבל, והתקבלו. לא הוכחה בהן הכנה נושאי החקיקה. חוקים רבים נועדו לעשיית יחסי ציבור לייזומיהם, ועל כך הראי יש להצטער, כי חלק גדול ממנה של הכנסת היה בהחיצה בזבוז.

«בכל פעם נדמה שהכנסות הקודמות היו טובות יותר, אך אחרכך מסתבר שזו תחושה סובייקטיבית בלבד. לא היו נאמים גדולים בכנסת הנוכחית. מבחינה זו דווקא סיעות המפלגות הגדולות יותר. בתחום הרטורי ראיר צבן הוא ח"כ טוב, הידע להציג עניין בצורה נכונה ומעוררת אהדה. יוסי שריד ודדי צוקר בלטו אף הם.

«הארוע הזכור לי ביותר מהכנסת הנוכחית היה הצגת הממשלה לאחר הרוטציה. היתה חשדנות, שמא לא יגיעו לאירוע זה, אך כולם עמדו במבחן הדמוקרטיה. בדגם הזה יצרנו מודל להרבה מדינות, והיו נסיונות חיקוי של הקמת קואליציות מקיר לקיר».

ח"כ שבח וייס: 20 מעברים מסיעה לסיעה

«השפל בכנסת נמשך כי כהנא יושב בה, וזה יכול להימשך גם בכנסת הבאה.

«השיא של הכנסת הזאת — קבלת ההחלטה על פינוי צה"ל מלבנון, וביצוע הפינוי.

«התופעות הבולטות של הכנסת — התגברות משמעותית של יוזמת החקיקה הפרטית. מהכנסת הראשונה ועד השמינית רק כ־51 מהחוקים שנחקקו היו הצעות חוק פרטיות. בכנסת הזאת — 25 אחוז. זה נובע מכך שממשלת אחדות יוצרת מעין בטחון. ח"כים למדו את הפסנטו ומעלים המון הצעות חוק בלתי פרובלמטיות. חוקים פרטיים פוליטיים — לא עברים. בכנסת הנוכחית עשו מנוון לאופוזיציה, וקיבלו את הצעת החוק הפרטית של ח"כ אליעזר גרגות, שדרשה 20 תתימות בלבד ולא 30, כדי לכנס את הכנסת למושב מיוחד בפגרה.

«בכנסת הנוכחית שגשגו הסיעות האידיאו־לוגיות בגלל מידה של שיתוק אידאולוגי של שתי הסיעות הגדולות, וזה בולט בעבודת הכנסת.

«מכשיר האי־אמון נוצל באופן וירטואוזי וכמעט שלם בסדר יומה של הכנסת. הואופוזיציה תסמה בעזודתו.

«היו לכנסת הזאת כמה חקלטות מוסריות כמו נושא השבר שהוצא מידי חברי הכנסת, ל"איקון חוק החסינות, שאוסר כעת עיסוק נוסף על חברי הכנסת, וביטול מחלט של שיריתי הלוחאי הרפואיים, שניתנו בעבר לחבר הכנסת.

«נפרדנו מהכנסת הזאת מכמה מתשובי הנואמים שלה: ויקטור שרסון, אבא אבן ויוסף בורג. אנשים בעלי שיעור קומה. הכנסת ה־12 תהיה לגמרי חדשה.

«תופעה נוספת היו בכנסת הזאת 20 תנודות של מעברים מסיעה לסיעה. מפ"ם פרשה מהמערך, שריד פרש מהמערך, דראושה וארצי אף הם, יחד נכנסו למערך, והרביץ ואברהיצרא הצטרפו לליכוד, צומת פרשה מהתחייה, וירושבסקי עבר לר"ץ, ותר עבר לחד"ש, מורשה התפצלה, דרוקמן עבר למפד"ל, ועוד.

ח"כ יוסי שריד: חיים בתוך בועה

«הכנסת האחת עשרה שייטה כמו הסיטניק. הקרוון הולך ומתרכז, ובחתי העם משתעשעים בגלי ריקודים על הסיפון. הדיים הפרלמנטריים היו חיים בתוך בועה, עולם סגור שאין לו קשר לעולם החיצון ולמציאות האמיתית. זאת היתה כנסת מנותקת מהזמן והמקום: שני קילומטר מהאינתיפאדה, אבל האינתיפאדה כאילו מתרחשת על פלנטה אחרת. ותוקף מתוחקת. הכנסת לא הצליחה להבין, שמאז ה־9 בדצמבר ה־1987, ישראל חיה מדינה אחרת. היא גם מתקשה להבין שהמלחמה הבאה מתרגרת והיא תהיה קשה מכל קודמותיה. נבחרי העם המשיכו לחיות בגדר עמדות ומעורות אחרות.

«הכנסת ה־11, ובמיוחד המושב האחרון שלה, הוכיחו, שיש גם חיים כלי ממשלה. פני הממשלה בכנסת היו בפני קורפו. הוא היה הדובר העיקרי, הראשי, של הממשלה, וזה כנראה כל מה שהיה לממשלה לומר — הבשורה, על־פי קורפו.

«המושב האחרון של הכנסת היה גם המושב המוצלח ביותר, כי הוא עשה לכנסת את החסד המגיע לה — הביא אותה אל קצה. הכנסת ה־11 מסיימת את התפקיד שמעולם לא מילאה — ארבע שנים מאוחר מדי.

«באופן מפתיע ובלתי צפוי לחלוטין רשמה הכנסת בשלהי תקופתה שני הישגים: ניטול העיסוקים הנוספים של חברי הכנסת וביטול ההטבות הרפואיות לח"כים. ההישגים האלה אולי מלמדים כי החברים בכנסת הזאת היו טובים מהכנסת עצמה».

ח"כ גדי יציב — הצצה של שלושה חודשים

«מהצצה של שלושה חודשים בכנסת ה־11 לא נוספה לי שום אינפורמציה חשובה שלא ידעתי קודם, פרט לעניינים פרוצדורליים, אבל הרגשתי את הדברים אחרת. כך, למשל, אני הצעתי את תאריך הבחירות המוניציפליות. זה לא דבר משמעותי, אבל יש הרגשה נעימה לדעת שעם ישראל יילך לבחירות בתאריך שאני הצעתי.

«דבר שני, כמות המכתבים העצומה של פניות לטיפול בעניינים אישיים. כאלה שנגאשו מח"כים אחרים קפצו על ההזדמנות שהנה, ח"כ חדש נכנס, ואולי הוא יספל בעניינם, ולכן קיבלתי יותר מכתבים מהרגיל. בוודאי אם יעקב גיל קיבל כמות כזו.

«יד"ית שסיעת מפ"ם מתפקדת בצורה יוצאת מהכלל. הציבור לא יודע עד כמה כל הסיעה, פרט למוחמד וחר, היא הסיעה הנוכחית ביותר בוועדות וגם במליאה. אנחנו הסיעה היחידה שיש לה החלטה כמעט עקרונית להשתתף בכל ריון. מבחינה יזומות פרלמנטריות היינו הסיעה הרא' שונה במעלה. בערב, כשכולם הולכים הביתה, עוזר עריין עד חמשת חברי הכנסת של מפ"ם בין האחרונים בבניין. גם לפני שוותר עזב היינו בפועל המיעה, כי וחר לא היה פעיל.

«היחס של ח"כים אחרים לחברי מפ"ם הוא יחס של כבוד והערכה, הרבה מזכות חיקה נרוסקן ויהודית, רכות הסיעה, שהן יעילות מאין כמותן.

«התאכזבתי לגאום בפני אולם ריק. בפעם הראשונה זה הפריע לי מאוד, בהמשך התרגלתי.

«רגע השיא בשלושת החודשים הקצרים שלי בכנסת היה בעת שזוע בירקום ואיקרית של מפ"ם עבר בקריאה ראשונה. היתה הרגשה שהחלטנו לתקן עוול. השפל היה כשגמרנו את שביחת הרעב. והאחיות התחילו את שביחת הרעב שלהן. באותו יום ובאותו מקום. היתה לי הרגשה שלא הוונו שום דבר. אחר כך ידעתי שכן עזרנו».

ח"כ אורה נמיר: הקצנה ויחסים עכורים

«ועדת העבודה והרווחה הגיעה להישגים מרשימים. במהלך הכנסת הנוכחית חוקקנו 40 חוקים, שביניהם חוק שכר מינימום — גולת הכותרת של הוועדה. כמו כן חוקקנו חוק ביטוח סיעוד, חוק של פרישה שווה לנשים וגברים, וחוק שוויון הזדמנויות בעבודה ועוד.

«היינו פעילים מאוד בנושא המשברים ביחסי העבודה, היינו מעורבים בפתרון הסיכסוך הקודם של האחיות, של עובדי המינהל והמשק ועוד. סייענו לכל הסכסוכות החלשות ועזרנו לעיר הפיתח. אילו רק חוצלחנו למנוע את סגירת «אתא», «אליאנס» ו«רום כרמל» ונכשלנו במניעת צמצומים ב«סולתם»... בעבודת הוועדה היתה רוח צוות למרות חילוקי דעות מהותיים.

«בלילית, אני די מאוכזבת מהכנסת. יש הקצנה בין הזרמים לעיקרים, בין חילונים לדתיים, בתוך הקואליציה עצמה יש יחסים עכורים».

דן מרידגלית — הכתב הפרלמנטרי של „הארץ":

«מבחינה פרלמנטרית, הכנסת הזאת ובאפיונה בהתפוטנות מערכת הצעות האי־אמון, שהפכו לדבר נלעג. בשבועות האחרונים התמשטש גם התקנון שלה, בעקבות רייסר שמשך והשהה את חוק הבחירות בוועדת הכנסת במשך חודשיים, והלך המשיך אחריו כשאיפשר להדיח את רייסר במליאה. לכן הכל פתוח בכנסת הבאה. אם תזיה בה קואליציית־רוב, ולא ממשלת אחדות, הרי הדוב בכנסת עשוי להפוך את מדרי הבית על פניו. למשל, יחליטו למנות יושבי ראש ועדות מטעם הדוב, זה היה שיטש של נתניה הבית.

«שני הנישגים הגדולים של הכנסת הנוכחית הם: דו"ח ועדת המשנה, שהעמידה במקומה את הממשלה בכל פרשת פולארב, וקבוצה אפילו אחרייתה אישית של פרס, שמיר, ארנס ורביו. היתה בוועדה ממש אחדות, זה הישג. הישג שני, הפעולה של ועדת המשנה של ועדת הוץ והבטחון לניתוח שדה הקרב הטעדתי של צה"ל במלחמה הבאה. אני חושב שזו הארוכה הנכבדה ביותר שכנסת פוליטית יכולה לתרום לימוי בעיה לעומק. בהרכבה שיקפה הוועדה את כל מגוון הדיעות מאלעזר גרגות עד דן מרידור.

«הכשלון הקשה נבע מכך שבעצם הרכב המשפלה הפך כמה מהגורמות המובנות מאליהן של הכנסת. היה רוב מאסיבי בעניטרל את הפרלמנט, ומאירך הממשלה היתה חצויה לשניים לאורך כל הדרך.

«היו לממשלה שני הישגים שתיסכלו את האופוזיציה: הציאה מלבנון ובלימת האינפלציה. האופוזיציה חשבה שזה לא יקרה ובכך יצאה מעוסכלת.

«אם שמפתיע — האופוזיציה לא הצליחה ליצור. לכן שתבע ר"ח תקיף על האינתיפאדה, האינתיפאדה לא הפסה לנושא מרכזי בניגוח הממשלה על־ידי האופוזיציה. זה כשלון גדול שלה.

«הדוב בטליאה העביר את הרגש אל עבודת הוועדות. בשתי ועדות, הוץ ובטחון וכספים — המוקד תמיד היה בוץ. בכנסת הזאת זכו לתשומת לב גם ועדת העבודה והרווחה בניצוחה של אורה נמיר — ועדת שהתגלתה כציבור היוברות כמעט יחידי עם פרעלים שכיריים. ועדה שגיה שבלבה ובחה הוועדת הכנסת. אני מצטער מאוד שסופה הוא כפי שקיה. ליר"ר ועדת הכנסת, מיכה רייסר, מגיע ציון לגנאי על הסוף וציון לשבח על עבודתו עד לאחרונה, בעיקר בגלל העבודת חוק איסור עיסוק נוסף».

עמוד 9

פתאום, החשיפה המביכה הזאת

צילום: בועז לוי

רוית נהיר משער העמקים, בת שמונה וחצי, יוצאת ביום שני ללונדון, לבדיקות לקראת ניתוח השתלת בבד. לפתע גילה הקיבוץ, גילו ההורים, גילתה התנועה — שאין שום ביטוח רפואי למי שנזקק להוצאה אדירה כזו

עמוס נהיר

הדתחייבות הכספיות שתידרשו — כמה שעלה — יעלה".

«אני לא מעז להרהר", אומר עמוס נהיר, «מה עושה אדם פרטי הנזקק לפתע לסכום אסטרונומי כזה, משהו כמו 120 אלף דולר, בשקיימות הערבות, שזה עלול להגיע ל־150 אלף אפילו. הוא יכבור את הבית, יכבור כל מה שיש לו — ולא יגיע לסכום כזה. הפקידה במשרד הפנים כמעט הגיעלה כשסמעה את גובה הסכום. «בית שלי שווה 30,000 דולר. כמה בתים הייתי צריכה למכור בשביל דבר כזה?", שאלה.

בתחילה הומלץ על ניתוח השתלה בבלגיה, אך לאחר ביירורים נוספים ובהתערבות הפעילה של הרופא המלווה, ד"ר נתי קופומן, הוחלט להסב את הדיעה ללונדון. המלצה היא ביתי' הוולים «קינג קולג' סקול אוף מרציין", המרכז הרפואי המפורסם להשתלות בלונדון, שהתמחה גם בהשתלות בבד, שבעת מתמיגים בו כ־30 ישראלים בתור להשתלה. למרות שהתמתנה הצפויה בבלגיה קצרה יותר, החולט על אנגליה, כי בצד יתרונות. רבים אחרים בבית־הוולים האנגלי עלות הניתוח נמוכה ב־30 אחוז מזו שבבלגיה. ביום שני הקרוב תטוס המשפחה ללונדון, לבדיקות אחרונות ולשם הערכה סופית (עלות הבדיקות 4000 שטרלינג), ורק אז יחולט סופית האם לנתח ומתי. אם יחולט לנתח — תידרש המשפחה להפקיד בנקום התחייבות על סך 40,000 שטרלינג.

על התלבטותה של המשפחה בפרשת דרכי המימון לניתוח המסוכן מספר עמוס: «בהתחלה לא כל־כך רצו לערב אותנו בצרות היום יומיות הקשורות בהשגת המימון, מתוך כוונה להקל עלינו. כי אכן לנו יש היום צרות גדולות. אבל אם תשאל אותי מה עדיף מבחינתי ומבחינת המשפחה, האם היה עדיף שקיבוץ יממן את הניתוח מתקציבו ומתרומות חברין או מסמוכות ומתרומות מחוץ לקיבוץ — לי היה יותר נוח שהסכום ימצא ממקוחות חוץ. היתי מעדיף, תרומות מבחוץ. יש לי חחושה לא נחה להרגיש מחויבות כל־כך גדולה לקיבוץ. אני לא רגיל לזה. תראה, אני לא הייתי רוצה שמישהו אי מעם יוכל להשתמש בזה לאיזשהי מטרה. לא רגיל לחיות הדרגשה שכאילו עושים לך טובה ואתה חייב תודה לכולם. אבל בסיכה כזה בדיוק אתה מגלה להרהמתך, שאין שום חרן תנועתית אי הסתדרותית שיכולה לסייע לך. לתת להם תשובה תוך שבוע־שבוע, זה נגב שרק ביילוגרים או חברי קיבוץ יכולים להתמודד איתו...

«פנינו גם לאגודה ,יד ביד' בתל־אביב. זו אגודה שמסייעת למקרים כשלנו, שקשורים להצלת נפשות. הם מסייעים לנו בארגון ובארגומנטציה והכל עובר דרכם. אך, גיסון, ככל הידוע לנו, אין להם עמרון. אבל הם, דרך אנשים שלהם בלונדון, ראגו. לגיטל, להכין לנו דירה ליד בית־הוולים. הם מסדרים למעננו את כל הסידורים הקטנים. הם גם קשורים ליהודי חרדי שהוא המוציא והמביא בעניין הזה והוא עובר מול בית־הוולים. הוא מסדר לנו את כל הסידורים בבית־הוולים ודואג בכלל לישראלים שנגיעים לשם. אני רוצה כאן, דרך הציתון, להודות בשם המשפחה והקיבוץ לאגודה ,יד ביד', מכל הלב'. ביותר ויותר מקרים, אם כי הם עדיין נדרים, נדרש קיבוץ להעמיד לרשות החברים או המשפחות בקיבוץ סכומים כספיים מאד לא מקובלים לשם טיפול רפואי. קרוב לוודאי שבעתיד יתרבו הפניות. הרפואה בעשר השנים האחרונות בעמידה לרשות נוקקים תשובות, שפעם לא היו קיימות. אך העלות היא עצומה.

עמוס נהיר: «התשובה שלנו שצריכה להיות — ואני מתכוון להקריש לזה נזמני בעתיד לאחר כל מה שאני עובר עכשיו עם משפחתי" — היא ביטוח. צריכה לקום תכנית ביטוח, «ביטוח הצלת נפשות", שתהיה כמו כל ביטוח אחר: כלומר, צריך לקבוע סטנדרטים וקריטריונים מה מכסה הפוליסה ומה הם גבולות האחריות. אך אין להשאיר את המצב, שלא קיים שום ביטוח חיים קיבוצי ותנועתי, למי שנזקק להוצאה אדירה כזו, הדרושה לטיפול רפואי שנועד להצלת חיים. קיבוץ בודד לא מסוגל לעמוד בהוצאות כאלה. וכל עוד אין ביטוח כזה, הדבר הקרוב ביותר לביטוח, זה מה שהציע שער העמקים לתנועה: שהתנועה תשחרר את שער העמקים בשנה הזאת מהמס השנתי, שהוא 80־70 אלף ש"ח. כלומר, במקום לבקש תרומות מחברים ומקיבוצים אחרים, תתחלק ההשתתפות בעומס שווה יחסית בין כל חברי הקיבוץ הארצי. ככל הידוע לי דחתה התנועה את הרעיון הזה".

מי, מה, כמה?

בקן הזקים הכלכלית נשית בתאור היצאות עבור יצי אישפוז בחו"ל בסך 210 דולר ליום עד עקרה של 15,000 דולר. הקיבוץ הארצי הדריך להגיע הלוואה בגובה של כ־100000 דולר. אגודת יד ביד מעניקה לרשות הנזקקים, מולל חברי קיבוץ, סיוע אישי ואינפורמציה והשתתפות בכנס שהתרחש הבכנסות אליו מתכוונת בהזנאה אזורית לצורכי מס האגודה גם בנפיקה אישורים בהתאם.

חברי קיבוצים המבקשים לסייע לביטוח ניתוח השתלת הבבר של רוית נהיר, מתבקשים לפנות ישירות לנזכר קיבוץ שער העמקים, או להפקיד את התרומה ב־אגודת יד ביד קרן להצלת חיים" (בל"ל), סניף 816, השבון 54787/78, לציין — עבור רוית נהיר, תיק 1109.

„ראשית, פנינו לעצמנו"

כשגדע בקיבוץ שער העמקים על מצבה של רוית, תוכו החברים בתחרמנה. איש לא שיער עד כמה קשה מצבה של הילדה ועד כמה הנעיין דחוף ומדיר.

אירית דרורי, מוכירת הקיבוץ: «קיבלנו את זה מאד קשה. לא ידענו שעד כדי כך. שהתעשתנו התחלנו מיד לחשוב מה עושים. וראשית החלטנו להודיע את העומס מהמפ' פתה. כבר באותו יום, כשגודע לנו על הצורך בהשתלה, הקמנו צוות כספי, שהתחיל לגבש דרכים לדשנת הכספים. במקביל הקמנו צוות שני ליזיוי המשפחה, שבתחילה — זה מובן בחחלט — הגיבה ב„אנחנו נסתדר ואל תחנכו אותנו מאהבה". אבל בהדרגה מצאנו דרך לעשות את הדברים הנחוצים יחד איתם. היה ברור לנו, שאין לנו, כמשק בצרות כלכליות, כל אפשרות לגייס סכום כזה מתקציבים הדגילים או מתקציב הדשעות. הרגשנו, שטוב נעשה, וגם קלטנו תגובות ברוח זו מהחברים — שממש כאו ודרשו לתרום — אם נבקש את השתתפותו האישית של החבר מתקציבו האישי ואולי גם בצירוף הקטנת כמה השקעות צרכניות.

«חשוב להדגיש, שראשית כל פנינו לעצמנו, וכמוזנתנו לגייס כמחצית הסכום מתרומות חברי שער העמקים. במקביל, פנינו לקיבוצי האיחוד בבקשה לסיוע דרך עמותה, שהקמנו בראשונה של אפרים רזון מקיבוץ שריד. ואת, גם מתוך תחושה שגיטיב עם עצמנו ועם המשפחה אם נפזר את השתתפות ההוצאה הנדיבה הזו על מספר גדול ככל האפשר של חברי קיבוצים.

«אני חייבת לומר, שהתרגשנו נורא מעוצ' מת הדיעות של חברים רבים בקיבוצים רבים. אבל, לצערנו, אנחנו עדיין רחוקים מאד מלהגיע לסכום הדרוש; העלות להגיע עד כדי 150,000 דולר".

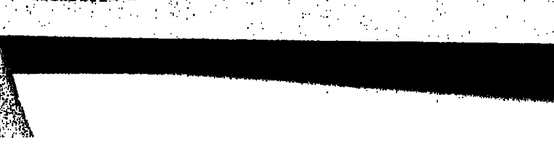

עמוס, שולה, רוית ובבות נהיר: «מה שישה אנשי שרני הנזקק לסכום אסטרונומי כזה?»

רוית נהיר, הדרוסים לכבוד שאין הדירה אלא לחכת לתשתלה

צילום: בועז לוי

טוב ליהודים

מייקל דוקאקיס וג'ורג' בוש, ניצים, פרו־ישראלים, מעשים בחום את האגו היהודי, מוביחים כי הדרך לבית הלבן עוברת במצודת זאב

דליה שחורי, וושינגטון

קופת בחירות בארה"ב היא תקופה נהדרת לישראל. המועמדים לנשיאות של שתי המפלגות הגדולות, הדמוקרטית והרפובליקנית, מתחרים ביניהם על הלב היהודי החם ותוך כדי כך ממיסים אותו כמעט לגמרי. הם מזכירים את השיר הנודע «מה שאתה יכול לעשות, אני יכולה לעשות יותר טוב». הם מאמצים עמדות כל־כך ניצניות, באורח יחסי ומחולל, עד שישראלי מן הישוב מתחיל להרגיש לא נוח אם הוא תומך נגדן, כמדינה פלשתינית, או סבור שישראל נוהגת ביד קשה בגדה המערבית ובעזה, או רוצה לראות את ישראל עומדת על רגליה ופחות תלויה בארה"ב.

לפני שבוע פרסמו שני המועמדים האמריקנים לנשיאות, מייקל דוקאקיס (ד«מוקרטים) וג'ורג' בוש (רפובליקנים), את עמדותיהם בנושא המזרח התיכון. בוש עשה זאת על נייר בן תשעה עמודים ואילו דוקאקיס כינס את כל אמרותיו על המזרח התיכון בספר בן 300 עמוד. זה אולי נשמע מרגזם, אבל בהחלט במקום אחרי נאומו בוועידה הדמוקרטית, שהחזיר את הרושם כאילו אין לו מושג וחצי מושג בענייני חוץ.

התחרות בין המועמדים ועליונותו — הזמינה את הקבוצה — של דוקאקיס על פני בוש בסקרי דעת הקהל, גרמו לכך, שבוש ממש יוצא מעודו כדי לשאת חן בעיני אוהדי ישראל. לו זו בלבד שהוא מתנגד למדינה פלשתינית, אלא הוא מודיע, שמימשלו לא יתמוך ב«יצירתה של ישות פלשתינית בלשהי, שתעמיד בסכנה את בטחון ישראל».

בוש מבים על ישראל במשקפיים של המשכיות. אחרי הכל, הוא ימשיך את מימשל ריי־גן וכך הוא לא מהסס לפרוט על הישגים כמו התהוקות הידידות בין ישראל לארה"ב, ההסכם לשיתוף־פעולה אסטרטגי, הבאת־ליסטי האנטי־טאקטי מ"ץ, והתפקיד שארה"ב מילאה בייצוב הכלכלה בישראל.

וחס וחלילה, כדי שישראל לא תרגיש כמו ערוה אמריקנית, הוא מציין — בכל־זאת, בפטרונות די נסה — שבמעבר ישראל לארה"ב הלה התפתחות הדרגתית ממדינה «באיימת ותלויה, בשנות ה־70 — לבת־ברית ולשותפה אפשרות יציאה ליהודי בריה"מ, נגד הכנסת תפילת בוקר לבתי הספר.

...ובוש עוקף בנושא האסטרטגי

דוקאקיס מגלה גישה פתוחה יותר מבוש כלפי מעורבות בריה"מ בתהליך השלום. לעומת זאת, בנושא האסטרטגי הוא נותר עני ממעש מול תנופת בוש.

דוקאקיס: «אחזק את היחסים האסטרטגיים עם ישראל».

בוש: «ישראל היא בת־ברית אסטרטגית של ארה"ב. ושיתוף הפעולה האסטרטגי עם ישראל) יתקיים באמצעות סיוע בטחוני וכלכלי נמשך לישראל, והדהבת היסורות הקיימים של שיתוף פעולה אסטרטגי, כולל תרגילים משותפים, הצבה מראש של י"מ־ים לשימוש משותף וכולל ציוד קרב, חלקי חילוף ותחמושת, שיתוף במודיעין ובחכנון חירום. אמצעים אלה ישרתו להיזוק כוחה הצבאי של אמריקה והשפעתה במזרח התיכון».

בוש הפליג גם בשבח הפרוייקט של פיתוח הח"ץ וסיכם: «נמשיך לשמור על יתרונה האיכותי של ישראל על פני כל יריב או קואליציה אם יהיו».

הקירבה הגדולה ביותר של בוש לרעיון הוועידה הבינלאומית היתה כאשר אמר, «נפנה לעודת האו"ם ומוסדות רב־צדדים אחרים כשהדבר יהלום את הריפלומטיה התופעת שלנו». הוא מיהר להוסיף, ש«לעולם לא נרשה לאו"ם או לעמוד רב־צדדי אחר להעמיד את האינטרסים של בטחון ישראל או אמריקה בסכנה». הוא הרחיק לכת עד להודעה, שמימשלו יפעל לביטול החלטת האו"ם שהשוותה את הציונות לגזענות, «כמצאם את תביעתו באו"ם לא יצליח בכך, ויפרוש מן האו"ם אם יוכחו בהצלחה המאמצים להוציא את ישראל מן הארגון».

כך בוש, כך דוקאקיס. אלה עמדותיהם, שאינן מתמודדות בשום צורה חדשה, או מעניינת, או רצינית עם האינתיפאדה או עם יחלה השלום. הפודיגנ נבחן, באכילתו והם «יבחנו בשיבחתו». הכל יודעים, שהבטחות של מועמדים בשיאתו בעת מסע הבחירות שלהם, הן «הבטחות בחירות» הנרשמות על הקרח, בכל־זאת יהיה מעניין להשוות בין הבטחות ומה שיבוא אחריהן. נזוז ושמור.

□

המשורר

כרמלה לביא

בכל הכל רק מלים, משפטים קצרים, שירה. כמה שורות — האני בעולם אחר. לפני רגע הייתי כאן ועכשיו, בא השיר ומי יודע איפה אני. כחוז של המשורר.

מי ומה אני שאביך או אקבע מקומו של משורר בסדרי הגודל הישראליים או הבינלאומיים. כאיזו שורה, באיזה מקום טוב באמצע, או אולי בצדדים. כל מה שאוכל לומר הוא שיש משוררים שאני אוהבת ומעריכה ומעריצה את שירתם, וביניהם ישנם כאלה שהם בין החיים, חודה לאל.

אבל השבוע הלך לבי אחרי המשורר שהלך ואיננו. פתאום היה קרוב אלי עד כאב. האם המוות שקרב אותי אליות או חיין, או סבלו — או מה?

בסך הכל משאבה, אומרים המומחים ללב. משאבת דם, זה הכל. כל השאר הוא ספרות, שירה, אם תרצו. אני רוצה. האהבה, היאוש, התקווה, הסבל, הגעגועים — לא הלב מכיל אותם. הלב, הלוא תבינו, הוא משאבה המכילה דם. והדבר הזה הוא הנפש...

היו פגמים במשאבה של המשורר יאיר הורביץ. הוא — המשאבה — לא הפזיקה מעמר. רצו לנתח אותו ולהשתיל בו לב חדש. אבל הוא מת. הלב מת. אמרו עליו שהיה אדם שמח. המשורר יאיר הורביץ, שמח בחלקו הפגום. השסתומים היו פגומים.

אילו נולד במאה הקודמת לא היה מגיעה יותר מעשרים וחמש שנה. אולי שלושים מכסימום. עכשיו, משנולד במאה הזאת, הגיע לארבעים ושבע. יודעים לטפל במשאבות, במאה הזאת. מתקנים ומשפצים ותופרים ומאחים ומתקינים ומשתילים.

לא הכרתי את האיש, בשיריו קראתי. לא את כולם אני יודעת. קראתי והלכתי אחריהם אל עולמות אחרים, אל עולם אחר, זה שמעבר, שמאחורי הגדר של רחוב טרומפלדור. את בית הקברות הזה שברחוב טרומפלדור «תנכר» בתקופת מניפת החולירע ביפו. במאה הקודמת סבדו שהמתים מעבירים את המחלה אל החיים. על כן הרחיקו אותם ממקום ישוב. רחוב טרומפלדור היה אז רחוק מאוד מיפו. מפני שלא היה רחוב כלל, חולות נודדים היה. במאה הקודמת לא ידעו מה שיודעים היום: את החולירע מדביקים באמצעות אנטיביוטיקה, וראשון לכל מונעים את המחלה על־ידי טיהור מי השתייה, או הדיקות המושקים כמים מזוהמים. במאה שלנו יודעים הרבה.

במאה שלנו יודעים שהלב הוא משאבה, ותו לא. משאבה משוכללת. יודעים שיש בה דרמים חשמליים, ויש בה מעין מתנע חשמלי, ויש גם מתנעים רזרביים, אלטרנטיביים, לשעת חירום. ואם כלו כל הקיצים — אפשר להשתיל בה מתנע־קוצב מלאכותי.

במאה שלנו מתקנים, ותופרים, ומאחים לבנות, ומשתילים אחרים, חדשים. אבל לא יודעים למה אצל האחד הכל מסתדר אחרי השיפוץ, ואצל וולתו — לא. שום דבר לא עזר. הלב, הולך ונחלש, הולך ומתרוקן. במאמץ עליון למלא את תפקידו, הולך ומתרוקן, הולך ונופל. לא יודעים למה קורה כך. לפעמים. ובכל זאת אומרים, חזורים ואומרים: הלב הוא רק משאבה מישוכללת, לא יותר.

אמרו על המשורר יאיר הורביץ, שרוב שיריו היה חסר את אביו, שנפטר מן העולם כשהיה המשורר ילד רך. אמרו עליו שהתגעגע ופחד מן הפגישה עם אביו, וידע שהיא קרובה. אמר עליו פרופסור מנחם פרי, ידידו — כי אבר — שיאיר הורביץ פחד לטוס מפני שהטיסה קרבה אותו אל השמיים, שם אביו נמצא.

וכך הבנתי פתאום באמצע יום קיץ חם, אחרי שירדתי לים והשתעשעתי מעט בין גלים הקטנים, ומיהרתי לשוב שהרי מוטלים עלי דברים לעשותם, אחרי ששכחתי מן הים ונשכה רוח קלה וכבית לא היה החום מורגש כל־כך, ושאלתי את עצמי למה אני לא עושה את מה שאני צריכה לעשות היום, ומה יהיה הסוף, ואולי מוטב שאשכב ואנוח מעט באמצע היום, על הספה, ושהרריו יגגן לי, והרהרו ריבר על המשורר יאיר הרביץ — כך הבנתי חשמלי, שקרבת המוות היא שקרבה אותי אל המשורר יאיר הורביץ, קרבת החיים וגגיעתם במוות היא שצלצלה באוזני בשורות שיריו, ילד רך שחזר אל אביו שבשמיים.

ועתה, אשר נעזבתי לנפשי ואל נפשו של המשורר שליבו מת מרב משאבה היא, חזרתי ואומרים ומתקנים ומשפצים ולא יודעים למה, שבתי אל החום הקיץ, אל הדברים שיש לעשותם בחיים, ואמרתי לעצמי: הוא היה איש שמח, המשורר, שבח היה בחלקו העצוב.

□

יוסף מונדי / רשימות מן החבית

החטא הקדמון

אחרונה הופיעה בשמיים הרדודים של הפוליטיקה הישראלית דמות חדשה ומלבלבת. בהתחלה חשבתי שמדובר בשחקן שנחת ישר מהסדרה המפורסמת «שושלת». לא שחקן בעל תפקיד ראשי, אלא נהג זוטר העובד בשירותה של אלכסיס הידועה. בינתיים נראי נחשחם אל כוונתן, הלא מדובר בחתיך הלא־נורמלי אה בנוסף, איש שיש לו חיוך מפלסטיק וחן מסחרי המוכיר לי סוכן מכירות של אפטר־שייב מהעיר התחתית של מנהטן. זה הוא, רבותי, זה ולא אחר, התקווה הגדולה של עמנו — בנימין. ביבי, נתניהו. קראתי את מאמרו הדרוד והשטחי בו הוא מתווכח עם א.ב. יהושע וגם את השובתה של שולמית הר־אבן העונה בשיא הרציינות לביבי שלנו.

לי, בכל אופן, אין שום ויכוח עם ביבי. יכול להיות שהוא עושה רושם כביר על כל מיני יהודים אמריקאים, שכדי להשקיט אם מצפונם וכדי להמשיך לעשות את הדולרים שלהם בשקט ובשלווה. הם תומכים בצורה נלהבת בכל עמדה קיצונית וגלתי מתפשרת, אבל על אדם כמוני, ואני מניח שגם על אחרים, דבריו לא כמור רקוחים, אלא ברומן. לכן, לא יעלה בדעתי לענות לו או לתווכח איתו. מה שאני רוצה הוא להביס אותו ואת קהל תומכיו בבחירות הנולבות ומתקרבות. יחד עם זאת, אני מרגה שזאת תהיה משימה קשה ביותר, לכן הוויכוח שלי הוא בעיקר עם אנשים מסוגם של א.ב. יהושע, עמנו עוז וחבריהם. כמובן שאין זה ויכוח ספרתי, אלא ויכוח חברתי־פוליטי. מבחינה זו אין לי כל טענה נגד נתניהו ואחינו יצחק שמיר. העמדות שהם בדורות ידועות. זאת השקפת עולם, המשוחטת בשני צצעים בלבד: שחור ולבן. אין גוונים, אין תיחכום, העמדה פשוטה ביותר: הכל או לא כלום!

הבה נעשה קפיצה בזמן ונשוב לבחירות הקודמות. לאחר הקיבוץ המפורסם קמו א.ב. יהושע, עמנו עוז ועוד כמה סופרים בדרישה להקים ממשלת אחדות לאומית. נניח שבבחירות הללו הייתי מצביע בעד המעבר בתקוות להביס את הליכוד ולא לראות יותר את שמיר, ארנס, שרון ולוי יושבים על תקן שרים. כן, נניח מבחנו, זה הוא, רבותי, זה ולא אחר, התקווה הגדולה של עמנו — בנימין, ביבי, נתניהו. קראתי את מאמרו הדרוד והשטחי בו הוא מתווכח עם א.ב. יהושע וגם את השובתה של שולמית הר־אבן העונה בשיא הרציינות לביבי שלנו.

לי, בכל אופן, אין שום ויכוח עם ביבי. יכול להיות שהוא עושה רושם כביר על כל מיני יהודים אמריקאים, שכדי להשקיט אם מצפונם וכדי להמשיך לעשות את הדולרים שלהם בשקט ובשלווה. הם תומכים בצורה נלהבת בכל עמדה קיצונית וגלתי מתפשרת, אבל על אדם כמוני, ואני מניח שגם על אחרים, דבריו לא כמור רקוחים, אלא ברומן. לכן, לא יעלה בדעתי לענות לו או לתווכח איתו. מה שאני רוצה הוא להביס אותו ואת קהל תומכיו בבחירות הנולבות ומתקרבות. יחד עם זאת, אני מרגה שזאת תהיה משימה קשה ביותר, לכן הוויכוח שלי הוא בעיקר עם אנשים מסוגם של א.ב. יהושע, עמנו עוז וחבריהם. כמובן שאין זה ויכוח ספרתי, אלא ויכוח חברתי־פוליטי. מבחינה זו אין לי כל טענה

הארונים האלה, בתתאם לכסורת של סופרי הפלמ"ח, ממשיכים להודרות עם יעדי המדינה, והם רואים עצמם כשליחי ציבור, במקום שיבינו כי איש רוח הוא בדרך־כלל הניגוד המוחלט של המונח «שליח ציבור». אגב, אם נשתוק בטרמינולוגיה הנ"ל־ית, נלמד עד מהרה שדווקא נביאי ישראל נחשבו אצל השלטון כאויב מסוכן, שיש להילחם נגדו ואפילו להודגו. (בזמנו של ירמיהו הזדהה רוב העם עם השלטון, הן הממסד והן סופרי הממסד דאז ראו בירמיהו לא יותר מאשר פושע שיש לכלוא ב«בור המטרה». למזלו, הוא לא נרגע, אבל בנביאים אחרים שהלכו בעקבותיו הוצאו להורג בשל עמדתם האנטי־פוטליסטית).

א.ב. יהושע ועמנו עוז אינם נביאים, אלא אנשים בעלי השקפות עולם פוליטיות מבולבלות ולא מובנות. מטבעי אני סולד מאמנים שאינם אינדיבידואליסטים. בדרך־כלל אינני מאמין לאמן אשר נעמד באמצע הכיכר ומתיימר כי הוא מבין לרחשי ההמון. לאיש פוליטי יש לסלוח, כי זה מקצועו וכל שאיפתו מתמקדת בכך שהוא רוצה לבחן כשר בממשלה. לכן, החטא הקדמון אינו של שמעון פרס, אשר נתן יד להקמת ממשלת האחדות הלאומית, אלא של אמנים מסוגם של א.ב. יהושע ועמנו עוז, אשר בנוו בסביביה אחת בעיקרונותיהם ובהשקפת עולמם. ומה הם חשבו, לכל הרוחות? שעל־ידי כך ששמיר יישב עם פרס באותה ממשלה, הוא ישנה את השקפת עולמו? מה זה, משחק ילדים? האם אדם כשייב אלדר או באליקים הצעני יתחילו ממחר להצטרף להפגנות האמיצה «יש גבול»?

כיום ברור מעל לכל ספק שממשלת האחדות הלאומית שירתה רק גורם אחד, את הליכוד. ואפילו אם נניח שכל המערכות חולות, וההסתדרות, כולל ועדי העובדים, מהוות את שרש המורמה, הרי רק אותם כלכלנים ואנשי ציצוע השייכים לכוחות המתונים הצליחו לשקם את ההרס הנורא שהותיר אריאל שלטון הליכוד. אני גם משוכנע שהתצופים ואלה יתקיפו בבחירות הקרובות את המערך, ובטעיות דמגוגיים הם יציגו את עצמם כקרבנות של שיטה מגוונת. מכאן יוצא שכל הוויכוח של א.ב. יהושע עם נתניהו אינו יותר מבריחה, ואני מוכן להתערב כי לאחר הבחירות, אם יוותר שוב תיקו, יהיו אלו אותם א.ב. יהושע ועמנו עוז, שירוצו שוב ויבקשו מהמערך להמשיך ולקיים את ממשלת האחדות הלאומית. ממשלה שבה יישב כוכב «השושלת» שלנו עם עוזי ברעם ועיזר וייצמן.

ומה יהיה כידוע, יהיה טוטו. לוטו, פיס ותור ארוך ליד השגרירות האמריקאית.

ב.ב. המלצה: בימים אלה יצאה לאור חוברת עבה בשפה אנגלית בשם «תל־אביב רוויו». בעיני זה מפעל מיוחד במינו, כיוון שבהיותנו מנותקים מכל שפה אירופית, חשוב מאוד להביא את בשורת הספרות העברית לעולם כולו. העורך של החוברת הזאת הוא גבריאל מוקר, ויש להניח שרוב המימון להוצאה היקרה הזאת בא מכיסו הפרטי. המלצה זו היא לגמרי אובייקטיבית, כי שום יצירה מפרי עטי אינה כלולה בחוברת הנוכחית, ואני רואה בעקשנותו של גבריאל מוקר למען טיפוח הספרות העברית מעשה חיובי שיש לשבחו ולחיקוה.

□

יואב אביב ■ זכוכיות

יש גבול ל„יש גבול"

לא ידוע מה איתכם, אבל עלי העניין הזה של האינתיפאדה נגאם כבר מזמן. בכל מהדורת חדשות, יש חדשה עדיין לא הצלחתי להבחיר לעצמי אחרי הרבה הרבה מחשבה מה אירגון שם. ברור לי גם שאין אף אחד בכיר מתודרי המדיניות שלנו שיודע מה אנחנו רוצים להשיג. אולי כדאי לחשוב קצת. הרי הכסקנה הבלתי נמנעת תהיה, שבראי לתת לפלשתינים בית. אחרי שיהיה להם בית משלהם, הרי נזרם יהיה נתון ביידיהם ולא בידינו. אף אחר לא ידוע מאיתנו להיות הונגאיים ולראות להם לעבודה. לא ניתן להם גם אשרות מעבר לישראל לצורך עבודה. אנחנו נסתדר, תביר הסתדרנו. תייד יהיה נישהו שיעבוד בשבילנו — פורטוגזים, תאילנדים, פיליפינים, הונגרים, בולגרים או פולנים. אבל שיתנו לפלשתינים בית. לא רק בדי לחיות בו, אלא גם כדי לחיות לעצנו. לראות לו ולפחד לאבדו בדיוק כמו שאנחנו פוחדים לאבד את ביתנו.

לסטיר, לפרס ולאחרים יש אולי אלף סיבות לנה לא צדיק לתת להם בית. לי יש לפחות אחת יותר למה כן כראי לתת להם בית.

סאראת הביו בדיוק את גורל הצרה, והיה הראשון שהדביק לנו חתיכת אדמה שעושה הרבה צרות. עכשיו גם חוסיין הבין את התרגיל.

חוסיין ושמיר היו יכולים להיות חברים טובים. עד הימים הלכו יחד לגן, עכשיו חוסיין הולך לכתה א', ולשמיר יש עוד כמה שנים סובלות עד שיגיע לשם. חוסיין כבר מבין, שמיר עדיין לא, ופסף אם אי־פעם יבין.

כמובן שהדרך לסיים את האינתיפאדה היא הצבעה בבחירות הקרובות למען מי שיוכל להביא לסיומה. הימין והמרכז אינם יכולים לעשות זאת, אבל, יש להיזהר גם מתנועות, פלגים וקבוצות המשייכות עצמן לשמאל השפוי, אך כבר מזמן חדלו להיות כאלה.

יש קבוצות הנצמרות לשמאל הישראלי וגורמות לו נזק בל ישוער. טוב יעשה השמאל אם יתנער מהן וסוב יעשו בעלי השדרה אם יכריזו על מבצע של כרטיס נסיעה בכיוון אחד לאותם חברים. כרטיסי חינם כאלה הייתי מחלק למשל לחברי תנועת «יש גבול», הסבורים, משום מה, שהמצב הנוכחי גורם להם הרבה יותר סבל מאשר לי. לפעמים, ומשום כך הם קוראים לסירוב. אולי אם יינתן להצעה ויפטרו אותנו מעונשם, שהוא חמור שבעתיים ומסכן את עתידנו ואת שלומנו לא פחות מהאינתיפאדה.

אותם אלה הקוראים לסירוב, וסובלים ביותר, יוכלו לפחות לפחות את בעייתם. הם יוכלו לצאת מכאן על נגת שאנו, שבלאו הכי מתקשים ואיננו מצליחים במיוחד לקיים חברה שיוויונית צודקת וחוגנת, נוכל לפחות להיחלם בדרך דמוקרטית להשגת חברה כזאת. כדי שנקיים את עצמנו ולא נביא הפיכה ראשונה ואחרונה, שילא ספק הביא למחיקתנו מהמפה. השבוע נכלא לי 21 יום סמ"ר בגנם חפץ, חבר תנועת «יש גבול», עקב סירובו לשרת מעבר ליו הירוק. דובר צה"ל הודיע, כי מאז החלה התתקוממות בשטחים נשפטו כבר 21 חיילים סרבנים. דובר תנועת «יש גבול» מיהר לתקן ל־310 חיילים (כולם אנשי מילואים), הוא עוד הוסיף, כי יש 600 חיילי מילואים נוספים, שהם כאן בעבירות פליליות או שימוש בסעיפי אישום חמורים יותר. ב־21 ימי מחבוש אין כדי להרתיע. עונש מאסר של שנים פירוק אם המחתרת היהודית ועונשי מאסר סבירים יפרקו ללא ספק את «יש גבול» ותנועות דומות אחרות. צה"ל עדיין איננו יכול לאפשר לעצמנו מחתרות של מתן בחירה במקום השירות.

צה"ל הוא כלי, ובתור שכזה אסור לסתוף אותו למצב בו אנשיו יצטרכו להביע עמדה בוויכוח הפוליטי. עמדה שתביא לזהות פוליטית, ואשר תערער את מרותו של השלטון המרכזי ועלולה להפוך את הצבא לכלי עצמאי מסוכן.

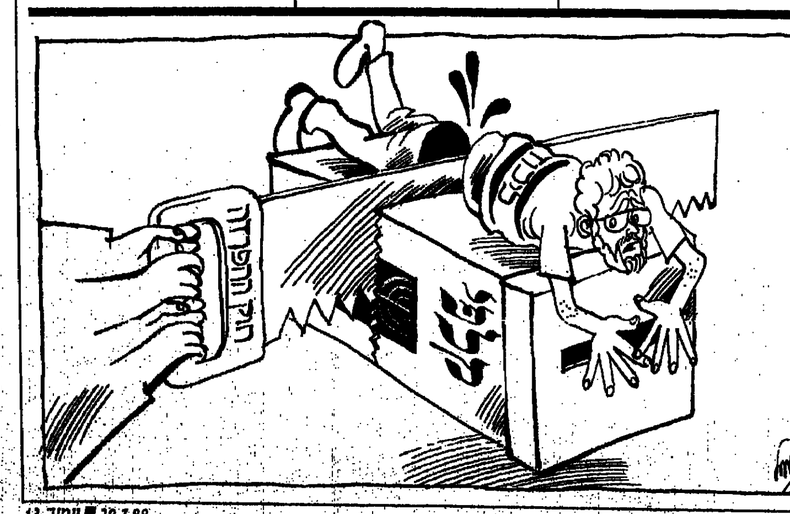

השבעה ליד הכותל

ד א ד ר ץ

עקב קרושת המקום ישביעו אתכם לצה"ל, לרוכב או לנח"ל ב"פ בחודש ליד הכותל. אני מקווה שתבואו בלבוש צנוע, שהרבנים לא יתגרו ושלא יעמוד להם בזמן נגינת התקווה. אנחנו כנראה נבוא עם סבא וסבתא, ומילת המפתח היא סבתא, כי ההוראה השלישית היא שלא נביא מזון לכותל כי המטפלים מאכילים אתכם כל יום ולא צריך להשליך כוכוים. אבל נראה אותך מעלה בדמיונך מצב בו סבתא נעה ממקום למקום עם בני משפחתה מזי הרעב, ללא מזון, זכר לפוגרומים של ימים קדומים.

הטקס מתחיל בשבע. כותב לי מפקד הבסיס, ואנחנו מתבקשים להיות שם חצי שעה קודם. מה שמוליך אותי: מזכירונותי אל ביקור מפקד חיל האוויר בבסיס בו שירתתי. הוא אמר שיבוא אולי בחמש אחר הצהריים, ובלילה הקודם לבואו לא הלכנו לישון. בחצות היתה ביקורת הרס"פ. בארבע היתה ביקורת המ"מ, בשתיים ביקורת המ"פ, בשלוש ביקורת הרס"ר, ובארבע ביקורת הסמ"ר; בחמש ביקורת המג"ד, ומאז, למעט תיקונים קלים, ללא התעמלות בוקר או אוכל, שלא לדבר על אינונים, חיכינו בבגדי "אלף" משופצים ומצוחצחים עד חמש אחר הצהריים, וכפי שניחשתם מי לא בא: לא מיכאל ולא מפקד חיל האוויר, שאגב קראו לו אז עייזר וייצמן...

לכן אני מניח שאתם תתאמנו מן הבוקר על הבוחל המסמן הזה. בטח יגידו לכם ליישר את הפתקים שבחרכים. אבל מה? גם אצלכם המשיח לא יבוא, כי הוא בא רק אצל שלום חנוך, וגם זה ייגמר ב"ב באוקטובר בהופעה אחרונה בפארק הירקון, הרבה לפני שאתה ואוסף מרעיך תישבעו אמונים לרובה ו/או לנח"ל ו/או לצה"ל ו/או לכותל, אבל בדרכי של סמל אין שואלים עליו שאלות, ורק מסתכלים בו כמו בפקודות המ"כ נוסח „כזה ראה וכרש".

איך שראה יהיה נגיע חצי שעה לפני תחילת הטקס. אם לא אמצא סיבה טובה להתחמק מהעניין, כי לי הרי אין בליבי שום חימה. לא לירושלים העתיקה ולא לקיר הזה של עובדי האליליים. והקישור בין הצבא ובין חומת האבנים היבשה נראה לי מין שיקוץ מיטונג.

בוא נחשוב רגע היכן באמת בדאי היה לעמוד טכס השבעה. אפשר בהר הרצל, בו יסיים חלק מן החיילים את שירותו. אפשר גם ליד היכל הספר במוזיאון ישראל, כי דבר אחד בטוח — הרי זו תהא הפעם בה תתקבל לספר יותר מבכל שעה אחרת בשירותכם הצבאי. אפשר גם ליד הכנסת, שתדעו, ולו גם באורח סמלי, על מה תעטרכו להגן כשבהגיע יעלה לשלטון. ואולי מלון הילטון, שכן אחרי הצבא רוב הנוער בורח לארצות־הברית והילטון זו בהחלט אמריקה. אפשר גם לקיים את הטכס ליד האוניברסיטה, כדי שתראו שגם אחרי הצבא יש חיים, או ליד אחת הישיבות, כדי שתיפגשו עם נוער טוב שלא רואים בצבא.

אגב, בנח"ל נשבעים לחרב או למגלי לנחור שלכם קוראים פ"צ, ואני רואה בעיני דמיוני את קצין המודיעין הערבי שמנסה לתרגם את זה מגימטריה לספרות ערביות ולא מצליח. גם אני לא. אני מניח שהיו הרבה מחוזרים לפניכם, ולפי חשבוני יקח עוד דורות עד שמרקיעה רגלי החיילים הנשבעים יתמוטט הכותל ואז...

הציניות הזאת אצלי נובעת מהעובדה שאני מתכונן לבוא לטכס, שאתה בוודאי היית סולח לי לולא באתי אליו. אבל מה לעשות? אנא וסבתא וסבא רוצים פשוט לראות אותך, ולשם־כך נעשה דרכנו גם אל מקדש בטימבוקטו ולא רק אל הכותל המערבי.

ברגע זה טילפנו שרית שחשבה שבאת לשבת. גם אנחנו חשבנו. אני מקווה שהחבילה, לעומת זאת, הגיעה אליך.

נראה אותך בירושלים,

אוהב ומתגעגע

אבא

27.9.85

יש דיבור

עמלה עינת אסולין

משקפי חב"ד. לדתיים, שאינם רוצים לראות נשים (גם לא במועצות דתיות), שאינם רוצים להזיע עיניהם בפרסומות „זימה" והרוצים ללכת אך ורק ב„דרך הישר" ולא להתפתות ח"ו להבלי העולם הזה, מציעה עליזה מויאל, בוגרת מסלול עיצוב במכון לאמנות של מכללת „אורנים", את מה שעשוי להיות הלהיט החם ביותר של קיץ זה בחוצות בני־ברק – משקפי חב"ד. (צילום: יוסי דנה)

סיפור אחד על השואה

ד נ ל ר ש

האיש מן הצד האחר / אורי אורלב, הוצאת „כתר"

כל פעם שאני קורא ספר העוסק בשואה, או צופה בסרט, מטרידה אותי השאלה: מה הרגישו האנשים שהיו עדים להתעללות, לרצח, לרעב ולמוות ההמוני הזה באמת כולם שנאו כל־כך יהודים, עד שעשאו אדישים למראות של התעללות, של אכזריות, של מות ילדים ושל רצח נשים וזקנים? האם הם התרגלו למראות הללו והפכו אדישים? או שמא הם לא ידעו, או ליתר דיוק השתדלו לא לדעת, כדי למנוע מעצמם אי־נוחות?

אורי אורלב שב לספרו אל ודורשה, של ימי ילדותו. הפעם הסיפור מוצא מפיו של נער פולני (שלמעשה היה יהודי למחצה), אשר מסייע לאביו המורג בהברחת סחורות לגיטו דרך מערבת הביוב (תמורת כסף רב, כמובן). המעשה, הכרוך בסיכון רב, ומלווה בפחדים ובמאמץ פיסי קשה, הופך אותו למוריד למה. שקורה מעבר לחומת הגיטו, לפתע הוא עוקב בחשדנות לב אחרי הסוחרה שם, מתעניין ביהודים בכלל (והוא מגלה שרבים מהם רומים בכל לפולנים), ובעיקר בכאלה שנמסים להימלט מהגיטו. הוא עוקב גם אחרי היחס של אמו, סבתו ושכניו למה שקורה שם, ומתברר לו שמעבר למסך העיניות אל האדישות המופגנת לגורלם של היהודים, יש תגובות שונות. התגובה העיקרית היא של התעלמות ושל פחד מפני הגרמנים. אך יש גם כאלה שהתפכים את מצוקת הזולת למקור פרנסה והרוג המסחרי יהודים), ואילו אחרים מבטאים באמצעות יחסם ליהודים את השקפותיהם הדתיות והפוליטיות (בעל בית־המרזח המנהל רשת של הסחרת נדיפי הנאצים). הוא מגלה את האדישים ובעיקר את אלה שנוח להם להדביק על היהודים תג דוחה, כדי להצדיק כל מעשה נורא שעושים להם, אך גם את הגורדים שבפגישתם עם אדם סובל הם מרשימים לו עזרה. הנער עובר את כל האפשרויות של ההתייחסות לגורלו: מניצול תוסר האונים עד למעשים מסוכנים למען הצלת יהודי. מתברר לו, ובאמצעותו לנו, עד כמה מסוכן הוא כל ניסיון להציל יהודי מידי הנאצים, וכמה פעמים היה המאמץ העצום שהושקע בכך חסר תכלית. כך מתברר לו עד כמה נוח להוגג כמו כולם, להתעלם, להעמיד פנים ולא לדעת, ולאילו מחתים וסיכונים נקלע זה שאיכפת לו. ואגב זכרו, על נער זה מספר לנו סופר יהודי, מי שהיה ילד בביטו וורשה.

גם התיאור של סיפור הנער מוצר בספר באור אחר, לא מרור. התרומה שאחזה בפולנים, בשהתבדר להם שהיהודים הורגים גרמנים, דוחס המורכב שלהם כלפי אלה שלא תיארו אותם לעצמם כמורדים, שהעזו לעשות מה שפולנים רבים ניסו לעשות, אך לא הצליחו.

חלק מהעלילה מתרחש בתעלת הביוב, ודרך סיפורם של מריאן ואביו מתברר לנו עד מערכת הביוב קשים הקשר עם הצד הפולני של העיר הבריחה. מעשי המורדים מתוארים גם מבחוץ, כפי שהם נראים לפולנים, וגם מבפנים, כפי שהם נראים למריאן שנקלע לגיטו באמצע המרד.

אין זו עוד ספר על השואה. זהו סיפור מעניין אולי על נער פעיל ועז, שנורלו המיוחד גרם לו שייקלע לצומת הדרשוריות מסעירות, שתיימן אותו להגיב ולנקוט עמדה, בזמן שחברו השתעשע. ולפעמים ניצלו אם מצבם האומלל של הקרבנות והתעללו בהם.

כל מי שקרא פעם ספר של אורי אורלב נוכח, שהוא יודע לספר סיפור, ושסיפורו אמין. על כן מומלצת לקורא ספר קרתן, המעורר שאלות ומחשבות גם על עצמנו וגם על יחסנו לסובב אותנו.

אלכס

ברלה ההרמפרוזיט

ח י צ י ו ל י נ ה

סיפורי חיזור ומציאת בני זוג הם לעתים כה מייגעים ומכיכים, שרבים נרתעים מהם ומוצאים להם תירוצים שונים ומשונים. אני בטוח שאצל רבים הסתובבה בראש לא פעם הפנטזיה „איזה כיף היה יכול להיות לו היינו דרמיניים ואז כל אחד היה יכול לעשות זאת עם עצמו". אינני מרבה לו אוננות ושמוש בדמיון אלא על אפשרות לעשות זאת „על־באמת".

נשמע כרעיון מטורף? ובכן, מסתבר שלאמא טבע יש גם הרבה רעיונות מטורפים, ובצד בעלי חיים דו־מיניים דומים כמונו, היא יצרה גם בעלי־חיים דו־מיניים דומים שבכל השדה, חלזונית השיח ועוד יצורים המצויים בשדותינו ונקראים בשם העממי „ברלה".

גם התיאור של סיפור הנער מוצר בספר באור אחר, לא מרור. התרומה שאחזה בפולנים, בשהתבדר להם שהיהודים הורגים גרמנים, דוחס המורכב שלהם כלפי אלה שלא תיארו אותם לעצמם כמורדים, שהעזו לעשות מה שפולנים רבים ניסו לעשות, אך לא הצליחו.

חלק מהעלילה מתרחש בתעלת הביוב, ודרך סיפורם של מריאן ואביו מתברר לנו עד מערכת הביוב קשים הקשר עם הצד הפולני של העיר הבריחה. מעשי המורדים מתוארים גם מבחוץ, כפי שהם נראים לפולנים, וגם מבפנים, כפי שהם נראים למריאן שנקלע לגיטו באמצע המרד.

אין זו עוד ספר על השואה. זהו סיפור מעניין אולי על נער פעיל ועז, שנורלו המיוחד גרם לו שייקלע לצומת הדרשוריות מסעירות, שתיימן אותו להגיב ולנקוט עמדה, בזמן שחברו השתעשע. ולפעמים ניצלו אם מצבם האומלל של הקרבנות והתעללו בהם.

כל מי שקרא פעם ספר של אורי אורלב נוכח, שהוא יודע לספר סיפור, ושסיפורו אמין. על כן מומלצת לקורא ספר קרתן, המעורר שאלות ומחשבות גם על עצמנו וגם על יחסנו לסובב אותנו.

אלכס

דפים לספרות

ערכה: יעל לוזון עורך משנה: אילן שיינפלד

„יעל אראי: עבודה מתוך תערוכתה „פסלים ויום", המתקיימת בימים אלה בקיבוץ שדות־ים.

משהו יהודי במבט העיניים

שיחה עם הסופרת והמתרגמת היוגוסלבית אנה שומלו, בעת ביקורה בארץ

דינה קטן בן־ציון

הופעה מצוודרת, מטופחת, נשית, העומדת בסתירה מפתיעה לתכנים מיסיתי מבט שבכתביה ולגישה ביקורתית נוקבת המפעמת אותם. ריבור ניגוש המשלב קו בטחון עם עידון מוזגן. בעברית צחה להפתיע. זוהי אנה שומלו — סופרת (4 רומאנים, וסיפורים קצרים, עיתונאית, עורכת ומתרגמת מבלגראד, יוגוסלביה, פרטים אלה מבקרת בארץ עם בעלה, המוציא אינו ניגיי מבית הוצאה פרסונוטה (הוא שזכה לפני שנתיים בפרס מוראוון ישראל על עיצוב הגדת סראייבו).

לפני שנים כתבה אנה שומלו את הערך „ספרות יהודית על קרקע יוגוסלביה" לאנציקלופדיה יהראיקה. מעבר לפעם פרסמה תרגומים בודדים מן הספרות העברית, ולפני כשנתיים — מבחר של תרגומי שירה עברית. בדצמבר 1987, בשלוש הכנות בנות חצי שעה כל אחת, שוחחה ברדיו בלגראד על יצירותיהם של אהרון אפלפלד ובארנחיים עיר נושם, רבודה עומר ועד השמיים ויורם קניוק (ערבי טוב).

בימים אלה ראה אור בבלגראד מבחר של סיפורה, שירה והגות מן הספרות העברית, בהיקף של 230 עמוד, בעתון הספרות קנייד־לבנה נובנה, ועל בסיס הסכם הדדי לפרסום מבחר מן הספרות היוגוסלבית ב„עתון 77" את המבחר ערכו יחדיו אנה שומלו ודוד אלחברי. חלק ניכר ממנו תורגם מעברית בידי אנה שומלו ונ'יי לבל, ווחלק אחר, מאנגלית).

שלושים שנה ומעלה מפרידות בין ימי ביקורה הראשון של אנה שומלו — אז סטודנטית לבלשנות ומורחנות באוניברסיטת בלגראד, שנשלחה לשנה אחת לשם לימוד עברית בארץ וחכתה כמילגה לשנה נוספת — לבין מבחר זה, שבו עסקה במשך שנה תמימה, בנוסף לעבודתה הספרותית והעיתונאית. כיום גם מלמדת עברית לכ־40 תלמידים.

אחר מארבעת הרומאנים שכתבה — קלות וצלה — מתחיל בירושלים ומסתיים בבלגראד. מהי בשבילך משמעות חוקי הערבר בין ימי ירושלים שלך, לימי בלגראד, כפי שהעלית אותה ברומאן זה?

אני תמיד חוזרת לירושלים. לפני שלושים ושתיים שנה, כשהייתי פה, וגם היום, תמיד יש לי קשר אליה. בבלגראד אני תמיד חושבת על ירושלים. זה אפנון קל לחניר. גם הרומאן האחרון שלי, מבתבים לקפקא, מתחיל בירושלים. מפני שאולי יש איזה שורש, לא רק לי, אלא לאנשים שאני מוגשת, ושעליהם אני כותבת. מפני כך זה מוכני לחוזר ולקשור את הקו בין ירושלים ובלגראד, שבו אני חיה. זהו קשר השורש שלי ושל האנשים שעליהם אני כותבת.

מה מניע סופרת שכתבה ארבעה רומאנים, בתקופה של שתות מעשר שנים, לעסוק, בנוסף לעבודתה כעורכת, ובמשך שנה תמימה, בהוצאת ובתרגום של מבחר רחב־היקף מן הספרות העברית? מה משך ועניין אותך בספרות העברית?

אני תמיד רוצה לקרוא ולתרגם ולמצוא מה שיהודי וישראלי באותו חוזק. אני רוצה לדעת מתוך הספרות על המסורת ועל היחידות כיום בישראל — ובגולה. זה מעניין אותי ואני מחפשת את שרשי היהדות ביוגוסלביה, בארץ שלי, ובין האנשים שבקיבוצים היה, וגם כאן בארץ, ואני רוצה למצוא את החבדל בין יהודים בארץ ואצלנו. אני חושבת שמה שמעניין אותי מעניין גם אנשים הקוראים זאת. לא רק יהודים, אלא גם לא־יהודים ביוגוסלביה, היכולים להבין בדרך מ מה חשוב בחיי של יהודי ומה חדש בישראל. אני חושבת שזה מביא לידיי קשר טוב בין ארם ביוגוסלביה לארם בישראל. מסיבה זאת אני רוצה שיתרגמו את הספרות שאנשים יוכלו לקרוא איך אנחנו חיים. תרגום בין סדורות הוא גם קשר המביא ברכה לאנושות.

איזה שאלות הציקו לך במיוחד? האם ביקשת למצוא בספרות חוברית מענה פלשהי לשאלות קיומיות שלך, בפרבית מסוגא יהודי, או אולי יותר מענה על שאלות הקשורות ביחדות נוכרות ראות תחיים במדינת ישראל?

בשבילי תמיד חשוב לדעת על החיים בישראל. בעבר הכרתי מעט מאוד מסורת יהודית ומעניין אותי הכיון בו הולכת המסורת היהודית בארץ. אני מנסחת לקרוא על חיים בארץ ולהכיר את עולם ההגות שם כיום, להכיר את הרעיונות ולהתחדש לתפיסת החיים של אנשים כאן. בספרות אני תמיד מחפשת את חיים, ואת המחשבה על חיים. מעניין אותי מבחר בין בני הארם חיים בארץ, הן מבחינה צורת החיים הן מבחינת העולם הרעיוני. מעניין אותי להבין את השינויים שחלו בארץ בתקופה של שלושים שנה, מאז הכרתי את הארץ לראשונה מקרוב.

הייתי היום בת"א ושמעתי אנשים מדברים, ובזיכר לקרא את העיתונים, משך אותי לדעת מה קורה כאן היום, אך כיון שאני חיה שם ולא כאן, אני יכולה לקרוא על כל זאת בדרך כלל ובעיקר בספרות. הספרות משקפת לפי דרכה את חיי היומיום. ובכן, מעניינת אותי השתקפות החיים בספרות. כשם שמעניין אותי צד הספרות.

מה חשוך לספורת? למה זה חשוב לך?

יש לי עניין רב בקשר ובריבוים של הספרות. אולי בשאת צריך לדעת „מה זה בריוק, כדי להחזיק בה. כיום אני יכולה למצוא זאת רק בספרים. אני עצמי מתפשת „מה זה בריוק".

מתי בשבילך מצוות? מדוגמן לספרות מטולוח?

אני מגרמה לתעיר שלא. בתנים אני תולכת לביה. הכנסת אבל לא הנרגלתי ואני יודעת שזה לא בספרות. זה קשה, כי גם בילדותי לא התוודעתי בעצם לספרות היהודית באופן ממשי.

איזו מפטנות היתה לבניך לשקם, לכך שאנשים קיימו מסורת בעבר?

אצלי יש משהו שהרגשתי רק לעמים וזה נורא יקר לי ואני מחפשת אות זה בספרות. אני ראה שישנם אנשים שמעולם לא הרגיש נרות ורוצים ללמוד לעשות זאת, וללמוד „מה זה בריוק יהודי". ברור לי שצריך לקרוא הרבה כדי לדעת. כל חיי אני מחפשת מה זה אות יהודי בשבילי.

אם הייתי צריכה לתאר לאדם זר במלה אחת מהי יהדות לגבי, מה היית אומרת?

לגבי כל אדם — זה דבר אחר. בשבילי – הדוקר לחפש, כלומר שאני צריכה להכיר, לדעת, לחפש, אני רואה שאין סוף לדרך זאת. זה כמו בימי המסיון, כשאתה מגיע סוף לדרך זאת, וככל שאתה שותה יותר, אתה צמא יותר.

את ראיתי מבחינה את האכזרה המטורפסת של הלל הנוקן, שאילו היה צריך לתאר במלה אחת יהדות, היה אומר „ואהבת לרעך כמוך". ממה שאת יודעת, מבל הבריאתן בלבד, תתבלל לתאר לי מה משמעות היהדות לגביך? מזן ושאלות שלך לגבי היהדות?

יש בזה הרבה מרי. קשה לי לסכם במלה אחת. היום, למשל, בביקור בבית התפוצות ראיתי העתקה המחנות של זוג מטליין, על יהדים כיום, וקשה לי מאוד שראאים בעיניי מבט של יהדות. אני מחזה אותו לי מה מבט שבעיניה, אני יכולה לדעת מתוך עיניו אם יש בו משהו יהודי.

זה לא בתוחם הבחיסוי במקצת?

לא. יש משהו. אם אני מדברת עם מישהו, אני תמיד חושבת אם הוא מנוגא יהודי כלשהו. כלומר יש לי רגישות לעניין המבוא יהודי. היום בתערוכה ראיתי ארם בתמונה, שמתחת כתוב שהוא יושב לבדו עם חעשב ואומר, אני הייתי יהודי הרצתי שם אחר לפני שבע שנים חורתי לשמי הקודם, כי אני לא יכול אפשר לעקור אותו. אני יהודי. זהו בשבילי יהדות. ברגע הזה הרגשתי שוהא יהדות. אני חושבת על זה.

את מתבוננת לבך שבשבילך יהדות זה משהו עמוק ושורשי — כלומר, שאם יהודי לא היה בארץ, היהדות בלי קיום מרינו — יש משהו בקנים, חשוריש הזה מבשיל לתיקון?

כן, זהו זה. קראתי בספרו של עמיחי — שדיי ירושלים — שאפשר לפגוש בירושלים כל מיני יהדים מבובוים. כשהיה ראה אותם, אני חשה בדוך לכתוב על זה, וקיבלתי על זה, כי אני חושבת על כך בזה חזק. זה עמוק מאוד אצלי והספרות הישראלית אני יכולה למצוא בה זה.

בהבנת המבוחי הנכוחי, האם הייתם מחויבים לקנסמפיה, או לרבנותיה האשכנזיות של הבשרטי האספרדית? מה היה קנה המידה לבחירה בספרד, והבנת דעות אי במעורר זה אז אחר?

לא כל כך חשבתי על הצד האמיתי כשחיבא לעצמנו, אלא רציתי לתת מבחר מגוון ככל האפשר בסמגרת כוזאת. בתוחם הספרות והגות. למשל, פניגו לפרופ' אליעזר שוויר לכתוב בחיתור עבור המבחר על יהדות ומחשבה יהודית כיום. כן רציגו משוח על ספרות – ובחרנו לתרגם מאמר של פרופ' נרשון שקד. כך בא בעיגו כמה סיפורים, שאפשר למצוא בהם אותנם אלמנטים שעניינו אותנו: הסיפור של שלמיה לפיד „חלומה, זכרי יהדות בספרות? מה הפשרותה בין הפיוטי של בלם לפיוטי של לפיד?

בלם עלה, כידוע, מערבות, ובכך על לדורות. עניין אותי לראות איך גדל ילד בעולה אחרת, ואיך הוא תופש האת כיום הבוחב. על כך בישראלי. בשירה, לעומת זאת, חיפשתי ביטוי של רגש עז. הבנתי למחשבה הבכחם מביא אותנו אחנטי מאוד מבוח שבריגשים ותשבנים אנשים בישראל.

האם יש לך אמבות מיוחדות בספרות חברית, ואיזה?

אני אוהבת מאד את עמיחי, שבעבר ודעתי אי היה מורה שלי לעברית, ואולמן עצוגן, ואת שירי חיים גדיר וחליח ריבקוביץ', הכותבת מבעדת ראותנו אשה. זו נקודת ראות הקרובה לי מאוד. גם אני שואפת תמיד לכתוב כאשה. קראתי את שירתה גם בראשונה וביום.

קניידבוטס בבלגראד הציעה להקדיש גליון שלם לספרות חברית חדישה ואתנו נעבוגו. חיבוגו רואה אור ב"ו בסאי, בגליון הגגיו שרבים יקראו בו. אני מקוח שבעיגר יחיו תרגומים נוספים מסרבות לעברית ואנו כבר ושבים גם אחרי, כראי ומה יכול לחיות מעניין לתרגם בעתיד. יש לנו גם יחוגו טוב על סמרות חלולה — „מכתב" — ואני מקוח לעגם בחתבת בו ודשות על הספרות חברית. ומשוח לתרגם

(המשך בעמוד 18)

לפתע השתרר חושך. נרות דולקים ניצבו במבוא בית הכנסת. לצרים הוו ערוכים כרבי התנ"ך...

— למה אין חשמל? — קראה אשה לבנת שיער לעבר הרבי הפוסק באכסדרה בבגדו הלבן.

— הנבלה מתוקף — נענה מישהו ממקומו.

— כל חיזוק מראר — העירה האשה. — איך זה רודקה את בית הכנסת שלנו תפסה הנבלה?

השאון והמהומה שוקימו הקשישים סעבו את האווירה מתח מסויים. זוג אמריקני צעיר תפש מקום לא לו. בתם הקטנה הערוצבה בבית הכנסת...

— נקרא את תפילה לאור הנרות — עבוה בת קול.

— רחל, איפה אתן? — אל בית הכנסת בבנוה ישישה ונחמה לעבר המנורה. רגליה הסתחבט ברגלי אחר האנשים שבה בעת, מנה לחוציא את ספרי התורה מן התיבה. היא השתטחה על הריצפה. האמריקני הצעיר חש להרים אותה.

— זו אותתי בלינה — קראה רחל. — בלינה, אני ואבוי, לא שברת יד, הם חלילה? אני כאן.

הרבי סובב אט אט ראשו והשקיף אל האולם שעתה כבר נחמלא. — היום הזה, וגו גדול הוא ליהודים, שבו כולנו פוגים אל עצמנו ואל היהודי לבנו ומנסים לעשות דין וחשבון עם חיינו, מבלי להסתיר מעצמנו את חטאינו ועוונותינו.

— רחל, איפה אתן? — צעקה הרשישה — אני בלבלה כאן לאיבוד.

גם קולות אחרים נשמעו, אך קול הרבי גבר. לבסוף עלה וגבר על כל שאר הצלילים קול שמוזיקם של משפחות שהיה באון, אלמוליגו, קול ראביצ'ו, שטרסר, אלקלעי. לבנו עיני מרינה ושם הגיבורה (ר.פ.) ובחנו לחרף רמזיות מתוך כרך הבתבים טנל־הבריכה...

— זה הגולל שבין כל תני תעם הזיעוי". לפנים היה ודיב מעביר בימים הבסיפרים אל חשיפר את כל עוונות בני ישראל ומשלוח לעזאזל המרבה...

— אסור לחחזיק עיתים — לחש קול באוזן מיירינה.

— היא בבנאי. דויד עמד לצדה.

— מהיכן אתה צץ כאן מתאוגה? — שאלה.

— בגלגל באתי — אמר בפשטות.

הם יצאו אל הרחוב המואר. בית הכנסת נותר שרוי בחושך.

(מתוך הספר „קלות וחגלוה", מאת אנה שומלו)

השרון עומד בחורבנו

טובה רז

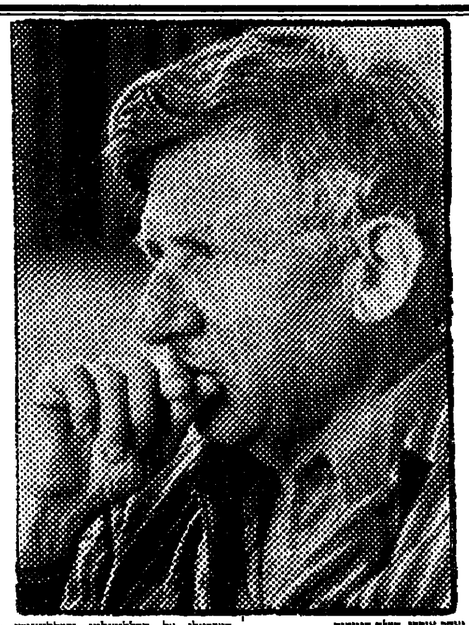

יצחק אורפה, דמלה הנצחות
הנצחת הקיבוץ המאוחד, תשמ"ח.

ספר הנוודים הוא סיפור המסגרת המרכיב את חלקו הראשון והשלישי של הרומאן, כאשר „האילם, העיבור והתרגולת" מהווה את חלקו הראשון ו„אדם מהוה את חלקו השלישי והאחרון.

טווח קונוטאציות רחב

בספור הראשון הולך המספר הבלתי־אישי הזה האילם, אבן הוא העיבור ואיתם התרגולת קוקי, שניהם אינם בעלי־פוח מלידה. הארונים האינקוויזיטורים מרציאין לפולל אל המסטר הטוטל־יסאדי, הם שהפכו את הולך לבעל פוח. כאשר העז פנים כלפיהם צרבו אותו בברזל מלוהט, גרשום הביד וגם ציוו עליו לסמוך הודעה מלאה לאיש אחד שיקנוש אותו בגזרה הזאת. את עיניו הבה לדומנמה רק כסוף הרומאן ובאקראי מוחבר חורבן הביה. אבל בדימוגנו עלתה תמונת הוערבן עוד קודם לכן על פי סימנים שונים. שמענו את קינת איכה מפי שני זקנים רבובים על המור אחר. כי למרגו משהו על גורל הביד מן הוריחה המקברי שהתנבל כן שני פליטים. כאשר האחד טען כי הביד בידי החתולים, ולדעת השני בידי העבריים שסרפו את החתולים.

סגנון זה מסביל את הקורא כך שראיתיו משליטה אשר אינו לא הבדיר אישיון זה של הקן בכיסוי אלילוזוהק הרומנטי". הוא מסבר שמוצאו משפחתה ליטאיו, כלומר ממורת של הבוניות, ספקנות ואנטי־מסיסיקיצה. והנה „ליטוואק" זה מרבה לכתוב שירי אהבה, וכימים אלה יוצאות לאור אנתולוגיה של שירה ארוטית שבתרגומו. ואמנם מתיהה וקם פחר מתיהה בן כבר אחד משתתר מכבלי תקשבנו הבאים הרוגנאלית ומתוכו בבתיבתו ובעיסוקיו הבהרומנים בתקופת בקן הין ניגודים אלה לה לצד הבהרמנים.

בשער הספר תמונה מתוך ההגנה. „כל אבל" והפרק הראשון בו הוא יומן הוצלאתו של מחוה לה בכלא רשלה. הכימוי של המחוה המריאבלי והאליגורי הזה מציין אולי את הסיא בפעילות התיאוטרונית של קוסם. מלבדו הוא ביים מחוות נוספים משלתי מי הכיניים כגון „המגלי" וכן מחוה יוזבי. גם הרשימות בפרק על הרוגאטון מתפקדות בשתי תקופות אלה. קוסם מגדיר את הרוגאטון האוהב עליו מרוגאטון דתי. האסקפט הדתי של הרוגאטון ביחון הקדומה ובאירופה המרוגאטון הפך אותו לחלק אדראבני מהחבדה שבה שלטו המקסיות הראוותן.

לפי הוויסטוריון יוהן הויזינגה, הנקוטנה של ימי הביניים האמותיים המסיימה בתקופה בה דחמו הדתים בשטף קצף, הדוחות של האדם הין ישרות ודעות. הטעי בין העוני המשוגע לבין הטשר הרב היה עצום, וכן גם בין הדולי הבראות, בין עונות השנה הזיום והלילה בתקופה בה לא היתה תאורה חשמלית ועוד דעות. על דקע זה בולטת עוד יותר הראוותנות והחושניות של הקמקמה, מעין „אכול ושתה כי מחר נמות". על המחר מפני שני המלחות בעולם הזה המפני

(המשך בעמוד 18)

יאיר הורביין

שירים מתוך „אנטומיה של גשם"

לכסוף

לְכָסוּף, הָאֲדָמָה חֲאֹסֵף,
לְכָסוּף, הָאֲדָמָה אֶגְרוֹף.
לְכָסוּף, הַחֵלֶל הַמְּשַׁפְּרִי טוּב
מִכָּל שֶׁקָּיִו, מִכָּל חֲלוֹם
יָעוּט בְּעוּף,
יִפְרֹשׂ כְּנָפַיִחוּ בִּשְׁכֶחֶה. יֹאוּ
כָּל הַחוֹלֶה יָרִיוּ, לֹא זֶן,
כְּשֶׁהָאֲדָמָה, לְכָסוּף, תֵּאָסֵף
וְאֵז צִפְּרֵן בָּאֲגִרוּף תִּשְׁחֶז
שֶׁל גְּנִיסוּת רְכוּת עַד מְוֹת
חֲנֻדַּת הַפְּרִי הַטּוֹב,
וּתְגַלֶּף אֶת הַחוֹלֶה עַד עֶצֶב
קְמַעֲשֵׂי נְעָרִים בְּעֵין רָטֹב,
וְתֵאָסֵף, לְכָסוּף, כְּרֹאחֶר עֶצֶב.
אֶת הַבָּאִים אֶל חִיכִּי בְּטִיטוּת
שֶׁל כְּיוּם מְכוּזָּן.

לוֹ דִּבֵּר אֶל הַעוֹלָם,
לוֹ מִן הָאֶסֹּר לְתֹכֶהּ זֹהַר.
שֶׁמֶשׁ כְּמִנְהָג שָׁב וְנֶעְקָב,
מִתַּעְתֵּעַ בְּנִעוּרִים שֶׁל רֵעַ.

אֲנִי אִישׁ יְמוּת־מָחָר.
חֶבֶר חֶסֶן שׁוֹכֵב עָפָר,
חֶבֶר חֶסֶן שׁוֹכֵב עָפָר,
בַּגְּמוּת צְמָחִים מְכֻפֶּיא.

לוֹ דִּבֵּר בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ,
אֲנִי יְמוּת־מָחָר,
יָמִים מִכָּאן עַד מִקָּה,
מַכִּיטִים מִמְּכוֹם שׁוּבָם עָפָר.

שתה וזמר כי מחר נמות

אבי גורן

אריה זקס: קלות דעתה, רשימות אישיות על תיאטרון. הוצאת יסודות, 1988

הרשימות שכתובן על תיאטרון ושירה מכונות בפי מחברן, פרופ' אריה זקס, רשימות אישיות. הקדמה לספר הזה כותב, שגם בשארם מנוגן על „נושא־אובייקטיבי", הוא בעצם כותב קודם כל על עצמו. אכן, מוד הקסם של הרשימות הוא המתפקות אישיותו הרבגונית של מתבון מבעד לשורות. זהו חוזק המקשר בין נושאים שונים ודחוקים זה מזה, החל ביומן על העלאת הצנה בכלא רמלה ומסות על תיאטרון היוזני והמריאבלי, וכלה ברשימות על משוררים כרבי שמואל נגדי, ציטר, יונה וולך וג'ון ברימן.

אריה זקס משלב בכתיבתו את הרגיונות של איש אקדמיה ואת האסקפט האמנותי החליקלות של משורר ואיש נהמה. ניתן איפוא למצוא בכל הדים לאיזותו ופורמה לסמות אנגלית ומקימה של המחלקה לתולדות התיאטרון באוניברסיטה העברית, במאי, מחוקר, מתרגם ואחר מעמודי יחסי של הבוהמה הירושלמית שחיתה בשיאה בשנות ה־50' ו־60'.

אפשר שאולי להבדיר איפוין זה של זקס בכיסוי „ליטוואק הרומנטי". הוא מספר שמוצאו משפחתה ליטאית, כלומר ממורת של הבוניות, ספקנות ואנטי־מסיסיקיצה. והנה „ליטוואק" זה מרבה לכתוב שירי אהבה, וכימים אלה יוצאות לאור אנתולוגיה של שירה ארוטית שבתרגומו. ואמנם מתיהה וקם פחר מתיהה בן כבר אחד משתתר מכבלי תקשבנו הבאים הרוגנאלית ומתוכו בבתיבתו ובעיסוקיו הבהרומנים בתקופת בקן הין ניגודים אלה לה לצד הבהרמנים.

בשער הספר תמונה מתוך ההגנה. „כל אבל" והפרק הראשון בו הוא יומן הוצלאתו של מחוה לה בכלא רשלה. הכימוי של המחוה המריאבלי והאליגורי הזה מציין אולי את הסיא בפעילות התיאוטרונית של זקס. מלבדו הוא ביים מחוות נוספים משלתי מי הכיניים כגון „המגלי" וכן מחוה יוזבי. גם הרשימות בפרק על הרוגאטון מתפקדות בשתי תקופות אלה. זקס מגדיר את הרוגאטון האוהב עליו מרוגאטון דתי. האסקפט הדתי של התיאטרון ביחון הקדומה ובאירופה המרוגאטון הפך אותו לחלק אדראבני מהחבדה שבה שלטו המקסיות הראוותן.

לפי הוויסטוריון יוהן הויזינגה, הנקוטנה של ימי הביניים האמותיים המסיימה בתקופה בה דחמו הדתים בשטף קצף, הדוחות של האדם הין ישרות ודעות. הטעי בין העוני המשוגע לבין השטר הרב היה עצום, וכן גם בין הדולי הבראות, בין עונות השנה הזיום והלילה בתקופה בה לא היתה תאורה חשמלית ועוד דעות. על דקע זה בולטת עוד יותר הראוותנות והחושניות של המקמה, מעין „אכול ושתה כי מחר נמות". על המחר מפני שני המלחות בעולם הזה המפני הניגונים בעולם בא, ניסו להתנבר ע"י פולחנים וטקסים שליוו את הבהרמנים בדרך עבר.

הנצנות שהעלה זקס וכן המסקרות בשטרים וסופרים כגון צוטר ורבי שמואל הבגדי, בעלים על הדעת את רמזור הבר של פרנסואה ויון (שאנב, חסה מאוד בעת קריאת הספר). כאשר זקס מרבר על יונתן רוטוש ומרגיש בעיקר את הבבריות שבאישיותו ואת השעות הרבות בהן ישבו ושתו יחדיו, מעמיד תמונה של פונרק ובאריזטה של יומה"ב, בו ניצר המיכר בין בן נשאים שונים ודחוקים זה מזה, החל ביומן על העלאת הצנה בכלא רמלה ומסות על תיאטרון היוזני והמריאבלי, וכלה ברשימות על משוררים כרבי שמואל נגדי, ציטר, יונה וולך וג'ון ברימן.

אריה זקס משלב בכתיבתו את הרגיונות של איש אקדמיה ואת האסקפט האמנותי החליקלות של משורר ואיש נהמה. ניתן איפוא למצוא בכל הדים לאיזותו ופורמה לסמות אנגלית ומקימה של המחלקה לתולדות התיאטרון באוניברסיטה העברית, במאי, מחוקר, מתרגם ואחר מעמודי יחסי של הבוהמה הירושלמית שחיתה בשיאה בשנות ה־50' ו־60'.

אפשר שאולי להבדיר איפוין זה של זקס בכיסוי „ליטוואק הרומנטי". הוא מספר שמוצאו משפחתה ליטאית, כלומר ממורת של הבוניות, ספקנות ואנטי־מסיסיקיצה. והנה „ליטוואק" זה מרבה לכתוב שירי אהבה, וכימים אלה יוצאות לאור אנתולוגיה של שירה ארוטית שבתרגומו. ואמנם מתיהה וקם פחר מתיהה בן כבר אחד משתתר מכבלי תקשבנו הבאים הרוגנאלית ומתוכו בבתיבתו ובעיסוקיו הבהרומנים בתקופת בקן הין ניגודים אלה לה לצד הבהרמנים.

בשער הספר תמונה מתוך ההגנה. „כל אבל" והפרק הראשון בו הוא יומן הוצלאתו של מחוה לה בכלא רשלה. הכימוי של המחוה המריאבלי והאליגורי הזה מציין אולי את הסיא בפעילות התיאוטרונית של זקס. מלבדו הוא ביים מחוות נוספים משלתי מי הכיניים כגון „המגלי" וכן מחוה יוזבי. גם הרשימות בפרק על הרוגאטון מתפקדות בשתי תקופות אלה. זקס מגדיר את הרוגאטון האוהב עליו מרוגאטון דתי. האסקפט הדתי של התיאטרון ביחון הקדומה ובאירופה המרוגאטון הפך אותו לחלק אדראבני מהחבדה שבה שלטו המקסיות הראוותן.

לפי הוויסטוריון יוהן הויזינגה, הנקוטנה של ימי הביניים האמותיים המסיימה בתקופה בה דחמו הדתים בשטף קצף, הדוחות של האדם הין ישרות ודעות. הטעי בין העוני המשוגע לבין השטר הרב היה עצום, וכן גם בין הדולי הבראות, בין עונות השנה הזיום והלילה בתקופה בה לא היתה תאורה חשמלית ועוד דעות. על דקע זה בולטת עוד יותר הראוותנות והחושניות של המקמה, מעין „אכול ושתה כי מחר נמות". על המחר מפני שני המלחות בעולם הזה המפני

הביוגראפיה שלא נכתבה

מאה שנים להולדת ש"י עגנון

א. ב. יפה

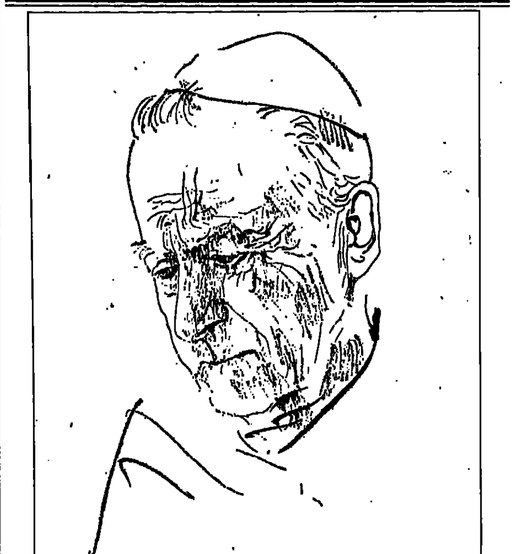

בנגר עשרות הספרים ואלפי המאמרים על יצירתו של עגנון, שרובם עוסקים בפרשנות ודרך מעשים מהם מחדשים משהו אחרי נסיונות הפרשנות של קוהצוייל, סרן, גרשום שלום, ג. קראנאק או משולם טוכנר, נתפרסמו רק מעט ספרים על עגנון האיש, והם ברובם הגדול ספרי־זכרונות או סיפורים קטנים על פגישות קשה ויוצרים בראש. וראשונה ספרו הקטן והנאה של דויד כנעני „עגנון בעל־פה". אך לא נעשה עדיין כל נסיון רציני לכתוב בצורה סינתטית וכוקפת על חייו של ש"י עגנון ועל אישיותו. אפילו בספרים הכוללים על יצירתו של עגנון ניתנת הביוגראפיה שלו רק בקצור, בראשי־פרקים, כדי לצאת ידי חובה, וכאילו שהרבה חסר חשיבות לחלוטין.

והרי, בספרות העולם תופסת כיום הביוגראפיה מקום נכבד ומופיעים עשרות ספרים המטלולים פרשיות חייהם של סופרים ידועי־שם: האמנם נעוצה הסיבה בכך שלא קם לנו סופר־ביוגראף משיעור קומתו של אנרי טרויה הצרפתי? אני סבור כך. ביוגראפים היו נמצאים אילו נוצרו התנאים האותיים לכתיבת ספרים מן הסוג הזה. במקרהו של עגנון בולט במיוחד צירוף הנסיבות שגרם לכך, שעדיין לא קם איש להתמודד עם כתיבת סיפור חייו.

התאמת תאריכים

הסיבה הראשונה והחשובה ביותר היא בעיני בידת התקיפות, ואפילו הכפייתיות, שגילה עגנון עצמו בחייו. הוא סיפר פעמים אחרות, בעיקר בהזדמנויות חגיגיות, על עצמו ועל חייו, אך לא תמיד דיים ושמר אמונים לאמת ולעובדות, אלא יצר לעצמו מעין ביוגראפיה מדומה, שלדעתו התאימה למהותו ולמיוחדותו, והיה נוהג לחזור בעקביות על התאריכים שבחלקם היו בדויים. עד שבסופו של דבר ייחכן כי סינגל את עצמו כאמנם כך הוא הדברים במציאות. למשל, הוא קבע את תאריך לידתו לתשעה באב תרמ"ח, ואם כי בביוגראפיה הקצרה שחיבר בשנת תרצ"ד, לרגל הכלת פרס ביאליק, צידף גם את התאריך הלועזי (8.8.1888), הוסיף כמו דיוו הסתייגות בוו הלשון: „כך רשום בכתב התיתר ואיני יודע אם תאריך לועזי זה נכון או שהוא סימן בעולם." אך באשר לתאריך העברי לא היה מוכן להשאיר מקום לספק. בדיעו האבנם היה זה כה חשוב בשבילו לדבוק בתאריך הסבורי זה, שסכסכן לא רק את תורבן הבית אלא גם את יום הולדתו של המשיח: לא לנו פתרונים על כל פנים, כבר נכתבו חוקרים, מהם מעריצים מוסכמים של יצירת עגנון, שניסו את מעשה ההוצאה החמים הזה. תאריך אחר שעגנון דבק בו הוא ל"ג בעומר. הוא סיפר כי שירו הראשון בעברית נתפרסם בל"ג בעומר תרס"ד, וכי תאריך עליתו לארץ ישראל הוא ל"ג בעומר תרס"ט.

בל"ג בעומר תרע"ב הלך עם כמה חברים ברגל מירושלים לצפת, ההמון ללון באוהל הקאמקאם אך בהיותו תשוש נדם ולא הלך לשם. כיפת האוהל התנוטטה ורבים נהרגו במפולת. עגנון ניצל בנס. בל"ג בעומר תרע"ט) נשא אשה. בל"ג בעומר סיים כתיבת כמה מספרי הגדולים.

אמנם, עניין זה בעון בדיקה, שכא אין זה אלא חלק מן הביטוח שעגנון ביקש ליצור סביבו, והתאריכים הנאמרו על ידו בר' להיות הולמים את המסכת הבתית. ובכך הוא היה עקבי ביותר. החל משנות עשרה, כשעדיין לא היה סופר מוכר ומפורסם.

משבעים

וכשם ששינה האריכים מסויימים, כך דאג גם לסמיתר מרמים שונים מחייו. למשל: מות אמו, ב"ב באפריל 1909, נהפך לתאריך מראמאסי בביוגראפיה שלו. ולא רק בשל הסיפר המהרוק שהיה ביגו לבין אמו, אלא משום שהוא עלה לארץ־ישראל כשהיתה כבר אמו מאה, ריש לחניה כי חש רגשי אשם על כך שנשב אתה בחולה. על כן הוא ניסה „לתקן" את תאריך עליית. ונעבן כי עלה ב־1909. ואילו המחקרים, בראשם בוכנר, מוכיחים שסרפו אל „עגנון" נתפרסם ב־1908 ובשנה אחרי כן הוא הגיע לארץ־ישראל. אם כן, מניחים כי עלה שנה אחר אפילו שנתיים לפני התאריך שבו נקט באוטוביוגראפיה הקצרה שלו.

זאת ועוד: בדברו על חיי הנשואין שלו הסתיר עגנון את העובדה שכבר בשלב מוקדם הוא נקלע למשבר ביחסיו עם אשתו, בעיקר משום שהעמיד ברגשה עדיפות עליונה את עבודתו הספרותית והזנית את משפחתו. גרשם שלום טען כי בסוף שנות השלושים עמדו הנערים שלו על סף הגרושין (באותו פרק־זמן הוא כתב את סיפורו „דברוא וגרושתו").

ועניין אחרון: כל מי שכתב על עגנון בשנותיו האחרונות קיבל את עצמו דיותו המלוה יהודי ארוג, מעיים מצוות, כדבר מובן־מאליו, ולא טרח לבדוק את חסר אחת לתקופות שונות בחייו. הנה, מתברר כי למרות החינוך המסורתי שלו משנות נעוריו בבית, ח' עגנון חיים וחלונים לגמרי בשנות שהות בגרמניה (1912־1924) ורק אחר־שובו לארץ־ישראל חזר לאורח חיים הדתי. גרשם שלום נגע בנקודה זו וסיפר כי בגרמניה ניהל עגנון אורח חיים „חופשי" לחלוטין ופרץ מעליו עול מצוות, תפילות ויקבו דתי. המסקנה מהדברים אלה ברורה: אם לא מבוטלת לחלוטין, נעדרו ללמד איך נאחז בה כל אחד־ו...

התאוות לחיים המצטיירות מבעד לוילה, לשתיה ואהבה הנמרצת, אינה רק פורקן יצרים אלא היא מביאה גם שירה המעטאת חיפוש נואש ואמיץ אחר אהבה וחיפוש שוא מראבי במחותו. כזו הוא בעיניו עץ הדס סגנון קצר, הדוחות של האדם הין ישרות ודעות. הטעי בין העוני המשוגע לבין השטר הרב היה עצום, וכן גם בין הדולי הבראות, בין עונות השנה הזיום והלילה בתקופה בה לא היתה תאורה חשמלית ועוד דעות. על דקע זה בולטת עוד יותר הראוותנות והחושניות של המקמה, מעין „אכול ושתה כי מחר נמות". על המחר מפני שני המלחות בעולם הזה המפני

לעליתו ארצה וליצירתו ספר השנה של ארץ ישראל לשנת תרצ"ד, הוצאת מצפה, תל־אביב. אין ספק כי את רוב המידע קיבל יעדי מפי עגנון עצמו ומוסיף עליו מה שאפר מספורתו. אין זו ביוגראפיה מושלמת, ואף לא אוביייקטיבית, ואף על פי כן, נמצא בתוכה פרטים מעניינים. יעדי מתחיל את נסיונו בהנחה שלילית: בכלל אין לעגנון נלסופיה בכלל: ביוגראפיה, כשם שאין ביוגראפיה לצדיקים, שעליהם נאמר „מעשיהם הם הם תולדותיהם". ואף על פי כן, תחילה הוא מביא מקצת דיעות על הוריו של עגנון. אביו, ר' שלמה מרדכי הלוי שאשסקיס ואמו, אמתר בת ר' יהודה פארב הכהן. האב היה מוסמך לרבנות, אבל לא עשה תורתו קרדום לחפור בה והתמרנס מסחר פרות. חותנו, כלומר אבי אמו של עגנון, היה יהודי מפורסם בוארשה והיה מספק כלי הרוחות לבעלי מופעים־הרי"ש בסביבה. עגנון תיאר את דמותו בכמה סיפורים, כמובן על דרך הביבור האגנותי ולא תוך מהימנות ובדרתית. אבל, קוים מרמותו אבאר לגלות ברמות ו' ו־יקיר בסיפור „בנעריכו וובקיצרי" ברמות ו' ישראל שלמה ב„הבנסת כלה".

מגיל 3 עד 9 למד שנתאל־יוסף בחדר אצל שלושה מלמדים. משנתו הדשיעית והלאה לימדו אביו בעצמו „ומנגנו קיבל, לפי עדות עצמו, את רוב תורתו ומה שלמדו לשירה".

„בכמה גזרמים הצטרפו איפוא לעשות את הנער בן העשר לבודד ומובדל ומהלך בתוכי־הדתי. בבית היה הלומד ולא מצא עניין באחיו ואחיותיו הקטנים ממנו בחדר היה עילוי ובקשה היה לו למצוא חבר. בגיבור לרוב הנערים שלמדו בחדר עד שתבגרו ונעשו לבני מצוות, הוצא והא בן החדר עד בחיותו בן תשע ובשעה שרוב הנערים בני־גילו למדו אצל רבותיהם הקפדנים בבא קטא ובבא מציעא בצוותא בשעות־הזיון, למד הוא אצל אביו הנות והרך מסכת ברכות בזיזדות ובתמות לילה..."

ואין ספק שעובדה זו עשויה להסביר במידה יודעה את הדפתותו המאוחרת, כשם שגם העובדה שבחיותו בן שתים עשרה היה עד להתבגשיות בין חסידים למשכילים, הביאה אותו לידי ראייה מפוכחת את המתלוקה.

על אמו של עגנון מספר יעדי כי „היתה אשה עדינה, ענוגה וחולנית", ובקיצה בחיותו לבין שאר משורי הרומאנטיקה הגרמנית. ומקצת מקורי דמותה תוצא המספר „בלבה בריידיש" ב„יקיר" ו„המסתפר", „הגרה" ואיידיל, „בדמי ימיה" (לאה). „בכלל כל הנשים הנעימות בסיפוריו".

הביוגראפיה שלא נכתבה

מאה שנים להולדת ש"י עגנון

א. ב. יפה

בריאיקנו בערבית ע. ב. ליוד. לאחר מכן הוסיף לפרסם שירים וסיפורים קצנים בעברית וגם ביידיש. בכתב־עת שונים שהופיעו בפולין. בפרק זמן זה התרבה לאונדה הביוגנית שבעיניו. הלאה: שנים תיאר את הפעילות הזאת בסיפורו „בנעריכו ובזקנינו". בתקופה הארצישראלית הראשונה יסד עגנון בנוה צדק. היה מיקרב לבן ציון, שפירסם בכתב־העת שלו „העומר" את סיפורו „עגונות", הנחשב לסיפורו המובהק הראשון. עגנון עבר כמוכיר ראשי של „הובבי ציון בארץ־ישראל ונם של „המועצה הארץ־ישראלית". השתתף בשבועון „הפועל הצעיר", שם הופיע בשנת תרע"ב סיפורו „והיה העקוב למישור", שברגר דחפעל ממנו והוציאו לאור על חשבונו בצורת ספר. ואכן, יצוין כי ברגר היה הראשון בביקורת העברית שעיר על כשרונו של עגנון, כתב עליו כמה וכמה רשימות וליוזה אותו בדרכו, בדברי עידוד.

11 שנים בגרמניה

בשנת 1913 יצא עגנון לברלין והתבון לשהות שם זמן קצר. הוא התקשר עם ה„יידישער פולאנ", שבראשו עמד ד"ר אהרון אל־אשברג והחל לתכנן את פירסום סיפוריו בהוצאה זו. ואכן, הוציא שם מהדורה חדשה של „והיה העקוב למישור". לאחר מכן הביר את מרטין בובר, שהיה עורכו של העיתון היהודי בשפה הגרמנית „דער יודע", וזה התלהב מסיפוריו והחל מפרסם אותם בתרגומם הגרמני של מאכס שטראוס וגרשום שלום. פרצה מלחמת העולם ועגנון לא יכול היה לחזור לארץ־ישראל. הוא ישב בברלין, ולאחר מכן בהומבורג, שם נתקבצו אז כמה סופרים עברים, וביניהם ביאליק ואחד העם. יחד עם בובר החל לעבוד על כינוס סיפורי חסידים. בשנת תרע"ט נשא לאשה את אסתר מארכוס, בתו של עסקן ציבורי נודע מקנינסברג. עגנון נשאר בגרמניה עד 1924, המשיך לכתוב ולפרסם, עד שאירע לו אסון. בשריפה גדולה שפרצה בבית שבו דר ולאחר מכן התברר שהיתה זו הצתה מכוונת, מזימתו של סוחר שרצה לקבל דמי ביטוח בעד כתותבו שעלתה כאלף נשרף כל רכושו של עגנון: ספריינו הגדולה שכללה כארבעת אלפים ספר, בינינם ספרים נדירים וקיקי־הגוצאות, וכל כתבי־היד שלו, בינינם רומאן גדול בשם „צרור החיים", שעמד להתפרסם בהוצאת שטיבל, המחזה „רנבראנדט ואסתר", סיפורים שונים וסדר הסדרות שעליו שקד כמה שנים. עגנון רימה כי לא יוכל להמשיך ליצור, וחזר לארץ־ישראל, לאחר הידרדרות של 11 שנה. והפעם החליט לבנות ביתו בירושלים. הוא התקרב לתנועה הפועלית. החל לפרסם את סיפוריו החדשים ב„הפועל הצעיר" וב„דבר", והתיידד עם ברל כצנלסון, שהעריכו מאוד. בימי מלחמת הרפ"ט שבר ירדה עליו מהלומה קשה. ביתו בתלפיות נשרף, אוצר ספריו וארכיונו נחרבו. עד בהיותו בגרמניה קשר קשר הדוק עם ש. ז. שוקן, שעגנון היה מעיע לו בכרכיות ספרי יהדאיקה, ולאחר מכן החליט שוקן לייסד הוצאת ספרים בעיקר כדי לפרסם את כתבי עגנון. בשנת 1931 הופיעו כדי לפרסם כארבעה כרכים. ומאז נשאר קשור למשפחת שוקן והוהצאת הספרים הזאת למשך כל שנות חייו.

אברהם יערי הביע בנסיון הביוגראפיה שלו הבע בעיקר ־ביוגראפיה־ליטראריה. התאריכים העיקריים הם: 1934 — פרס ביאליק. 1935 — הופעת „סיפור פשוט". 1939 — הופעת „אורח נכה לילה". 1941 — הקונץ „אלו ואלו". 1943 — יוצא לאור סיפורו „שבועת אמונים". 1945 — הרומאן הגדול „המלך שלמה". 1946 — פרס אוסישקין. 1950 — הכרך העשירי של כתביו, „סמוך ונראה". 1952 — הכרך האחד־עשר, „עד הנה". 1954 — הסיפור „עד עולם". 1956 — תואר דוקטור כבוד של האוניברסיטה העברית. עגנון זוכה לעוד כמה וכמה כיבודים ופרסים, וב־1966 הוא מקבל פרס נובל. כעבור שלוש שנים הלה ושסף (ב בנתה) ונפטר ב„א אדר א' תש"ל (17.2.1970).

מקורות

מכל האמור כאן מסתבר, כי לעגנון העובדה שאין בביוגראפיה של עגנון פרשיות דראמטיות ומסעירות, שרוב שנותיו היו קודש ללימוד ולכתיבה, למרות אזהרו האסאסיני המשופם המלעגתו מכל התערבות בענייני ציבור, עצא הסופר שיכול על עצמו כתיבת הביוגראפיה של עגנון מקום להתגדר בו. הוא היה חייב לשאוב בראש ראשונה מתוך סיפוריו של עגנון שיש בהם יסודות אוטוביוגראפיים, ואלה אינם מעטים. אמנם, צריך יהיה לבדוק את מידת מהימנותן של העובדות המובאות שם ואת דרך הצגת הדברים. אבל אין ספק שזהו המקור הראשון והחשוב ביותר. מקורות נוספים הן מאמריו ואגרותיו, שכמובן כרוך חייב לאתר בעיקר. בעיקר דברי ע. ברנר, ברל כצנלסון, ש. בן ציון, אברהם־יעקב ואחרים. מתוך אוצר אגרותיו נתפרסמו עד כה רק האגרות לאשתו ולש. ז. שוקן. כאשר יופיע גם שאר האגרות, וזן מוראי לספרן חוגר בריבוך לתכרת הראש ודרכה. ולבסוף, מקור הכבוגות של יחיזיי ומכרון, בעיקר דור כבעני, ש. מ. הבר, נרשם שוקן, ברשם להשלים את המגמה.

הביוגראפיה אלא בעיקר ־ביוגר ־ביקן. ספר קטן, אם כאשר יעמוד, יהיה ציון מרקם של יחיד ־יחיד ־גדול, אדם שמתוך מסכת של סתירות, וביגודיו מניעים, נתן לנו יצירה גדולה, שלקן מרשמה האמנותי. המגולל הוא משקפת הקשלה, המשקפת בשר בין, מסרתו חיבר לחוות, ואף מתוחת צוהר לעתיד.

חלון ראווה

הטרוו ובני־הנעורים

ז׳ורבו קורמיר: „לאחר המנות הראשונה״; מאנגלית: שרה אביב, איצא׳ אלמא, המודרני ברלין, 1988

חבורת מחבלים משתלטת על אוטובוס, שבו ילדים רבים הנוסעים לקייטנה. אין ודעים בדיוק מה סבעם ומהן הדרישות של הטרוריסטים. המבקשים ליצור יחסי עם שרות־הביטחון כדי להציג דרישות אלה. נוצרות סיטואציות שונות של מתח וחוסר־ודאות בשרב בני־הערובה הקטנים ושובים. אין ודעים מה יקרה בעוד רגע ובעוד שעה.

נשמע מרכז ודיון. לא קשה להניח שהנו עוד אירוע מרחד־עצבים ממציאות חיינו בישראל. אך לא, אין זה מתרחש בישראל, אלא בארצות־הברית, בעלילת ספרו של ז׳ורבו קורמיר, שנעבר בעיקר לבני־הנעורים. והמהדורה העברית הופיעה בספר ראשון במסגרת „ספרי ג׳ינס״, שעליה הודעת הוצאה כתובה לענות לבדיון של נוער מזבנה. שמבחינת הספרים המוגשים לו -נופל בין הכסאות״: אין הוא מסתפק עוד בספרות־לדים־נוער רגילה ואילו בספרות למבוגרים אינו מוצא את הבעיות המסרידות אותו.

לא במקרה נבחר ספר זה כראשון בסדרה. נושא הסרה, התנהגותם ומניעיהם של הטרוריסטים, בוודאי מעסיקים את בני־הנעורים. הגיבורים הראשיים של הרומן מייצגים משולש אנוש, הנתון לבריבות אכזרית ולאילוצים של מאורע ושל זמן. מירו הוא אחד מפעילי ארגון־המחבלים, שהשתלט על האוטובוס של הילדים, והוא מתנהג כאיש שאין לו עוד מה להפסיד, הנדחף לפעולה על ידי יאושו של אדם שנגל במחנה־פליטים ומפנה את חוד הסרידות שנצטברה בו אל העולם כולו. קיים הוא הנהגת של האוטובוס, האחראית לחיי הילדים וכל ראגתה נתונה להם. בן הוא בנו של ראש שרות־הביטחון, הנשלח על ידי אביו אל הטרוריסטים בנסיון להציל את בני־הערובה הקטנים, והוא מסכן את חייו.

„לאחר המנות הראשון״ כתוב לא רק בסיפור מציאותי, הנוגע לכל אחד בימינו, אלא גם כמותחן מסוג אמריקני ודוגמ.

בראי הקריקטורה

קריאל נרדיש — רוש: „ארבעים״, סיפור המדינה בקריקטורות, ספרית מעריב, 1988

יהיה אשר יהיה יחסנו לבסיות הפוליטיות המובעות בקריקטורות של רוש, אי־אפשר שלא להעריך את כשרונו המופע זאת ויכולתו המקצועית הרבה, ואת המעקב הצמוד שהוא מגלה זה עשרות שנים אחר מאורעות והתפתחויות בישראל בארץ ובמדינה, במתיחת קווים קריקטוריים והנותם בריעויות ובתיכון פוליטי־חברתי.

בסלאת אדבעים שנה למדינת ישראל כינס קריאל גרדיש, הוא רוש, מבחר קריקטורות בספר, „מתוך היכול הגיזל שפיזסם במשך השנים בעיתון. חמישים קריקטורות — הגדרתו, אדבעים ליום הולדת של המדינה ועוד עשר לקראת היובל. כיצד בחר אותן מתוך מאות רבות? זוא מסביר: „בחרתי בחומר עמיד ורלוונטי ככל האפשר. במוסיבים הבסיסיים של הקיום המשלבת. בארזעים שהשאירו את חותמם על המסך הפיסוח. ניסיתי להביא המונות על היעד כולו בנקוט עצים בודדים. עליי גישה זו אין עוזר בהדגוגלוגיה קפדנית, והסכסוכי מן הקורא תאריכי פרסום מדויקים.

ולכל מי שאינו יודע: רוש לא רק לצייר, אלא גם לכתוב. בספר מלווה כל קריקטורה בטקסט של הסבר והשלמה. כך מתקבלת מעין תמונה משולבת מן ישראל הקטן אל שרוליק, אותה דמות ידועה שעיצב רוש בעיתון — שרוליק עץ עליותיו ובירותיו מאז קום המדינה, מלחמותיו, נצחונותיו ומבוכותיו, שרוליק ואריבו ומבקריו מביח ומחוץ, בשחיותיה־מאבק רבות עוד לפניו.

הספר זכה לעיצוב גראפי נקי.

מ. אבי־שלמה

עולמות אפשריים

דליזיני מעל הכיור

לורנס סנדרס, „הצוות הדביריני״, מאנגלית: בת־ל דוכבן, עניתה: דינה דרמן, „מעריב״ ספרי מאנגלית: דורים אמרו, עמיה: מישל אפוטובסקי, „הוחדו״ ספרי ס.ל, מאנגלית: צירה יוזדיצמן, עמיה: מישל אפוטובסקי, זמורה ביתן — מרגניים לאור, 1988

יש כאלה שאצלם סנדרס הוא מיתוס. היו, כך מספרים, כוחות לעמוד לו מרעדון מעריצים בארץ. אם היתה מחשבה כזו, הרי שחשבה הזו היא נגנזה מהר כאור בעקבות שפע הדרגומים שלו, תפיחה בשנות האחרונות, שראו אור בהוצאת זמורה־ביתן.

לעיתים אני תוהה אם זהו אותו האיש. סנדרס של „החטא הדביני״ — הלפנני הוצאתם הראשון, השני והשלישי — הוא נאון. אדוארד איקס דליינר, המפקח הדביני־דרקי בדימוס, מוליך אותו ואותך בדרומותיה של הדיבריות ולתוך־תוכם של אנשיה. האנושיות שבספרים אלה — ספרי החטאים — יחד עם הומור שמתגרה את שרירי הנומה שלך, הופכים אותם לקלאסיקה.

אולם, שמו של סנדרס מתנוסס גם על ספרים אחרים, שנעים על הסקאלה שבין פחות הזל. „משימתו של טאנגלנס״ ו„גורם ז״ (הכרוכות זונה עניין אבר ו„הדיוויזי של פיטר ס.״) מעין קאסדיזרה אלגנט של לובסי״ — אז אולי פרשיה — המבלבלים. אלה הין 17 מילים יותר מרי על אותו ספר. הספרים האחרים — כאשר „גורם ז״ מהווה את המשכו של „טאנגלנס״, אך בארץ ראה אור לפני — אמורים להיות מוחתני פעולה. ברקע מדינה אפריקנית הבאופיינת בשלוש מלחמות, תשתיתו הקלאית נספרת רקצין צבא שאפתן שנעזל לדיבי את השלטון. טאנגלנס הוא נציג חברת הנפט האמריקנית, המוריחה את המלוני הזהב השחור למדינה.

הסיפור נתיימר להיות סיפור של חלום אחרות אפריקה. אחדות כאלנס. הוא מתיימר — כי הוא אינו מובנה. מלולו הבאלגלינגיה של הקורא נראה כאילו כתב אותו בפילו של סנדרס. מין איש פעילולים.

אחרי כל זאת הנעתי אל הילדים שבכתר, אל „החטא הדביני״. ד״ר סיימון אלרבי, מסיכיאטר ידוע, נרצח במהלומות באחוריו ראשו. אחרי כן נוקרן יחד עיניו באכזריות. הקורא נחשף, מבי אחד, לעולמם הסגור של הפסיכולוגים והפסיכיאטרים — הם המטופלים שלהם — ומצד שני לעולמם של שומרי־ניירות.

המתכון של רצח בתוך החברה הסגורה של הפסיכולוגים הפסיכיאטרים, מוכר לקורא הישראלי מספרה המעולה של בתיה גוז, „רצח בשבת בבוקר״ (שראה אור בהוצאת כתר). בשני הספרים הפתרון סמוך בהתנהגות חריגה של המטפל, והוגדת מכללי האתיקה. דפוס התנהגות זה נחשב, בחברה מיוחדת זו, לחריג הנובל בפשע, שאין עליו כפרה מבחינה מוסרית.

העיקרון של דליזיני פשוט, וגורם כמה שיותר בלתי יציב!?

אנשים נמשכים אולי אחרי משהו שמוכיח כוחר שרירות בכל תפוקדות הקוון. כאילו רוצים להיאחז במשהו יציב ובעל כושר שרירות ודרגים ללמוד אותו. כן מוקרים הנסיונות לשכנע אנשים להצטרף למשל למסלנה או לתורה אחרת, בעוד ההיתרת בעצם לא מעוניינת כלל לשכנע אחרים להצטרף אליה. להיפך, קשה להיות יהודי. היהדות לא מנסיתה. כמו תורות אחרות, ש„יהיה לך טוב״. יהדיס מרגישים שאלוהים הוא בתוכם, בעומק, בהוויתם הפנימית — דבר זה נכון רק לגבי יהודיס. אפילו בודהא יש לו גוף ופנים, ואילו ביהדות זו אריאה הגלומה בגופו של אדם, זו משהו מנימי ולא עושים הצגה מאלוהים. זזה גם נתפש כדבר טוב, שאת יכולה לחפש את אלוהים בעצמך שלך, בתוך הדישות הנמפנית שלך, עצמך ובשרך.

אנו מתמודדים לקשר שמין הקנים לאדיאיות?

כן, אנשים נמשכים לשמן בה נכתב הנתיב, ווו לא עוד „הצגה של אלוהים״. עדר מין show, אלא משהו שהיה לו קיום רציף ושאפשר להרגיש אותו מתוך מנימיות הנוף. אין לחץ ויזאני שרוחף לזה. הנתיב נתפש כספר שלא התפשר, בעוד שמאגיפסטים רבים נאלצו להתפשר, ועל כן הם נתפשים מהרות שהנסתר אבל כיוון. התרה שבכריות הישנה נתפשת כ„מבטיח ומקיימת״, בזמינה היסטוריה המורחשת בעוד, שיש בה אף נבואות ביחס לעתיד.

השרון עומד בחורבנו

(סוף מקמור 16)

האמצעי המרכזי של הרומאן, לפחות מבחינת הביקה, העלילה מתרחשת בבודקוב, אך זו אינה העיירה מרחב הסובאונה, אף כי הדמויות הפועלות נוכחות לנו משם. כאן הופכת בדקוב לעיירה מיסטית־עונטאסטית שהניסים והנפלאות הם בבחינת חוזי נפרץ בתוקף. והיא מאוכלסת מיני צורות אנדיים, הכלאה של אדם ובהמה. זוהי דידת פעילותה של הסבתא לבנה, היא הכלה הנצחית.

העלילה בקיצור נמרץ: לבנה הושלכה לבור סיר זי בזמן השוואה במצוות הברון האוהב, שלא תחולל באונס טרם מותה. היא קמה לתחייה בכוח הסיבאה הדהיד לנקום את דמה של אסקה ידידתה אשר נאנסה ונרצחה. סבתא לבנה היא הכלה הנצחית שבשבעה אהבת נפש לחתנה סולומון המחוקק מאז בשביירה של הקליפה היפה סופי. ביצחיים נישאה לאיש, ילדה בן והוא הולך בסיפורו, מתה וקמה לתחייה. עתה מגיי וגמור עימה גם לנקום את דמה של אסקה וגם לסרחר את חתנה משבייה של הקליפה היפה. כאשר הסבתא מצויירת במרכבת הרפאים שלה עומדת לצאת לצאת לפעולה מופיע אצלה בקפיצת דרך פסה נבדתה מארץ ישראל. היא ווכה מיד בתוואר של נושאת המוחדרת, והופכת לעוד רב כנגד סבתא בכיצוע מזימות הנקם.

נקמתה של סבתא לבנה מבוזמן לשניים מפרטי העיירה, הם הברון והכומר סראפיס. לא הם אנסו ורצחו את אסקה, אך אשמתם אינה פחותה. אשמת הכומר בשתיקתו ואשמת הברון בכך שפיתה את אסקה לצאת מביתה, ושניהם לא הגנו עליה מפני ערת טרחיה. על כך הם משלמים בסמות אכזרי. הברון קופץ לתוך בור מתחם של הברון והכומר הוא שלב הכרחי לחטרור. תתנה ועתה מדרך אליו פתוחה. הכלה הנצחית אמנם מתאחדת עם תחנה ובנה ושני הנוזרים בצורה מלאת בסוף הספר.

אין ספק, שני מקרי הנקמה הפרטיים מסמלים את הנקמה בכוללתה על אשר עמדו מנגד, בסקה הזה, לא עזרו ולא הציל, כמו הברון והכומר. צליח הכומר מסמלת את הנקמה בצורות המחמרות במוסריותה על מה שעולה ליהודים לאורך דורות. אך גם את הנקמה היא בנדר דימיון, ביטוי לסמויים כמוסים, קשה להעלות על הדעת נוקמת יהודיה שכוחות על־בעיים סרים למשמעות. האין זה כלע לרש למי שהכוחות כולם חברו נגדו? אילו נעשתה נקמתה ביישוים היה נוצר מן הסתם בסיס אגאלגי כלשהו ביגה לבין הקוראבנות, אבל סבתא לבנה מנצעת גם נקמותיה באלגנטיות ובקלילות הראויה לסופרמנית אז אלילת נקם הוליבודיי. יש לציין, ציוף האלמנט ההיהדי הגלוחי והמיתי שהוא עניי עולה יפה.

נקמה אחרת שראוי לתת את הדעת עליה הוא הדיסנגנס הדיקן בן הפנטאסטי — המיתי לכאן ולכאן הוא שלא נשמעת בריאלוגים הארוכים בין פפה לסבתה. זאת ועוד, המיתי והפנטאסטי מסבגם נושים לרעל של מתנרוגן, ואילו כאן מתרחשים פלאי הפלאים באור הכלא וגבר עיניגו ממש. כך, למשל, הוסכת סבתא לבנה בירדנע לעיר. כבשאת לשמעון הדיידה על ותוגנבו של הברון הנה הוים. עם זאת הוי סיפור עתיר דיימון, צבעוני וריגמי מעין סיפור אינטרגיות מרתק למרי, אך אינו משאיר משקע הנותי.

ההפך מזה סיפור הנוזרים־הקריאה בו דורשת ריכוז, אך הקורא בא על סיפוק האינטלקטואלי. אני נוטה לראות בשני חלקי הרומאן שני סיפורים נפרדים. אמנם, קשר כלשהו מתקיים ביניהם באמצעות איכזרים ומזמים והוא בא לידי ביטוי המלא בסצינה הסופית של התאחדות הכלה הנצחית עם ותנה הבנה. אך מאחר שבסיבי הכלה הנצחית לא פותח בראוי מבחינה דרמטאית נראה הסוף סכמאטי ומאולץ ולא כמתמה באופן אחרבני מתוך המסקנה.

מעני הסיפורים נתתה הדרפתי לסיפור הנוזרים, אין כי גם הוא אינו בקי ממשגים. יתר מכל הוא חוטא בארכנות מלרשות. בעיקר. בחלק השני, לגם בחזרה גבי מרים בדרומה, מבקרת המריגה גבי שמחה אתיה, ודעתו דה״ם למעמד האשה בארץ ראה אור לפני — אמורים להיות מוחתני פעולה. ברקע מדינה אפריקנית המאופיינת בשלוש מלחמות, תשתיתו הקלאית נספרת רקצין צבא שאפתן שנעזל לדיבי את השלטון. טאנגלנס הוא נציג חברת הנפט האמריקנית, המוריחה את המלוני הזהב השחור למדינה.

הסיפור נתיימר להיות סיפור של חלום אחרות אפריקה. אחדות כאלנס. הוא מתיימר — כי הוא אינו מובנה. מלולו הבאלגלינגיה של הקורא נראה כאילו כתב אותו בפילו של סנדרס. מין איש פעילולים.

אחרי כל זאת הנעתי אל הילדים שבכתר, אל „החטא הדביני״. ד״ר סיימון אלרבי, מסיכיאטר ידוע, נרצח במהלומות באחוריו ראשו. אחרי כן נוקרן יחד עיניו באכזריות. הקורא נחשף, מבי אחד, לעולמם הסגור של הפסיכולוגים והפסיכיאטרים — הם המטופלים שלהם — ומצד שני לעולמם של שומרי־ניירות.

המתכון של רצח בתוך החברה הסגורה של הפסיכולוגים הפסיכיאטרים, מוכר לקורא הישראלי מספרה המעולה של בתיה גוז, „רצח בשבת בבוקר״ (שראה אור בהוצאת כתר). בשני הספרים הפתרון סמוך בהתנהגות חריגה של המטפל, והוגדת מכללי האתיקה. דפוס התנהגות זה נחשב, בחברה מיוחדת זו, לחריג הנובל בפשע, שאין עליו כפרה מבחינה מוסרית.

העיקרון של דליזיני פשוט, וגורם כמה שיותר בלתי יציב!?

אנשים נמשכים אולי אחרי משהו שמוכיח כוחר שרירות בכל תפוקדות הקוון. כאילו רוצים להיאחז במשהו יציב ובעל כושר שרירות ודרגים ללמוד אותו. כן מוקרים הנסיונות לשכנע אנשים להצטרף למשל למסלנה או לתורה אחרת, בעוד ההיתרת בעצם לא מעוניינת כלל לשכנע אחרים להצטרף אליה. להיפך, קשה להיות יהודי. היהדות לא מנסיתה. כמו תורות אחרות, ש„יהיה לך טוב״. יהדיס מרגישים שאלוהים הוא בתוכם, בעומק, בהוויתם הפנימית — דבר זה נכון רק לגבי יהודיס. אפילו בודהא יש לו גוף ופנים, ואילו ביהדות זו אריאה הגלומה בגופו של אדם, זו משהו מנימי ולא עושים הצגה מאלוהים. זזה גם נתפש כדבר טוב, שאת יכולה לחפש את אלוהים בעצמך שלך, בתוך הדישות הנמפנית שלך, עצמך ובשרך.

אנו מתמודדים לקשר שמין הקנים לאדיאיות?

כן, אנשים נמשכים לשמן בה נכתב הנתיב, ווו לא עוד „הצגה של אלוהים״. עדר מין show, אלא משהו שהיה לו קיום רציף ושאפשר להרגיש אותו מתוך מנימיות הנוף. אין לחץ ויזאני שרוחף לזה. הנתיב נתפש כספר שלא התפשר, בעוד שמאגיפסטים רבים נאלצו להתפשר, ועל כן הם נתפשים מהרות שהנסתר אבל כיוון. התרה שבכריות הישנה נתפשת כ„מבטיח ומקיימת״, בזמינה היסטוריה המורחשת בעוד, שיש בה אף נבואות ביחס לעתיד.

מכתבי קוראים

מחדל פרס היצירה תשמ״ט

בראנונו למנות על חלוקה בלתי שוויונית של פרס ראש הממשלה ע״ש לוי אשכול, שהוענק השנה לעשרה משוררים וסופרים בגבים.

לא נקבל את הטענה שלא נמצאו נשים ראויות לפרס. בידינו רשימה חלקית של משוררות שהגישו מה מועמדות, ואשר לפי מיטב הכרתנו, שיתוון ראויה לשמוח, להכרה ולעידוד מעשי, הן בסני עצמה והן ביחס ליצירה. חלק גם הוזכרם.

יש להסיף, שחבר השופטים היה מורכב כולו מגברים, מה שעשוי להסביר את התופעה הנוכרת לעיל; ואם כך, בראנונו להמליץ על תיקון, שעיקרו הכנסת סעיף בתקנון פרס היצירה, שיחייב נוכחות של אשה, אחת לפחות, בחבר השופטים.

למחר לציין כי הוחומות מסה לא הגישו את מועמדותן.

בכבוד

בבריאלה אלישע, פרופ׳ אליס שלוין, ד״ר חמוטל בר־יוסף, מגיה בזרבו, דיקי דסקל, ד״ר קרן אלקלעי, ד״ר לילי רתון, מרים איתן, ריבה דוביז, שושנה בדרעי.

העתקים:

מר יצחק שמיר, ראש הממשלה

מר יצחק נבון, שר החינוך והתרבות

גבי מרים בדרומה, מבקרת המדינה

גבי שמחה אתיה, יועצת ר״מ למעמד האשה

משהו יהודי

(סוף מעמי 18)

משהו גם בשביים. זה תמיד מעורר עניין.

יודע לי שבעונות בהשוות הזוהות ללמוד עברית בבלגארי. מי ומי בין תלמידיך? איך אם מסבירה את הזדהעניות הזוהות בעברית בקיב הדור הצעיר?

אני לא מסוגלת להסביר. אני חושבת שגם דבר זה קשה להבין. כמו רבשתי בעניין היהדות. מומנו, בעת תעדכנו בגברב, מגש אותי בן ציון פישלר מהמחלקה להחלת הלשון ומנה אלי בהצעה ללמד עברית. בעצם חמר רציתי ללמד, אבל לא חיתה לי הזדמנות. עתה, משמנו אלי, למרות שרישותי לא מסיפתן, ענייתי. בשבאתי לשיעור הראשון ועמדתי בפני תלבדים שרובם בני עשרים או שלושים, הששתי מאוד. אך הנתלתי, הזה הצלח. כולם ידעים לכתוב ויכולים לדבר קצת. יש ביניהם רבים ושונים: מהגרים, סטודנטים, יהודים ולא יהודים. שאלתי תלמידים לסיבת השתתפותם בשיעור וקיבלתי תשובות שונות ומשונות. אחד מהם אמר, למשל, שהוא רוצה לקרוא הבל על יהדות ובקלה בעברית. תשובה אחרת היתה, שבמשפחה יש מישהו יהודים ורוצים לתעודד ליהדות באמצעות העברית, או שרוצים לנסוע לישראל ולדעת עברית, או מעוניינים להבין משהו הוות שוזא בזמן גם עתיק.

אני תשבאת שאנשים רבים נשמים בזמן למשהו תעי ויצב. רבים ותאמכנו באמנות שונות, מפולשיקה, מאדיאולוגיות. נוסבו שרדים אחרות אינכנו אותם. ויחדות נתפשת על יחס בשות חיק, שתכיתה בשר שרידות, ולכן מעשהו יציב ותקיב. מהתוך לומר שמנשמים ליהדות. נלליבר עבריתן) — במקלי משיבה המיתבר יצבותו בעולם

„שנים סוערות — תצלומיו של רוברט קאפה״, מוזיאון תל־אביב

א

הארדרת הקורבנות, בהבטחה לבלחמות שתבואנה, בהבטחה לנקמת דם במחיר דמים רבים. מצער ותיקי מלחמת העולם הראשונה בפרים, הפעם נרפתים. הם הולכים ברחובות, חלקם מעוטרים בציוני שבח על בגדיהם, נאים. הם סרדו מן מדליות מכל הגדלים והצבעים. סמנים מוחכים, סמלי האדם להעיד, שהנה, נוסאם הזה בשדות, הרג לא נהרג... יש כאלו שבאו על גלגלים, עגלות נכים במקום רגליים, אך הפנים נאים. הם ניצחו.

עצרת קומוניסטית בפרים, אותה שנה — 1936. הדיים מדרמות למעלה. תזכורת לתנועות אחרות. אך להבדיל — האידיאולוגיה קובעת שהאגרופים יהיו קפוצים. האידיאולוגיות מרשות לעצמן גוונים חיצוניים.

כנס המפלגה הדדיקלית בביאריץ — כפות הדיים פרוזות, רוסיה תציל את העולם, היא תביא את השלום...

יום הבסטיליה בפרים. שחרור מעבדות. סמל לחיטוקרטיה. סמל לשלטון העם, שבינגוד לארסטוקרטיה ובניגוד למלוכה לא כורת ראשים לא תולה, ובוודאי שלא מתעסק בחסבונות אישיים. האגרופים שוב קפוצים...

המנה נוספת. אולי בבורסה. היכן שעייני מיטון ולא אדמה, גזע, אידיאולוגיה, רמים ונקיבנות הם עילות לסתחים. הרוחות אינן הומות בדיבוק. הסיגריות חדרות לתוך השפתיים הבכוונות, העיניים בוהקות, הצפיפות מאיימת, החלל רוטט. נחכים לתוצאות.

מכסיקו של 1940 — סוג שונה של מתח — כאן מתרחשות בחירות. בדרום־אמריקה מצביעים, מתים אז בעלמים, אבל בהלוויות תמיד מביאים פרחים, תמיד בובים, תמיד אומללים.

בכין של אותן שנים לא רוקדות הגיישות, ובתיה־תה דיקים בבינם, נסגרו מפני החורבן. הבכין, הבריחות. ילדים מתים מקשטים את שבילי הדיילים. אבל בסין הנאה יש גם צוערים שמלבדים אותם מהי נאות, מה זה הומה, מה זה פטריוטים. בסין הנאה שורות של נערים ביישרים אל נכם, בבליטים אל החוזה, הראש מופנה לשמיים. הם חדורי אידאלים. הטווסים הצעירים האלה, הנגרלים של העתיד, מרגמים פטנטיאליים. אנשי צבאות כל העתים, שיראנו לעם כי הם בעצם העם. ולמרות שהמלחמה כבר בדרך, ויש הפצצות, הרי יש גם תה עם כל ציניני הטקס, בכלים נאים, וזקן וזקנה, אנגליים לעילא ולעילא, סוגדים למנהגים של אלף שנים, כי אחרת, איך תוכחש אנגליותם?

תמיד יש איזו תזכורת לסמלי הדת. כך, למשל, בצפון אפריקה יש בית קברות לגרמנים שהרי גזע. ניתן לראות זאת באבני הענק, שהן מצבות אובליסקים מימים ימימה, וצלב הקרס נתון שם בתוך צלב יותר גדול. נכון שהם לא אהבו את הקתולים, את הצוענים ואת היהודים, וגם את השמים לא אהבו כלל. אבל יש תזכורת לצלב של המושיע. הוא הרי נטל על עצמו את פשעי כל העולם. כדי להושיע את העולם, הוא אפילו לא בחל להקריב גופו ונצלב עליידי האדם למען האדם. אין פרוזקים. הכל מובן והכל טוב. ולכן הצלב מצוי גם בקבורות מי שנקרעים בני האדם. והם לא כלי־קר נוראים, בני האדם הללו. הנה הם עוזרים לסברים מכל הלאומים, מלטפים לחי מדממת, מטפלים במי שעדיין לא הגליח לגמרי, רחמנים בני רחמנים... הם אפילו מוקקו חוקים למען שבויי מלחמה, הרי ביידות זו מידות...

ובבפרים האיטלקיים האנשים זקנים מאד. על חמורים, מקומסים מחיי השרה ואור הלבנה. מביטים, משתאים לפלאי המודרני... כלי מעמית לתפארת, מסגורים עיניים בנחוחת לוהטת, אדם וחמורו מול חייל ומיתו, פעד הזיקנה, פעד הקידמה, השש הנסיבי...

ויש לאדם את מידת האומץ, הוא יכליך עצמו.. לתוך מערבולת הטבע, לבוש כחייל, בעליים גבוהות, כלי הגנה לגופו, לראשו הפגיע, כבה יוכל להסיפיק לפני שיחורר הכליע — והכל מתנפלים על הים בפלישה כחוף אופהה ליד וזוזל סנגרמניה.

אבל המלחמות מגיעות לסיומן, ובאים זמני השלום. בני אדם מעריפים את הנשפים, מעדיפים לחסתכל על כלים נאים ואנשים יפים, רוצים לשתות ולאכול, לצייר ולחזר, לשחק בגינונים. לשחק את החיים. ועם כל זאת, אי־אפשר לשכוח את המלחמות, ועל כן כל משתתפי הפעולה תגולחנה, כל מי שקיימה יחסים מיניים ויחסים אחרים עם המפלצת הנרמנית — כל אישה צרפתיה כזאת מובלת לכיכר הגדולה, לגזוז שערה, והצעקות, הריאות הבוז והכאבי נוחרות בשוליים. לאחר מכן נוטבלות הנבלות בחוצות העיר, אחת נהה אפילו נושאת תינוק בזרועותיה, מסתכלת עליו באהבה רבה — איך יתכן שמפלצת תאהב את ילדה ואיך יתכן לסלוח לרגעי חולשה, לחרלון הבוז, למשיכות מיניות אראיות?

ובספרד מתקיים המשחק בין הרפובליקנים לצבא הגנרלים, הספרדים משחדרים בעמוס את הבביא הגדול, את פרנציסקו נוריה שב„קפרנ״וס״ וב„זוועות המלחמה״ לא נטה לצד זה או אחר אלא ראה כאדם את הרע, את המנחוך, את הרעי הסינגת הישנות. הצבא הדפוכליקני נלחם, מתעקש ובנכלי, ובכוחו של דבר טולה על הרעיו האנושיים החוחברים, נאור במחונות ובאנרגיות ומחכה לסיבוב הבא...

... מחכה לסיבוב טוב יותר, כמו בישראל של המלחמים, של הערלים, של הטרדים, של כל האומללים שנקבצו לייסד מדינה, מפלב אחרון עם הכרחון, עם מלחמות, כובעי גרב, נוות נורא, אידאל גדול, צריפונים ועוני וחרון בטלום.

רוברט קאפה — צלם הדמיטבו, מיוחוק, איש גדול מצע תעוכה מרגשת להפליא במוזיאון תל־אביב הקטלוג המתלווה עשוי היטב ובו הקדמה מאלפת של האוצר מבה ברעם וקטעי ספרות (שבהחלט תואמים לרוח הצרוכה) מאת גיון סטיינבק וחיים גורי.

חובה לראות.

□

דורות קדר ■ תערוכות

כל העולם כולו

ירופה, ערב מלחמת העולם השניה (1936־1939) ותיקי מלחמה נרמנים מצוירים לחללים המתים, כפות הדיים שלוחות קדימה בנחישות, הקרבנות, בהבטחה לנקמת דם במחיר דמים רבים. מצער ותיקי מלחמת העולם הראשונה בפרים, הפעם נרפתים. הם הולכים ברחובות, חלקם מעוטרים בציוני שבח על בגדיהם, נאים. הם סרדו מן מדליות מכל הגדלים והצבעים. סמנים מוחכים, סמלי האדם להעיד, שהנה, נוסאם הזה בשדות, הרג לא נהרג... יש כאלו שבאו על גלגלים, עגלות נכים במקום רגליים, אך הפנים נאים. הם ניצחו.

עצרת קומוניסטית בפרים, אותה שנה — 1936. הדיים מדרמות למעלה. תזכורת לתנועות אחרות. אך להבדיל — האידיאולוגיה קובעת שהאגרופים יהיו קפוצים. האידיאולוגיות מרשות לעצמן גוונים חיצוניים.

כנס המפלגה הדדיקלית בביאריץ — כפות הדיים פרוזות, רוסיה תציל את העולם, היא תביא את השלום...

יום הבסטיליה בפרים. שחרור מעבדות. סמל לחיטוקרטיה. סמל לשלטון העם, שבינגוד לארסטוקרטיה ובניגוד למלוכה לא כורת ראשים לא תולה, ובוודאי שלא מתעסק בחסבונות אישיים. האגרופים שוב קפוצים...

המנה נוספת. אולי בבורסה. היכן שעייני מיטון ולא אדמה, גזע, אידיאולוגיה, רמים ונקיבנות הם עילות לסתחים. הרוחות אינן הומות בדיבוק. הסיגריות חדרות לתוך השפתיים הבכוונות, העיניים בוהקות, הצפיפות מאיימת, החלל רוטט. נחכים לתוצאות.

מכסיקו של 1940 — סוג שונה של מתח — כאן מתרחשות בחירות. בדרום־אמריקה מצביעים, מתים אז בעלמים, אבל בהלוויות תמיד מביאים פרחים, תמיד בובים, תמיד אומללים.

בסין של אותן שנים לא רוקדות הגיישות, ובתיה־תה דיקים בבינם, נסגרו מפני החורבן. הבכין, הבריחות. ילדים מתים מקשטים את שבילי הדיילים. אבל בסין הנאה יש גם צוערים שמלבדים אותם מהי נאות, מה זה הומה, מה זה פטריוטים. בסין הנאה שורות של נערים ביישרים אל נכם, בבליטים אל החוזה, הראש מופנה לשמיים. הם חדורי אידאלים. הטווסים הצעירים האלה, הנגרלים של העתיד, מרגמים פטנטיאליים. אנשי צבאות כל העתים, שיראנו לעם כי הם בעצם העם. ולמרות שהמלחמה כבר בדרך, ויש הפצצות, הרי יש גם תה עם כל ציניני הטקס, בכלים נאים, וזקן וזקנה, אנגליים לעילא ולעילא, סוגדים למנהגים של אלף שנים, כי אחרת, איך תוכחש אנגליותם?

תמיד יש איזו תזכורת לסמלי הדת. כך, למשל, בצפון אפריקה יש בית קברות לגרמנים שהרי גזע. ניתן לראות זאת באבני הענק, שהן מצבות אובליסקים מימים ימימה, וצלב הקרס נתון שם בתוך צלב יותר גדול. נכון שהם לא אהבו את הקתולים, את הצוענים ואת היהודים, וגם את השמים לא אהבו כלל. אבל יש תזכורת לצלב של המושיע. הוא הרי נטל על עצמו את פשעי כל העולם. כדי להושיע את העולם, הוא אפילו לא בחל להקריב גופו ונצלב עליידי האדם למען האדם. אין פרוזקים. הכל מובן והכל טוב. ולכן הצלב מצוי גם בקבורות מי שנקרעים בני האדם. והם לא כלי־קר נוראים, בני האדם הללו. הנה הם עוזרים לסברים מכל הלאומים, מלטפים לחי מדממת, מטפלים במי שעדיין לא הגליח לגמרי, רחמנים בני רחמנים... הם אפילו מוקקו חוקים למען שבויי מלחמה, הרי ביידות זו מידות...

ובספרד מתקיים המשחק בין הרפובליקנים לצבא הגנרלים, הספרדים משחדרים בעמוס את הבביא הגדול, את פרנציסקו נוריה שב„קפרנ״וס״ וב„זוועות המלחמה״ לא נטה לצד זה או אחר אלא ראה כאדם את הרע, את המנחוך, את הרעי הסינגת הישנות. הצבא הדפוכליקני נלחם, מתעקש ובנכלי, ובכוחו של דבר טולה על הרעיו האנושיים החוחברים, נאור במחונות ובאנרגיות ומחכה לסיבוב הבא...

... מחכה לסיבוב טוב יותר, כמו בישראל של המלחמים, של הערלים, של הטרדים, של כל האומללים שנקבצו לייסד מדינה, מפלב אחרון עם הכרחון, עם מלחמות, כובעי גרב, נוות נורא, אידאל גדול, צריפונים ועוני וחרון בטלום.

רוברט קאפה — צלם הדמיטבו, מיוחוק, איש גדול מצע תעוכה מרגשת להפליא במוזיאון תל־אביב הקטלוג המתלווה עשוי היטב ובו הקדמה מאלפת של האוצר מבה ברעם וקטעי ספרות (שבהחלט תואמים לרוח הצרוכה) מאת גיון סטיינבק וחיים גורי.

חובה לראות.

□

ירושלים, 1948

יעל ישראל ■ קולנוע

קואופרטיב קטן ומצחיק

„כפר קטן שלי״ קולנוע צפון, תל־אביב

ה

אם אפשר לראות בסנוניות מלבבה אחת בשם „כפר קטן שלי״ את תחיית הקולנוע הצ׳כי, או שמא מוקדם מדי להכריז על התחייה המחודשת?

כרגיל, יצים יצדה, ביצחיים אפשר להתעבנ על צירתו הקטנה, החכמה המעורבת של הבמאי הצ׳כי ז׳ירי מנזל. אחד מהבמאים שלפני שני עשורים היון את הגרעין שיצר את הגל החדש הצ׳כי של שנות השישים. גל חדש שגרמם מהר מרי בידי הנוכים הסובייטיים, לאחר אביב קצר מרי של תחייה תרבותית.

מנזל לא נסש את המערבה. הוא נשאר בארצו. עיתיתי פרסו כנפיים ומצאו בפליטה הסובייטית לארצם ובדיכוי החופש האמנותי תירוץ והזדמנות לפלוש לקולנוע ההוליוודי. תקונות הקולנוע הצ׳כי הפכו לבמאים אמריקנים מוכרים, שמופשעים יותר מחדיים שמנים מאשר מבעיות קולנועיות על מסר וצורה. תחליף ההתאבדות שעברו עמיתיו, כל אותם „לשעברים״ של תקונות הקולנוע הצ׳כי״, נתמצים היטב בקריירה של מילוש פורמן, האיש שיצר את הפנינות „נשף מכבי אש״ ואת „אהבותיה של בלונדיניות״ הנתאים אם עצמו למכבש ההוליוודי ולטעם האמריקנה, ולאחר מרם אישי ויפה בשם „התפשטות״, שנגזר קצת אחרי שגלה מארצו, נכנע לטעם הדראמות הרגשניות ויצר את „קן הקוקיה״ („אמריאס״ — ר׳ שות אי טובות: האמריקנים התמוגגו מהמאל״ הראיוטפי ויקערו לו כתרים. ואם כבר בבני צ׳כיה עסקנו, נזכיר גם את איזון פאסר, תקונה צ׳כית אחרת, גם הוא גלה מיד אחרי הפלישה הסוביטית. תחילה יצר באמריקה יצירת מופת קטנה בשם „קאטר וכון״ ואחריה התמסמס לכיון „אהבות משתנות״. אפשר גם להזכיר את יאן קאדר, תקונה צ׳כית קצת יותר קטנה, פעם, בתור הזוהב של מראג, הוא עשה את „המערבולת״ — פנטטיה מיסטית שזכתה לאותה ילדי הפרחים בשלהי שנות השבעים. כעבור שנים ספורות ביים בקנדה סרט שולי בשם „שקרים שסיפר לי אבי״ ומאז נעלמנו עקבותיו. וכך תמה לה תחיית הקולנוע הצ׳כי.

אז, כן, ושכחנו להזכיר את ז׳ירי מנזל. האי שבשמו נכתבה הכתבה הזו. האיש שבזכותו מדברים היום על תחיית הקולנוע הצ׳כי המחודש. בשנ

תל־אביב

אורלי
חרטה
שישי 10.00
מוצ"ש וחול 9.15, 6

בית ציוני אמריקה
לול
שישי 16.30, 14.30
מוצ"ש 24.30, 10.30, 8.30
חול 11.30, 9.30, 7.30, 5.00

בן יהודה
טירונות
שישי 12.00, 9.45
מוצ"ש 10.00, 7.30
חול 9.30, 7.30, 5.00

גת
פרחים בעלית הגג
שישי 12.15, 10.00
מוצ"ש 9.40, 7.30
חול 9.40, 7.30, 5.00

גורדין
כמעיין המתנבר
מוצ"ש 9.45, 7.30
חול 9.45, 7.30, 5.00

דקל
משדרים חדשות
שישי 10.00
מוצ"ש וחול 9.45, 7.10
חברי הדרקון אליוט
יום א' בבוקר

דיזנגוף אין
טירונות
שישי 10.00
מוצ"ש וחול 8.10
בחצות סקס

הוד
סלטה
שישי 12.00, 10.00
מוצ"ש 9.45, 7.45
חול 9.45, 7.15, 5.00

לימור חדש
מחלפים ערוצים
שישי 12.00, 10.00
מוצ"ש 9.45, 7.45
חול 9.45, 7.45, 5.30

מאיר
הצוענים
שישי 10.00
מוצ"ש 9.45, 7.45
חול 9.45, 7.45, 5.00

מוזיאון תל־אביב
עניינים שחורות
מוצ"ש וחול 7.30, 9.30

טיילת
שם המשחק
שישי 12.00, 9.45, 14.30
מוצ"ש 10.00, 17.45

טיילת 3
מרכז ירח
שישי 12.00, 9.45, 14.00
מוצ"ש 10.00, 7.45
חול 9.45, 7.30, 5.00

פאריס
לילדי איב
שישי 12.00, 10.00
מוצ"ש וחול 9.55, 7.45

חן 1
המשימה מאמי
שישי 12.30, 10.00
מוצ"ש וחול 9.55, 7.45

חן 2
שלושה גברים ותינוקת
שישי 12.15, 10.00
מוצ"ש וחול 9.55, 7.40

חן 3
נערים בהשאלה
שישי 12.15, 10.00
מוצ"ש וחול 9.55, 7.40

חן 4
ספר הג'נגל
שישי 12.15, 10.00
מוצ"ש וחול 9.45, 7.35

חן 5
הקיסר האחרון
שישי 10.00
מוצ"ש וחול 9.30, 6.30

רב אור 1
משדרים חדשות
שישי 22.00
מוצ"ש 9.20, 6.40
חול 9.20, 6.40
מלחמת הכוכבים
שישי שבת 11.00 בוקר
חול 4.30, 11.00

רב אור 2
מוכת ירח
שישי 22.00
מוצ"ש 9.15, 7.00
חול 9.15, 7.00
איתי
שישי שבת 11.00 בוקר
חול 4.30, 11.00

רב אור 3
חופשה בכפר
שישי 22.00
מוצ"ש 9.15, 7.00
בעקבות החרב הקסומה
שישי שבת 11.00 בוקר
חול 4.30, 11.00

אורה
הקיץ של אביה
שישי 10.00 ערב
מוצ"ש 9.30, 7.30
חול 9.15, 7.00, 4.30

עצמון 1
לילה מסחרר
שישי 10.15 ערב
מוצ"ש 9.30, 7.15
חול 9.15, 7.00
מלך הסלים
חול 4.30

עצמון 2
הקלות הבלתי נסבלת
של הקיום
שימו לב לשעות החצגה
שיש 10.00 ערב
מוצ"ש 9.00, 6.00
חול 8.30, 5.20

עצמון 3
שם המשחק
שישי 10.15 ערב
מוצ"ש 9.30, 7.15
חול 9.15, 7.00, 4.30

תל־אביב
קרוקודיל דנדי 2
שישי 10.00, 10.00
מוצ"ש 10.00, 7.45
חול 9.45, 7.30, 5.00

לב 1
אהבנו כל כך
שישי 12.15, 9.45
מוצ"ש 9.45, 7.15

לב 2
החבר של החברה שלי
שישי 24.15, 22.00, 13.30
מוצ"ש 9.50, 7.45

לב 3
הנסיכה הקסומה
שישי 24.00, 22.00, 13.30
מוצ"ש 22.00

לב 4
חופשה בכפר
שישי 12.15, 10.00
מוצ"ש 21.50, 19.30

צוות א
לתרבות מתקדמת
„עוותא" רמת־השרון —
29/7 — יום שישי — בשעה 22.00.
יונתן גפן — כמונו בידור חדש. טוב בוחר בעד אחרינו". יונתן גפן קורא שירים והומוריסקות — לצידו — עדן שהרוולבסקי — קלידים. זני תמיר (האשם תמיד, שיר הנשמר)

מוצ"ש 30/7 בשעה 21.00 ניסן כהן חברון ' זמרת אורחת ' חני לינגה לשיר ביחד לטיום שנת הקיץ.
„עוותא" רש"ל —
יום שישי 29/7 . סטריפטיז אחרון קודש שאסיד. מחזה חלל־מיסטוגוקט - בימוי - נדליה בסר. שחקנים: ניאורה רינלין, מחמד בכרי, עמי וויטברג, תמיה דגון, רוברטו מוקן, ענת צחור.

מוצ"ש 30/7 — ההצגה — בדלתיים סגורות מאת. דאן סון סארטר. בימוי: דוד שטיינברג. שחקנים: דניאל אוליק, רן ורד, נילת מואב, ליה שסל

יום שישי - 5/8 - הצגה " סטריפטיז אחרון - קברט אמריקאי מאת. חלל מיסטלטוקס. בימוי: נדליה בסר.
„עוותא" אשדוד
ביום שישי 29/7 — רבקה זהר — מחומשיתה — עברית. ב-5/8 יום שישי - הצגה „הנוסים". בשותפות - מכרם חרש, דקל וזמיר, בן לוין.
„עוותא" ירושלים —
3/8 יום ד טכניקת אלכסנדר - על שיטתו כהן בגוף מרצה — צבי לביא. 4-8 יום ה' - כיצד ליצגות אוטופית ברטית בדקות סמרות בבימתך
שאר הופעות — בפברואר!!
חיזוי בכותות מחודשים!!

חיפה

חן
המשימה מיאמי
שישי 22.00
מוצ"ש 9.15, 7.00
חול 9.15, 7.00, 4.30

פאר
רמבו 3
שישי 22.00
מוצ"ש 9.15, 7.00
חול 9.15, 7.00, 4.30

אורלי
עניינים שחורות
מוצ"ש וחול 9.00, 6.30

רב אור 1
משדרים חדשות
שישי 22.00
מוצ"ש 9.20, 6.40
חול 9.20, 6.40
מלחמת הכוכבים
שישי שבת 11.00 בוקר
חול 4.30, 11.00

רב אור 2
מוכת ירח
שישי 22.00
מוצ"ש 9.15, 7.00
חול 9.15, 7.00
איתי
שישי שבת 11.00 בוקר
חול 4.30, 11.00

רב אור 3
חופשה בכפר
שישי 22.00
מוצ"ש 9.15, 7.00
בעקבות החרב הקסומה
שישי שבת 11.00 בוקר
חול 4.30, 11.00

אורה
הקיץ של אביה
שישי 10.00 ערב
מוצ"ש 9.30, 7.30
חול 9.15, 7.00, 4.30

עצמון 1
לילה מסחרר
שישי 10.15 ערב
מוצ"ש 9.30, 7.15
חול 9.15, 7.00
מלך הסלים
חול 4.30

עצמון 2
הקלות הבלתי נסבלת
של הקיום
שימו לב לשעות החצגה
שיש 10.00 ערב
מוצ"ש 9.00, 6.00
חול 8.30, 5.20

עצמון 3
שם המשחק
שישי 10.15 ערב
מוצ"ש 9.30, 7.15
חול 9.15, 7.00, 4.30

ירושלים

אדיסון
קרוקודיל דנדי 2
מוצ"ש 9.30
חול 9.15, 7.15, 4.30

פאר
רמבו 3
שישי 22.00
מוצ"ש 9.15, 7.00
חול 9.15, 7.00, 4.30

אורלי
עניינים שחורות
מוצ"ש וחול 9.00, 6.30

רב אור 1
משדרים חדשות
שישי 22.00
מוצ"ש 9.20, 6.40
חול 9.20, 6.40
מלחמת הכוכבים
שישי שבת 11.00 בוקר
חול 4.30, 11.00

רב אור 2
מוכת ירח
שישי 22.00
מוצ"ש 9.15, 7.00
חול 9.15, 7.00
איתי
שישי שבת 11.00 בוקר
חול 4.30, 11.00

רב אור 3
חופשה בכפר
שישי 22.00
מוצ"ש 9.15, 7.00
בעקבות החרב הקסומה
שישי שבת 11.00 בוקר
חול 4.30, 11.00

אורה
הקיץ של אביה
שישי 10.00 ערב
מוצ"ש 9.30, 7.30
חול 9.15, 7.00, 4.30

עצמון 1
לילה מסחרר
שישי 10.15 ערב
מוצ"ש 9.30, 7.15
חול 9.15, 7.00
מלך הסלים
חול 4.30

עצמון 2
הקלות הבלתי נסבלת
של הקיום
שימו לב לשעות החצגה
שיש 10.00 ערב
מוצ"ש 9.00, 6.00
חול 8.30, 5.20

עצמון 3
שם המשחק
שישי 10.15 ערב
מוצ"ש 9.30, 7.15
חול 9.15, 7.00, 4.30

מיטשל
אהבנו כל כך
מוצ"ש 9.30
חול 9.30, 7.15, 4.30

אורלי
עניינים שחורות
מוצ"ש וחול 9.00, 6.30

רב אור 1
משדרים חדשות
שישי 22.00
מוצ"ש 9.20, 6.40
חול 9.20, 6.40
מלחמת הכוכבים
שישי שבת 11.00 בוקר
חול 4.30, 11.00

רב אור 2
מוכת ירח
שישי 22.00
מוצ"ש 9.15, 7.00
חול 9.15, 7.00
איתי
שישי שבת 11.00 בוקר
חול 4.30, 11.00

רב אור 3
חופשה בכפר
שישי 22.00
מוצ"ש 9.15, 7.00
בעקבות החרב הקסומה
שישי שבת 11.00 בוקר
חול 4.30, 11.00

אורה
הקיץ של אביה
שישי 10.00 ערב
מוצ"ש 9.30, 7.30
חול 9.15, 7.00, 4.30

עצמון 1
לילה מסחרר
שישי 10.15 ערב
מוצ"ש 9.30, 7.15
חול 9.15, 7.00
מלך הסלים
חול 4.30

עצמון 2
הקלות הבלתי נסבלת
של הקיום
שימו לב לשעות החצגה
שיש 10.00 ערב
מוצ"ש 9.00, 6.00
חול 8.30, 5.20

עצמון 3
שם המשחק
שישי 10.15 ערב
מוצ"ש 9.30, 7.15
חול 9.15, 7.00, 4.30

סמדר
שם המשחק
שישי
10.00
מוצ"ש
9.15, 7.00
חול
9.15, 7.00

רמת־גן

אוראיס
רנובו 3
שישי 10.00
מוצ"ש 9.45, 7.30
חול 9.45, 7.30, 5.00

לילי
משהו פראי
שישי 10.00
לול
שבת 10.00, 8.30
חול 9.30, 7.30, 5.00, 11.00

ראשון־לציון

רון 1
קרוקודיל דנדי 2
מוצ"ש וחול 9.45, 7.15

רון 2
סלטה
מוצש 9.45, 7.30
חול 9.30, 7.30, 5.00

בת־ים

עצמאות
קרוקודיל דנדי 2
שישי 9.30, 7.15
חול 9.30, 7.15, 5.00

רון
דנדי מס' 2 (קרוקודיל)
שישי 9.15, 7.00
חול 9.15, 7.00, 4.30

רון
קרן אור המחודש
לול
מוצ"ש 11.30, 9.30
חול 9.15, 7.15, 5.00
מוצ"ש וחול 11.30

היכל 2
סלטה
שישי 10.00
מוצ"ש 9.45, 7.45
חול 9.45, 7.45, 5.00

היכל 3
הקיץ של אביה
שישי 10.00
מוצ"ש 9.45, 7.45
חול 9.45, 7.45, 5.00

עפולה

מופתרון
משדרים חדשות
מוצ"ש וחול 9.00

פתח־תקוה

היכל 1
קרוקודיל דנדי 2
שישי 10.00
מוצ"ש וחול 10.00, 8.00

חולון

ארמון
לול
מוצ"ש 12.00, 10.15, 8.30
חול 9.30, 7.30

סבוי
קרוקודיל דנדי 2
שישי 10.00
מוצ"ש 9.30, 7.15
חול 9.30, 7.15, 5.00

מגדל
המשימה מיאמי
שישי 10.00
מוצ"ש וחול 9.40, 7.30

תן טרמפ לחייל

נתניה

שרון
רמבו 3
מוצש 10.00, 8.00
חול 22.00, 20.00, 11.00
הקיץ של אביה
חול 6.00, 4.30

אסתר
סלטה
מוצש 9.30, 7.30
חול 9.30, 7.30, 5.30

באר שבע

חן
קרוקודיל דנדי 2
שישי 10.00
מוצש 9.30, 7.15
חול 9.30, 7.15, 5.00

בת־ים

עצמאות
קרוקודיל דנדי 2
שישי 9.30, 7.15
חול 9.30, 7.15, 5.00

הבימה
הרפרטואר הראשי
מחר, מר"ש, 30.7
שאול שבתאי 21.00
הדיבוק 21.00
גן ריקוד 21.00

שרותים ● עזרה ● תחבורה

תורנות בתי־מרקחת

שישי
בת"מ: בלמור — בלמור 90.
חולון: אמונא — מרמשלוור 4.
ירושלים: עזה — עזה 15.
נתניה: נסים — סלומון.
פתח־תקוה: נס"א — יפה חיים 6.
רמת־גן: אכונא — דמנטינסקי 11.
רחובות: כנ — פרישמן 166.
סני — כר' ירושלים 89, יפו.
חיפה: הבית — כר' הבית 13.

שבת
בת"מ: עצמאות — בלמור 75.
חולון: עין יהב — עין יהב 2.
ירושלים: נס"ח — בן סירא 2; ס"ח — מדטאה רוכבה — הס"ג 26 בוקר"ב.
נתניה: הבון — כר' ריצקון 11.
פתח־תקוה: סופרפארם
רמת־גן: הלבון — שיאל 89.
תל־אביב: הצחה — רינגוף 164 מוצ"ש
סני — מר' ירושלים 89, יפו מוצ"ש.
חיפה: הבית — כר' הבית 13.

תורנות בתי־חולים

תל־אביב והמרכז
● בית חולים ע"ש ביבא הרמבם — כל המחלקות — כל הבמבע.
● בית חולים בילינסון, פתחיקוה — כל המחלקות — כל הבמבע.
● בית חולים ע"ש הקדה, תל־אביב — בימים ב', ד' — כירורגיה וגניקו. ילדים — כל הבמבע.
● בית חולים איכילוב, תל־אביב — בימים א', ה' — כירורגיה וגניקו.
● בית חולים אלפ הרצליה — כל המחלקות — כל הבמבע.
● בית חולים אלפ הרצליה — כל המחלקות — כל הבמבע.

נתניה
● בית חולים לוי־שרון — כל המחלקות — כל הבמבע. טולל בכם.

ירושלים

שישי
הדסה עין כרם — פנימית
ביקור חולים — א.א.
הדסה הר צופים — נשים.
בי"ח שערי צדק — כירורגיה, אורטופדיה, עיניים.
ביקור חולים — א.א.א. פנימית
יד ביד — אזור קשבת בטלפון
לילה ולנוער — יד לנוער: במצוקה
ירושלים — 02743358
ת"א — 03226027 (24 שעות)
חיפה — 04229488 — 04-20.00 11.00
גליל מערבי — 0672222
יד שרות לחיים בטבעונות
בימי ב' דיר: — טל. 0252732.
יקר מתחיל — אזור קשבת לחיים
ובני נוער — 03-222723 (24 שעות)

משטרה

ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמלה, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה — 100. באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת — 100. אילת — 244. יקיר — 22444.

רכבות

מירושלים למנרשבק וחיפה:
בימים א'-ה': 16.00
בימי ו' ושבת: 11.30

מחיפה לבנרשבק וירושלים
בימים א'-ה': 7.00

מתל־אביב לחיפה:
בימים א'-ה': 6.00, 7.00, 8.00, 8.16, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00.
בימי ו' ושבת: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00.

מתל־אביב לבנרשבק:
בימים א'-ה': 6.00, 7.00, 8.00, 9.05, 10.40, 14.35, 16.00, 16.33, 18.38.
בימי ו' ושבת: 6.00, 8.00, 9.05, 10.35, 12.00.

מחיפה, בת־גלים, לתל־אביב:
בימים א'-ה': 6.00, 6.30, 7.00, 8.30, 10.00.

תחפוכות הטניסאי ערן שווריץ באליפות אירופה לנערים 14

הפתיע את סגן אלוף גרמניה אך הודח בהמשך

● מונס

הטניסאי הצעיר ערן שווריץ הפתיע אתמול וגרם לסנסציה בפעילות אליפות אירופה בטנים לילדים 14 לאחר שגבר על סגן אלוף בעיר גרמניה שרף וולקנגס 6:2, 6:0, 3:6. אבל בשלב שמונת הגמר נוצח שווריץ עליידי הגרמני הבא 6:2, 6:4.

באליפות נוטלות חלק כל מדינות אירופה וכמו הכל 128 מתחרים, האליפות מתקיימת בעיר בריל שבמערב גרמניה.

זו הפעם הראשונה שבמסגרת האליפות מתקיימת גם אליפות לנבחרות המורכבות מזוג טניסאים בכל נבחרת.

בסיבוב הראשון ניצחה ישראל, מרכב דקל סלקטר ועדן שווריץ, את בוראיה 6:2, 3:6, 4:6, ואנו נתמודד בסיבוב הבא מול פורטז ריקו.

בחרת הבנות, מהרכב גלית זיבנר וליזמור בטנים נגאי, נגרה על לוקסמבורג 3:6, 0:6 ונתמודד בסיבוב הבא מול נבחרתה החזקה של מערב גרמניה.

גמר גליקשטיין הבוקר באשקלון

באשקלון תתקיים הבוקר משחקי הגמר בתחרות הנערי הארצית בטנים לילדי 12 עד 18 על שמו של משה גליקשטיין, אביו של שלמה גליקשטיין.

יותר מ־500 צעירים השתתפו בתחרות שנמשכה שבוע ימים.

בגמר גיליאי 18 יתמודדו עומר בורסקי מול רני שוסטק וכן הבנות ורוניקה אברוצקי מול יפעת עזיאל.

אליפות סניורים בקרית־שמונה

כ־70 טניסאים משתתפים באי ליפות הסניורים בטנים שנפתחה אתמול בקרית־שמונה.

זו הפעם הראשונה שבקרית־שמונה מתקיימים אליפות סניורים ובה משתתפים רבים מהתחיישבות העובדת.

חלק גדול מהשחקנים העירוניים עושים בבתי־הארוחה בקיבוצי הסביבה במסך שלושת ימי האליפות.

הזים הצ'אנס האחרון לקוראץ'

יצחק ויינטרוב

היום הוא הבטעה האחרון להרשמתה של קבוצת מכבי רמת־גן למשחקי גביע הקוראץ' בעונה הקרובה.

כבר לפני עשרה ימים היתה אמורה הקבוצה הרמת־גנית להירשם למשחקים אלו אך חוסר כספים מנע מנה לעשות זאת והיום יסתיים המועד האחרון שנקבע להרשמה.

חיים גיל, מנהל מחלקת הכדורסל של מכבי רמת־גן, אמר אתמול כי רק אם מישהו יקום ויתן סכום של 50 אלף דולר תריסים הקבוצה. עשיגו חשבון שאם הנערה נעבור שלב ובעלה לבית עם עוד שלוש קבוצות אירופאיות.

עם הגיעו לגיל האירות הקבוצות, יצלו לנו כ־50 אלף דולר. זהו סכום שהוא מחוץ לתקציבנו. כרגע מכבי לא יכול לתת אגורה ואנו נם לא נבקש מהם אגורה. רק ארם פרטי, או אם עיריית רמת־גן אדיר עמיה, מסוגלים לסיע לנו" דברי גיל.

קצורין ישאר על המוודדות

אגודת מכבי תל־אביב החליטה להחות את התשובה לבקשת הפועל הגליל־העליון לגבי שיתוף, אז אי־שיתוף, של האלופה מגלי קצורין, ליום ראשון.

אתמול אמר קצורין כי חוסר הודאות מבריכה את מנוחתו כיון שהוא אינו יכול להתחיל להתאמן בביתו שברמת־גן.

אם יקבל אישור לשוב לגליל יוכל לו לפרק את המזוודות שעדיין מצורות מאז שירד מהגליל לרמת־גן.

קורונליוס כמו"מ עם הפועל י"ם

נפתלי קין

הפועל ירושלים, כדורסל, ומאמן מיאמי מתקדם עם בית קפלוס, שחקן מכבי תל־אביב לדעת הצטרפותו לקבוצה.

מנכ"ל מיאמי, מרכזיבי האגודה הירושלמית יכול קורונליוס להתאים למערך שכונה המאמן הוטטלבי של הקבוצה המבוסס על שלוש הנערים ירושלמים מקומים שיצליחו לנשר על הפערים קורונליוס יהיה שחקן הפועל ירושלים בשנה הבאה.

שניות אחרי הסנסציה העולמית בטניס

הנלי שמיה (משמאל) ואיוואן לנדל מיד בתום המשחק בגיגחים, בו הדחים שמיה את עולם הטניס בגמרון 2:6, 3:6. (תצלום: איי. פי)

תולה את הכפפות והמדליות

מייקל ספינקס, עטור תאוים, פורש מזירת האיגרוף.

(תצלום:איי.פי.)

מייקל ספינקס פורש

● איגרוף

המתאגרף האמריקני מייקל ספינקס בן ה־31 הודיע על פרישתו מן הזירה, נודש לאחר שספג נוק־אאוט בדיר מייק טייסון, האלוף הבלתי מעורער במשקל כבד.

לספינקס היה זה ההפסד הראשון לאחר 12 שנות הקאריירה שלו כמקצוען לאחר שעבר למקצועות בדום המשחקים האלימים כמוגראלי שם וכה בתואר האלימים במשקל ביניני.

הוא וכה גם בשני תאוים העולמיים במשקלי חצי כבד וכבד.

בינתיים מסרו חוגים בריטיים כי טייסון יגן על תארו נגד האלוף הבריטי פראנק ברונו בחודש דצמבר

לאחר שהודיע כי ברצונו להמשיך פעילות לפחות למשך חודשים.

טייסון אמר היה להפגש עם ברונו ב־3 בספטמבר באיצטדיון ומכלי בלונדון, אולם סכסוכיו עם מנהלו בילי קיטון גרם לכך שטייסון ביטל את הקרב עם הבריטים.

אתמול אמר טייסון שהוא, ולא קיטון, יחליט עם מי עליו להתמודד וכי לא הוא המעסיק אותו אלא הוא.

הומתק עוונשה של הולוגד

אינגו הבורוגל האירופי קיבל את עדעוה של הוה"אחוחות ההולנדית המתמיך את עונש סגירת אינטוריון פיינרד בריטרדים רק עד סוף השנה ולא מפי שקבע קודם לכן עד יולי 1989.

האינגו האירופי סגר את האינטוריון ההולנדי לאחר התקריות

● כדורגל

בן־יהונתן יוצג מחרתיים

יצחק ויינטרוב

בדורגלני הנוגל תל־אביב הוזמנו ליום ראשון לאסיפה מיוחדת בחולון, אסיפה לקראת פתיחת העונה.

מאמן הקבוצה שמעון בן־יהונתן יוצג בהזדמנות זו בפני השחקנים והוא אשר יסמוך להם על תוכנית האימונים שתתילתה תהיה ביום שני או שלישי.

חיים צימר, יו"ר מחלקת הכדורגל של האלופה, סיפר אתמול כי השחקנים יקבלו מפיו ומפי ראשי הקבוצה הסברים על המתרחש בהפועל תל־אביב, כאשר הוא יבקש מהם להתחיל באימונים ולאחר־מכן ינסו לפתור את הבעיות הרבות שישנן, תוך כדי רצון טוב מצד כולם. „עם רצון טוב יכול יפתר, הבעיות הן עניין של זמן, כמה זמן יקח לפתור את הכל יקבע לומר כיום. בסך הכל אף אחד לא נרוגז ומספיק הגרות שעברנו עד היום. אמר חיים צימר.

אתמול עדכו שחקני הקבוצה אימון נוסף בפארק היקום בהרכבת הקסמן שמעון.

● הליגה הגרמנית

משחקי חוץ לאלופה וסגניתה

אלופת מערב גרמניה בכדורגל וורדר ברמן תשחק מחוץ לבייתה־לאוטרן במחזור השני בליגה המערבי גרמניה. גם סגנית האלופה אייריג מינכן תופיע בחוץ מול קיילסרוהה.

משחקים נוספים: המבורג — דורטמונד: שטוטגארט — האנובר לבדקוזן — מנשנגלדבאך פרנקפורט — שטוטגארט קיקרס בוכום — סנט פאולי: ניינבורג קלן: ארמינגן — מאנהיים.

מזרוע הדרים — מחר באידמית

מזרוע הדרים המסורתי למרחק 5800 מ' מנקוים הפדול סולם־צור ויערך מחר.

הזינוק יהיה ב־5.30 אחה"צ מנמסת אירמית בהשתתפות רצים מכל הגילאים.

● שחייה

אליפות גילאים במשחים אורכים

אליפות גילאים במשחים ארוכים בים בשחייה יוערבו בשבת במכון ויינגרטן. לתחרויות נרשמו 227 שחיינים.

ב־10 בבוקר יוערבו משחים ב־400 מעורב אישי לגילאי 12, 13 ו־4×200 מ' לגילאי 12-14, ב־4 אמה"צ יתקיימו משחים ב־800 חופשי לגילאי 11, 12, 13, 14 ובנות 15, 16, 18 ו־1500 חופשי בנים גילאי 15, 16 ו־18.

אכזבה מאתלטים ישראלים באליפות לנוער הנערכת בקנדה

ישראל מיוצגת עליידי שני אתלטים צעירים באליפות העולם לנערי באתלטיקה קלה הנתקיימת בקנדה.

אתמול נכנסו שני הישראלים לפעילות. גילי דישון רצה 100 מטר בזמן של 12.19 שניות וסיימה במקום האחרון בשתבנצחת קבוצה

שיאים אישיים לצפריר מינצר

האתלט צפריר מינצר מקיבוץ מגדע בן ה־26 שימר אתמול באיטטלה שבבלגיה שני שיאים חדשים בשחי מרוצות.

מינצר עבר 110 מטר משוכות בזמן של 15.20 שניות, שזהו הישג השנה במקצוע זה. הזמן זיכה אותו במדליית הבסיס. במדליית הזהב זכה הבלגי הארולד דה־ניקלארק שזמנו היה זהה למינצר.

מינצר זכה גם במדליית זהב בקפצה למרחק — 7.03 מטר.

אלון אליקים זכה במדליית כסף בריצה 400 מטר בזמן 49.51 שניות וטטרזוב סבאג עבר 5000 מטר בזמן של 14:58.00 דקות.

אליטה ירוץ גם 800 מטר בסיאול

המאמריקני המצויין מעיר אאיטה שנוצחת בריצת 800 מטר בתחרות שהיתה בוורוזה שבאיטליה בזמן של 1:44.64 דקה, והקדים ב־11 מאיות את הדגמות הבריטניות סיגר אלוטן, אמר לאחר מכן שהחליט לרוץ במשחקים האוליימפיים בסיאול גם למרחק זה בניסוי לריצות 1500 ו־5000 מטריים.

איטה מחזיק בשיא העולם ב־1500 מטר ו־5000 מטר וזכה בתואר האוליימפי לברחק 5000 מטרים.

המרוקני עעוד אאיטה (שני משמאל) מנצח בריצת 800 מטר בוורוזה, אוטליה.

הסעודים התפרעו — השופט הפסיק המשחק

חיים שר מיוחד ל„על המשמר"

דדרונלני אחלי־ידע מטעוד־יה, המתאמנים בבית־ספר ל־חינוך גופני וספורט בריטואלך ליד מינכן, התפרעו במשחק מבחן בגמר קבוצת החובבים של באיירן מינכן בשתותאבאם חיתה 2:0 לחובתם.

הסעודים, שיחקו בבדוטלי יות, העליבו את השופט שהר־חוק אחד משקקוחים וביקש להרחיק שחקן נוסף, בדקה ה־60 מקעה מהבנות חשופט שש־רק להפסקת המשחק באומרו „בדוטליות כזו סרם ראותי".

המפרה עורר הזמרמרות וכעס בחוגאחדות הגרמנית.

2 מדליות זהב לאתלט מכרמיאל

יאיר מלכן, עולה חדש מארץ־יוסף המאיגר את אליצר בסר בחיה, כבן תוצאות מרבה בחיבת 800 מטר לנערי — 1:58.6 דקות.

אדרי כפיר מאליצר כרמיאל זכה בסוביביים למשקל שאול בכסר הסמורטאים. קודם לכן נמסר מדרע בן ה־26 מבקשת לשכן חלק מספרקאים באוניות אשר יעגנו בנמל אינצלן.

מנהל משרד „אירו פלוס" מסר כי יותר מאלף תיירים סוביטיים יסקו בדרום קוריאה בעת המשחקים.

בטוקיו מסר העיתון יומאורי, כי יו"ר הועדה האולימפית הסוביטית הודיע שהאסמקה של המשלחת הסוביטית, כולל מי שחיה, תגיע על אניה אשר תעגן בנמל אינצלן, 30 ק"מ ממערב לסיאול.

בריה"מ לסיאול

הסוביטים למשקיף סיאול שחזו בכסר הסמורטאים. קודם לכן נמסר כי בריה"מ מבקשת לשכן חלק מספרקאים באוניות אשר יעגנו בנמל אינצלן.

מנהל משרד „אירו פלוס" מסר כי יותר מאלף תיירים סוביטיים יסקו בדרום קוריאה בעת המשחקים.

בטוקיו מסר העיתון יומאורי, כי יו"ר הועדה האולימפית הסוביטית הודיע שהאסמקה של המשלחת הסוביטית, כולל מי שחיה, תגיע על אניה אשר תעגן בנמל אינצלן, 30 ק"מ ממערב לסיאול.

784 במשלחת

המשלחת האולימפית הראשונה מבריה"מ תגיע לסיאול בעשרה ימים לפני פתיחת האולימפיאדה ב־17 בספטמבר, הודיע הנספח האולימפי הסוביטי בסיאול.

ניקולאי לנסט אמר בנמל התעופה קימפו, כי 784 חברי המשלחת האולימפית הסוביטית, הגדולה בגודלה בערב 161 הודיעות המשתתפות, תגיע לסיאול באמצעות מטוסים ואניות סוביטיים.

לנסט, המכהן יו"ר הועדה האולימפית הסוביטית של בריה"מ, הגיע עם 5 נציגים סוביטיים אחרים מאי בספח אולימפי סוביטי. הוא אמר כי מספר הסיטות הישיריות „אירו פלוס" לסיאול עדיין לא נקבע. בשל הגודל השונה של כל צוות.

„אחרים מהם יבואו לסיאול הישר מארצות זרות, לאחר השתתפות באליפויות עולם או תחרויות בינלאומיות אחרות", אמר.

כאשר נתבקש להגיב על ידיעות כי בריה"מ ביקשה שהוא יקבל מעמד עקומלדי במהלך האולימפיאדה, השיב כי בריה"מ עדיין לא הגישה בקשה כזו.

עוד אמר לנסט כי אין הוא מתכוון לפתוח את לשכתו בסיאול מייד בתחלך ביקורו הנוכחי. „אשוב הנה באמצע אגוסט ואז אשאר כאן עד לסיום המשחקים", הוא ביקורו חשפי בסיאול.

לנסט, גם אמר כי כל הנציגים

תיקו לנערים עם בווריה

שירות „על המשמר"

תוצאת תיקו בתשחק חיום עם נבחרת בית המועצות תעלה את נבחרת נערים ב' של ישראל לגמר הגביע הטורנטר הנערך בהונגריה, זאת לאחר שאתמול סיימה ישראל בתיקו 1:1 עם נבחרת חבל בווריה, ואילו נבחרת בית המועצות סיימה בתיקו 0:0 עם הונגריה.

במשחק הנערים נגד בווריה כבש יצחק הוד בדקה ה־15 שער יתרון לישראלים, אך הנרגנים הצליחו להשוות בנבעיה 11 מטר בדקה ה־30.

מאמן חדש לאלופת אירופה

טיים ליברבסון נתמנה למאמנה האלמוני של בחרת הולנד בכדורגל במקומו של ריינוס מיכלס שמונה מאמן לבריטניה.

המאמן החדש יכנס לתפקידו ב־8 באוגוסט.

● בורוסיה: אליפות הפועל לכוגרים תתקיים מחר ב־3 אחה"צ בקיבוץ אפיקים.

הליגה הגרמנית

בריה"מ יוצג מחרתיים

המשלחת הסוביטית לאליפות אירופה לנערים בכדורגל, אשר נכנעה אתמול לנבחרת בית המועצות בתיקו 1:1 ובנבחרת הונגריה בתיקו 0:0 ביום הקודם, תיפגש מחרתיים בנבחרת בווריה.

המשחק יתקיים בעיר הבווארית אינגולשטאט ויחל בשעה 16.00.

בנבחרת בווריה נמנים שלושה שחקנים מנבחרת בית המועצות, אשר הוחלפו בשלב מאוחר יותר.

מאמן הנבחרת הולנדית לכדורגל

אמסטרדם — הולנד מינתה אתמול את ליאו בנהקר לתפקיד מאמן הנבחרת הלאומית לכדורגל.

בנהקר, 39, מאמן מקצועי מאז 1980, הוא מאמן הנבחרת הלאומית לנוער.

שיאים אישיים לצפריר מינצר

מינצר, 26, הגיע לגמר בקפצה לגבהים ובמרוץ 110 מטר משוכות.

בקפצה לגבהים הגיע מינצר לגובה 2.15 מטר, ובמרוץ 110 מטר משוכות הגיע לזמן 15.20 שניות.

אליפות אירופה

אתמול הגיעו לגמר אליפות אירופה לנערים בכדורגל, אשר נערכת בגרמניה, הנבחרות הבאות: בריטניה, בלגיה, גרמניה המערבית, הולנד, ספרד, פורטוגל, ברית המועצות ונורבגיה.

מייקל ספינקס פורש

לאחר שהודיע כי ברצונו להמשיך פעילות לפחות למשך חודשים.

טייסון אמר היה להפגש עם ברונו ב־3 בספטמבר באיצטדיון ומכלי בלונדון, אולם סכסוכיו עם מנהלו בילי קיטון גרם לכך שטייסון ביטל את הקרב עם הבריטים.

אתמול אמר טייסון שהוא, ולא קיטון, יחליט עם מי עליו להתמודד וכי לא הוא המעסיק אותו אלא הוא.

הומתק עוונשה של הולוגד

אינגו הבורוגל האירופי קיבל את עדעוה של הוה"אחוחות ההולנדית המתמיך את עונש סגירת אינטוריון פיינרד בריטרדים רק עד סוף השנה ולא מפי שקבע קודם לכן עד יולי 1988.

האינגו האירופי סגר את האינטוריון ההולנדי לאחר התקריות

● כדורגל

הנוער הבוקר עם צרפת

בחרת הנוער של ישראל בבורגרנף תתמודד הבוקר בבוריטרי, אוטלה, עם בחרת צרפת במשחקי הדיוג 19ו באליפות אירופה.

אתמול נתן המשחקים ניתחו את הסגר 1:1 לבולגריה.

הצעירים סיימו את משחקי הבית הבוקרים בשקם האחרון עם נצחון בודד אך הביעו תקווה לסני נצחונות סיום שיודגו אותם בביקום המשיעי באירופה.

השופט הישראלי גבי גראוס שובץ לנהל כשופט ראשי את משחק חצי הגמר שיתקיים היום בין בחרת הבועצות לטולין.

יגקוביץ לאנדרלכט

הקשר הונוסלבי הבינלאומי מלון יגקוביץ' בן 28מ התם חתום לשנתיים עם הקבוצה הבלגית אנדרלכט.

נערי הפועל אלופי הטניס

אלופי ישראל בטנים־שולחן, גיא בסים ורמי שיינבר, הצעידו את בחרת הפועל לנצחון 0:3 על בחרת מכבי בגמר טורניר הנוער הבוקרמרמי במסמרת האליצורית.

בגמר לנערות ניצחו סנינה סכנר וליאת גבלי אליצור את בחרת מכבי 2:3.

בין הקרטים נ

איראן: הדפנו העיראקים משטחינו; עיראק: כוחותינו ממשיכים לסגת

רויטר, פ"י

טהראן — איראן הודיעה אתמול כי פרחה במיתקפה גדולה חדשה להדיפת הכוחות העיראקיים מאדמתה, ואילו עיראק הודיעה כי בוחתיה ממשיכים בנסיגה מאדמת איראן.

סוכנות הידיעות האיראנית „אירנא" מסרה כי כוחות משוחפים של המפלגות המפגניים האיראניים, לוחמי שכנים וחמבדנים, המעורבו על עמדות העיראקים באיסלאר מאבאד-גארב שבגיבורה המרכזית של החזית, כשעה לאחר עלות השחר, והכאו אכזרות בכוחות לאויב.

בטהראן אמר דובר צבאי בשידור רדיו וטלוויזיה, כי הכוחות העיראקיים נמנעים מטרטוריה איראנית בחזית המרכזית, אולם לא מסר דבר על קרבות המתוחלים באיזור. הוא ציין כי הכוחות העיראקיים ניהלו אתמול לאמות את העיר סארנה, השוכנת כמאה קילומטר בתוך איראן.

טהראן הודיעה לפני כן כי כוחות של צבא עיראק, יחד עם כוחות בלתי סדירים של האופוזיציה האיראנית,

בעדיעה לבחון היטב את מה שהגדיר כ„הצרות מועילות" שנתקבלו מהוראן להצעתיו ברבר יישום הלכה 598 של מועצת הבטחון, הקוראת להפסקת אש מלחמת המפרץ.

בכל שנוברות הקרות להסכנת שלום באיזור המפרץ, מרכבת חשיבנגטון את עמרתה בשאלת הבחנת ההסעה הסובייטית באזור זה.

שר החנגה האמריקני, פראנק קארלוצ'י, אמר כי הוא עשוי להמליץ לנשיאפתה שלו לסלא תפקיד בהשכנת השלום באיזור המפרץ, בחסות האו"ם. „כל עוד נמשך הסיכסוך המזיין, לא ראינו צורך להכניס את ברה"מ לתוך איזור המפרץ", הוסיף קארלוצ'י. הסנן הראשון לשר החוץ האיראני, עלי מוחסר נשאראתי, דחה את הצעתה של מוסקוה לארח שיחות שלום בטהראן. המוסלמיות שבתחומה, בשאראתי אמר כי כוונת הסובייטים היא לזכות בהספקה על שני הצדדים הירביים, ושם ללעג את הצורת מוסקוה, כי היא צד ניטראלי בסיכסוך במפרץ.

„הרוסים חמכו בעיראק כלב שלם", אמר בשאראתי. „הם נתנו לעיראקים באיזו מטוסי קרב. בשפת הרוסים האחרונים הם סיפקו לעיראק חמשת אלפים טנקים ושלוש מאות טילים ארוכי טווח".

2 אמריקנים ממוצא ערבי התומכים באש"ף צורפו להנהגת הדמוקרטים

סנדיאגו

וושינגטון, — אמריקנית ממוצא ערבי, התומכת באש"ף, וכן חבר במועצת עדיית לוס אנג'לס שהיושה את ישראל לגאנדים, נבחרו עם מי שצורפו לוועד האזורי המרחב של המפלגה הדמוקרטית במסגרת הסכם אחוריים בין ג'סון לדוקאקיס, בכנס שנערך באטלנטה בעקבות הנעיה.

רות אן קפאף מיוסטון, שהיתה פעילה בארגונים ערביים וסקומיים שונים של אמריקנים ממוצא ערבי, היתה בין עשרת התומכים של המנהר השחור ג'סי ג'קסון, וחבר מועצת העיריה, רוברט פאולי, גם הוא מתומכי ג'קסון, נבחר לוועד של המפלגה.

היימן ביקבינרד, יוצאו של דיוקאקיס לעניינים יהודיים ומורה תיכוניים, אמר כי אומנם אין הוא מרוצה מכמה מן החברים החדשים, אולם חשוב יותר כי דוקאקיס והרוב הגדול של חברי הוועד תומכים בישראל ואינם אוהדים את אש"ף.

בכנס של אמריקנים ממוצא ערבי, שנערך אשתקד ביוסטון, אמרה קפאף כי ישראל מנצלת את הסיוע האמריקני כדי לנהל מרוח נגד אוהדים בלבנון.

ביתה שלי ניר: מגדלה הועלה באש

סוזנה, דרום אפריקה. — ביתה של ויני מגדלה, רעייתו של מנהיג השחורים נלסון מנדלה, עלה אתמול באש ונשרף כליל על כל תכולתו. חמשעה ועדי ראייה שהיו במקום מאשימים בהצתה קבוצה של נערים שנראתה סמוך לבית לפני שהיעמה. מגדלה שהגיעה לביתה במכוניתה, שעה לאחר השריפה, היתה ככל הנראה שרויה בחלם, כשהחבילה בכבאים המנסים להציל את ביתה מהלהבות, והמשיכה למשרדה, מבלי שמסרה חודעה כלשהי.

שכנים חמתגוררים סמוך לבית הם חזוג מנדלה ועינמנאים שחורים, אמרו כי קבוצה מתומנת של מנדלה היתה מעורבת ביום ד' בסכסוך עם קבוצה יריבה בסוויטו, וכי החצתה היתה ככל הנראה תגובת הקבוצה הזיריבה לסכסוך זה.

(תצלום: איי.פי)

דראי"פ נסוגה מכוונתה לחייב עתונאים להירשם אצל השלטונות

מטרת החוק, להגביל פעילות סוכניות מקומיות שדיווחו מעיירות השחורים

רויטר

יוהנסבורג. — דרום אפריקה הודיעה אתמול כי היא משעיה חוק שני המחוקקים, הדיעות מקומיות לדיווח ישראל אצל השלטונות, הזל מחשבתו הבא. מנכ"ל משרד הפנים מסר כי החלטה להשעות את החוקה „עד לבדיקה נוספת של הנושא". הפוטוריצה בדרום אפריקה ומדינות מחוץ לה, גינו את רישום הכוונה המנצע, שהוא הצר המוקן במגמת התנכלות שמטילה המשלה מה שנתיים על כלי התקשורת המקומיים החוזרים, משרד מחוץ האמריקני המסרתי אתמול למשלה הנגרים, ושרא לפרסוריה לבטל החקנה.

הערך הראשוני של החקנה וזאו מכוניות ידיעות קטנות שהתמנו בריחוקים על האירועים כישובים השחורים, וסיפקו לכלי התקשורת הזרים והמקומיים חדשות אשר נקטו לעתים קרובות סכנה למשלה. על פי החקנה, אמורים היו עתונאים לא רשומים להקנה בסך 8,000 דולר או להאסר עד עשר שנים. מכניות ידיעות זרות כגון רויטר ואסוציאטד פרס, שחוברו מחדש הרישום וכן עתונים דרום אפריקניים מרכזיים.

לדברי עורכים מקומיים החקנה הוא צעד חדיני ראשון מצד המשלה, להניע לעצמה את הממכות להליט מי רשאי לעבוד כחוד. עיתוני ברום אפריקה

פקיד סיני: יהיה עלינו לחשוב על בשיטות רגל במפעלים ממשלתיים

רויטר, עתיים

באינג. — כמעט חמישית מבין המפעלים המשמלתיים בסין מסמירים בקביעות, ויש לחנוג אותם בתוך מפעלים חוקים יחתר אז להבריח על פשיטת רגל — הבריח מגן חשר לשיקום הכלכלה.

ו'אנג יאנינג אמר בראיון ב„יומון העם", כי 7000 מפעלים ממשלתיים ובריגו 17 אחוז מכלל המפעלים, מפסירים זה שנים רבות בכספים.

אחדים מהם בגלל העלאת מחירי חומרי הגלם, הקשורה ברפורמה של המחירים אותה הנהיגה פיקינג. אולם לגבי רובם, הסיבה לבעיותיהם היא פשוט ניהול לקוי. הוא חוסיף כי מרוחוז של דבר שהתפטרים יגבר עם המעקה הרפורמות, ויהיה צורך להגדיל את הסובסידיות המפעלתיות, שזוק בלאו וכי בבר בגוחות מאוד. „עלינו לפעול למען מיזוגים או להבריח על פשיטת רגל, כדי לחסל מפעלים אלה שאינם מנוהלים כראוי".

מחצית הכוחות הסוביטיים בטוו מאפגניסטאן

רויטר, עתיים, פ"י

איסלאמאבאד. — מחצית ה' כחות הסוביטיים שהיו מוצבים באפגניסטאן כבר עזבו מדינה זו — על כך מסר אתמול נשיא אפגאניסטאן, נאג'יבוללה.

סוכנות הידיעות הרשמית „באקתאר" מסרה, כי נאג'יבוללה אמר דברים אלה בשיחה עם קבוצה של עורכים אפגאנים, המבקרת בקאבול על פי הזמר של השלטונות. לדברי סוכנות הידיעות הנסיך הנשיא, כי כיום כבר אילוצאנו כחות סוביטיים ב־19 מבין 31 מחוזותיה של אפגאניסטאן.

על פי המסמנים שנתמנו בוצבה ב־14 באפריל, הנתיבה בריה"מ כוסוד לבנות את מחצית כוחותיה מאפגאניסטאן לא יאחר מן ה־15 באוגוסט, ולחשלים את פינוי הכוחות עד 15 בפברואר בשנה הבאה.

הכוחות הסוביטיים נטלו לידם את האחריות להגנה על כמה הערוצים של קאבול, שהתקנה ביום א' ע"י המורדים.

המחרימים תוצרת ישראל בדנמרק, יקנו תוצרת חקלאית מהשטחים

עתיים, פ"י

קופנהגן. — רשת הסופרמרקטים הגדולה ביותר בדנמרק „ס.ו.ב." החליטה לחיבא הזל מחורטי הסחיר פירות ויקות מן חקלאים ערביים תושבי רצועת עזה. רבר זה נעשה כדי להענות לדרישות הדנמרקים המתנגדים למדיניות ישראל מנהלת בשטחים.

— אמר דובר הרשת בקופנהגן. רשת בדנמרק, איגוד קאופרטיבי, הביעה את הדעה כי בלקוחות הזכות לבחור בין מוצרים שונים.

יבוא מוצרים פלשתיניים לדנמרק התאפשר, לאחר שישראל הסירה את התנגדותה לייצוא של מוצרים ערביים מרצועת עזה והגדה המערבית.

הצלב האדום נערך להחזרת עשרות אלפי שבויי מלחמה מהמפרץ

ז'נבה. — הצלב האדום מוכן לקיים סיוע להחזרת כ־65,000 שבויי מלחמה איראניים ועיראקיים, לאחר תחימת המסקת אש. לפי שעה הכין הארגון הבינלאומי, שמרכזו בז'נבה, רשימות של 50,182 שבויי מלחמה עיראקיים המעוניינים ב־13 מחנות ו־63 בתי חולים. לפי רשימות אלה נמצאים 13,526 שבויי מלחמה איראניים בעשרה מחנות ושלושה בתי חולים בעיראק.

מביחים שמספר שבויי המלחמה שבידי שני הצדדים גדול בהרבה.

חנועת שלום המקיפה עדות שונות הוקמה בלבנון

אורי דורבריין

בימים האחרונים התארגנה בבירות תנועה חרשה „לא לאלימות", שמטרה לה למנוה לפעול להפסקת מלחמת האזרחים בלבנון ולהשגת יציבות במרינה. בתנועה נטלים חלק תושבים לבנונים מכל העדות כולל נוצרים ומוסלמים, ובראשה עומדת אשה.

אתמול קיימה התנועה הפגנה במעבר בין החלק המוסלמי והנוצרי של בירות, בה נטלו חלק מאות מאזרחי התנועה, והשתתפו בה גם נכים ממלחמת האזרחים המשמשה בלבנון.

ארה"ב מבקשת מרומניה לעיין מחדש בתוכניתה להרוס אלפי כפרים

רויטר, עתיים

וושינגטון. — ארה"ב קראה אתמול לנשיא רומניה ניקולאי צ'אושסקו שיעיין מחדש בתכנית למודרניזציה של המקלאות, שבעקבותיה יהרסו 8000 כפרים, המאוכלסים בתושבים ממוצא הונגרי.

„אנו מודאגים ביותר, שמא ייפגעו ערכי תרבות וזכויות אדם בסיסיות" אמר מקור אמריקני בכיר לעתונאים לאחר שהנשיא רונאלד ריינגן שוחח עם מנהיג הונגריה קארולי גרוש, המבקר עתה בארה"ב. הן גרוש והן ריינגן הביעו בתחלך השיחה ביניהם, שנמשכה שעתיים, ראגה כקשר עם מדיניות, שנרמה לכך שאלפי אזרחים רומנים ביקשו מקלט בהונגריה השכנה.

מתיחות רבה השתררה ביחסים בין הונגריה לרומניה על רקע מתאותיה של הונגריה נגד הבניינות של צ'אושסקו.

שערי מטבע־חדין בנק הפועלים — 28.7.1988

		בנקנוטים		הנחות		שערים
	היחידה	קנה	מכירה	קנה	מכירה	יציגים
כל המטבעות	1	—	—	1.7054	1.7267	1.7170
דולר אמריקני	1	1.60	1.67	1.6179	1.6381	1.6283
מרק גרמני	1	0.86	0.90	0.8720	0.8836	0.8790
לירה סטרלינג	1	2.76	2.89	2.8095	2.8445	2.8284
פרנק צרפתי	1	0.25	0.27	0.2588	0.2621	0.2607
ין יפני	100	1.20	1.26	1.2260	1.2413	1.2334
גילדן הולנדי	1	0.80	0.76	0.7734	0.7830	0.7789
פרנק שוויצרי	1	1.03	1.08	1.0489	1.0620	1.0563
כתר שבדי	1	0.25	0.26	0.2548	0.2580	0.2564
כתר נורווגי	1	0.24	0.25	0.2407	0.2437	0.2423
כתר דני	1	0.23	0.24	0.2299	0.2328	0.2316
מרק פיני	1	0.36	0.38	0.3691	0.3737	0.3717
דולר קנדי	1	1.31	1.38	1.3380	1.3547	1.3482
דולר אוסטרלי	1	1.26	1.35	1.3043	1.3205	1.3144
דולר זה' אמריקני	1	0.55	0.40	0.6667	0.6750	0.6695
פרנק בלגי	10	0.43	0.40	0.4149	0.4200	0.4198
שלינג אוסטרי	1	1.22	1.27	1.2379	1.2533	1.2511
לירה איטלקית	1.000	1.16	1.23	1.1800	1.1948	1.1895

לפולח אלימי והמשפחה
משתתפים בצער
במות ראח
סיליוון ז"ל
קיבוץ מסילות

טלקס

● „אל על" תטוס למזרח הרחוק

חברת „אל על" תפתח בעוד שנה קו טיסה למזרח הרחוק.

משלחת בראשות הסמנכ"ל למסחר עיקב יהוו יחצאת חיום לבאנקוק, הנשלחת, בת 3 חברים, תנהל שם שיחות עם נציגי חברת התעופה התאילנדית „תאי אינ' טרנשונל" לעם שלתוכנות התעופה הרשמיים של תאיילנד.

לפי תוכניות, תתחיל אל על בטיסות הישירות לבאנקוק בסתיו 1989 זו הבעם הראשונה ש„אל על" טסה למזרח הרחוק, ובחברה בודקים גם אפשרות לטיסות לאמריקה הדרומית ולעדיפים נוספים באפריקה שטרם נעלו. (שע"ח)

● מחזה דרוזי ראשון הוצג בישראל

„חתונה דרוזית" הוא שמו של מחזה דרוזי ראשון שהוקם והוצג על ידי דרוזים בישראל. החצגה נכתבה והוצגה על ידי בית המסחר „אורט". בעוסמיה, חממונה על חתיון הדרוזי במשרד החינוך והתרבות, סלמאן פלאח, מסר כי הצגה זכתה להצלחה רבה מאד בקרב הדרוזים בארץ ובדעת המשרד להמשיך ולעודד העלאת מחזות תיאטרון על המורשת הדרוזית.

בשנת הלימודים האחרונה למדו במערכת החינוך הדרוזית 27,004 תלמידים ב־55 בתי ספר. כ־70 אחוז מהמורים הם דרוזים (לעומת רוב לא דרוזים לפני כעשר שנים) ורק 3 אחוזים לא מוסמכים (לעומת כ־60 אחוז). (שע"ח)

● חשודים בגרימת שריפת־ענק בגלל רשלנות

מכיר מושב מישמר הירדן ושני עובדים במושב אומנו לחקירה בשטשרת ראש־פינה. בחשד כי רשלנתם גרמה לשריפת ענק באיזור מושב מישמר הירדן. שריפה שכלתה מאות דונמים של שדות מיבעת וטבעי אבוסה.

חקירת המשטרה ואנשי הכיבוי העלתה, כי שני העובדים הערבים הזמינו ע"י המזכיר לעבודות גיזום ושריפה בשטח המושב. מזכיר המושב אמר להם, כי יש אישור לביצוע השריפה וכי נקטו כל הצעדים למנוע התפשטות האש. בשתחלו בשריפת הקוצים התפשטה האש במהירות רבה. (עתי"ם)

● יוענקו פרסים לחינוך מבוגרים

שר החינוך והתרבות יצחק נבון החליט להעניק מעתה פרס שנתי לרשויות מקומיות שתטייבו בקידום ובמיתות מטרתו לימודיות לחינוך מבוגרים, כדי להגביר את המודעות ולעודד יוזמות בתחום ההשכלה למבוגרים.

נבון מינה את מנהל האגף לחינוך מבוגרים, ד"ר אברהם צבין, לעמוד בראש ועדה שתקבע את מקבלי הפרס.

נדחתה תביעת נזיקין של אדם שטנגן:

„נכלאתי במחלקה פסיכיאטרית לאחר שהתלוננתי על כאבים"

בסופו של דבר התברר כי סבל מאבן בכליה ● ביה"מ"ש קבע: האשפוז לא היה כפוי ואין ראיות שהפסיכיאטרים התרשלו

עתיים

בית המשפט המחוזי בחיפה דחה תביעתו של חקלאי בן 32 נגד שני פסיכיאטרים שבלאו אותו לטענתו ב„אישפוז כפוי" במחלקה פסיכיאטרית לאחר ש„השתגע מכאבים", כשמאחר יותר יותר התברר כי היה זה מחמת אבן בכליה.

החקלאי טען, כי בשלהי 1980 לקה בכאביי־גב חזקים שלוו בדם בשתן. הוא אושפז במחלקה האורולוגית בבית החולים הממשלתי בצפת, אך בבדיקות לא נמצא ממצא פתולוגי והוא שוחרר מבית החולים. האיש עמד על כך שהרופאים יסיחו לחפש ולבדוק את הסיבה לכאבים העזים ולעקבות הדם בשתן, ומסיבהו להוסיף ולאשפזו. פחח בשביתת שבת בבית החולים בצפת.

בהחלך שביתת השבת, טען הנתבע, הוא אושפז בעל כורחו במחלקה הפסיכיאטרית עם חולים מסוכנים, כאשפוז כפוי נמשך ג' חודשים. מהבדיקה לאחוריו הסבירה על בזוזה לתעבירו להשקר אישפוז לבית חולים לחולי נפש, נטש את המוסד. פנה לבית החולים הממשלתי בחיפה, וסם התגלתה אבן גדולה בכליה. החקלאי נותח ולאחר מכן חזר לאתרנו.

בעקבות חוות דעת פסיכיאטרית — טוען התובע — הוא פוטר מעבודתו בתעשיה הצבאית והוכרז חולה נפש. הכרחוני כחולה נפש נעשתה, לטענתו, ע"י פסיכיאטר של המוסד לביטוח לאומי מבלי שתייצב לפני הרופא הפסיכיאטר. בעקבות הכרזה זו הורד הפנסיה הרפואי שלו מ־89% ל־24 והוא שוחרר משרות מילואים. רבקה בן תרמית של חילה נפש והוא נקלע למצב חברתי וכלכלי עגום.

לתביעת הנזיקין שהגיש נגד שני פסיכיאטרים של בית החולים בצפת, צייף התובע חוות־דעת רפואית של ד"ר ראובן באיר, לשעבר מנהל בית החולים „פסיכיאטרי" באר „יעקב", אשר קבע כי החקלאי לא סבל מחולי נפשי כפוי בשום דרגה סולה. ד"ר באיר הגדיר את הפגיעה „ראקטיבי קפקאית".

בית המשפט קבע כי בהחלטה הפסיכיאטרית מאושפזים חולים בהסכמתם בלבד, ובמקרה זה שהה התובע בהחלטה אחותה ונבע מיידי טוח שבוע לחופשה לביתו והור מרצונו לחלוטין. השופטת הוסיפה, כי הפסיכיאטרים לא הטיחמו לתובע באל הישמוגדר הבתיגון ללא סיבה, שהיי נמשך כל הטיפול הנפשי נמשכו הבדיקות הנוירולוגיות.

לאור העובדה שלפני בית המשפט לא הוכאו כל ראיות שהפסיכיאטרים פעלו שלא כשורה או שהתרשלו בדרך כלשהי באחבנה הרפואית, דחה בית המשפט את הבקשה כנגד הפסיכיאטרים.

עולים לארץ הקודש

52 אקדמאים עצירים וסטודנטים מצרפת עלו אתמול לישראל, לאחר תקופה של שפל בעליה. (צילום: סקופ 80)

נער מסר תשע הודאות שונות על הצתת מרכבת מונטיפיורי — וזוכה

עתיים

נער בן 17 מירושלים, שודאושם בהצתת מרכבת חשיך מונטיפיורי בשכונת ימין משה, הודה אתמול מכל אשמה בבית המשפט המחוזי בירושלים.

השופטת רות אור קבעה כי הנער מסר למשטרה 9 גירסות השונות זו מזו בפרטים מהותיים־לגבי הזוגה בה ביצע, לטענתו, את המעשה. השופטת קבעה, כי הנער לא היה מסוגל כלל להצית את המרכבה ולמרוע לתוך המכנה הסגור שבו הצלה לקולל הדתי, משום שהאחז יום שוחרר מכלא תל־מונד ונסע לבית קרוב משפחתו בשתרחקות.

בית המשפט קבע כי בהחלטה הפסיכיאטרית מאושפזים חולים בהסכמתם בלבד, ובמקרה זה שהה התובע בהחלטה אחותה ונבע מיידי טוח שבוע לחופשה לביתו והור מרצונו לחלוטין. השופטת הוסיפה, כי הפסיכיאטרים לא הטיחמו לתובע באל הישמוגדר הבתיגון ללא סיבה, שהיי נמשך כל הטיפול הנפשי נמשכו הבדיקות הנוירולוגיות.

לאור העובדה שלפני בית המשפט לא הוכאו כל ראיות שהפסיכיאטרים פעלו שלא כשורה או שהתרשלו בדרך כלשהי באחבנה הרפואית, דחה בית המשפט את הבקשה כנגד הפסיכיאטרים.

המשטרה חוקרת כמה תלונות נגד מועמדים לבחירות לכנסת

היחידה המיוחדת להשלטת סדר שהוקמה בגלל האינתיפאדה תתוגבר לקראת הבחירות

יואב אביב

משטרת ישראל חוקרת כבר שבועות אחדים מספר תלונות שהוגשו לה והקשורות במערכת הבחירות. כך אמר אתמול מפקד רב־ניצב דוד קראוס בסיור שערך עם שר המשטרה חיים בר לב בחיפה.

המפקד"ל אמר כי המשטרה לא תהסוך כלי לניגוח מועמדים במערכת הבחירות ולא תאפשר לאיש להתחמק מה. כל תלונה נגד מועמד במערכת הבחירות תבדק בנחירות, ואם יש בה ממש תפתח המשטרה בחקירה. מוחרות במכוונה לסגים אותה עוד לפני מועד הבחירות.

שר המשטרה חיים בר לב גילה, כי בעקבות האירועים האחרונים ולקראת מערכות הבחירות הקרובות לכנסת ולרשויות המקומיות ולהסר חדרות, הקימה המשטרה יחידה חדשה להשלטת סדר. מקום מושבה במחוז הצפוני, וחיא תיקרא להתערב במחיריות באירועים שונים בכל רחבי הארץ. עד כה הוקמו שתי יחידות, המונות כל אחת 50 איש המשטרה.

תעבה יחידות אלה לקראת מערכת הבחירות.

שר המשטרה והמפכ"ל ביקרו 400 משוטרי מרחב חיפה ביום נושאן במעוגרון המסורת בנוה שאנן.

מועמד המערך טריף חשוד במעילה באמון — לא בשוחד

יואב אביב

משטרת ישראל סיימה את חקירתה בכל המבשיות בהן קובשו לה תלונות נגד מועמד המערך לכנסת. הבאה מאלה טריף ולא מצאה עילה להמליץ על העמדתו לדין בגין גניבה או קבלת שוחד, כך אמר אתמול שר המשטרה חיים בר לב. לדבריו, נגד טריף נמצאו חשדות למעילה באמון אך לא לעבירות חמורות, כפי שסרסרם בכלל התקשורת.

בפרקליטות מחוז חיפה כבר הוחלט בעבר לסגור תיק אחד נגד טריף. תיק אחר עדיין בבדיקה. פרקליטת מחוז חיפה אמרה כי תיק נוסף החוור, למשטרה לצורך השלמת חקירה.

מעשה מגונה בילדה בר"ג

זהבה מיזם

נעשה מעשה מגונה בביתר ברמת־גן בנוגעה של ילדה בת 13 והבי. אחיות בביתר, סמוך לשעה 17.10, חוזה הילדה לביתה מביתה שנקחה עבור אמה. בהגיעה לחתר הבדרגות הנמוך עד־לה נגר מבוגר, החל להפשיטה ולנגוע בחזקות מוצנעים בגופה. הילדה החלה לזעוק לעזרה והעיף נמלט מהמקום.

מהמשטרה נמסר, כי אין זה אותו תועף שעשה ערב קודם מעשה מגונה בילדה בת 11 וחצי בסביון, וגם הוא לא נתפס. שני העיקים אם אינם זהים מהאדם הבדרן פעילים לאחר הצעיר הפעיל בחלב נוים בתוך ובהגנה בחלש עזרה מקודבנותיו. כזכור, שודרו עיקשו של אנס זה בתוכנית „הידור הוקר" ועיבו לבהלה רבה.

3 שנות מאסר לעושה מעשים מגונים בבתו בת ה־14

עתיים

בית המשפט השלום בנתניה נזר אתמול שלוש שנות מאסר על תנאי תעיר, לו בן 36, שהורשע בביצוע מעשים מגונים בבתו בת ה־14.

הנאשם נהג במשך שנתיים להיכנס לחדרה של בתו בשעות הלילה המאוחרות ולבצע בה מעשים מגונים בכוח. בכל שבת נהג לסחוב את בתו בכוח לחדרו, ושם ביצע בה מעשים מגונים.

שני חשודים בעבירות מין נעצרו בבאר־שבע

איילת מזור

שתי פרשיות של עבירות מין נחשפו אתמול בבית־משפט השלום בבאר־שבע. במקרה אחד נחשד שומר בבית־החולים הפסיכיאטרי באזור חולה בת 42. המשטרה טענה, כי באחד בימי השבוע שעבר אנס השומר את החולה ולאחר מכן הכניסה לה סיגריות וחרבי מתיקה. הפרשה הנלגלתה רק לאחר שחולה סיפרה על כך לחברותיה.

במקרה שני נעצר תושב באר־שבע החשוד שנהג לסמם את בתו באמצעות כדור שינה ולבצע בה מעשים מגונים. בשבוע שעבר הוגשה הגעה לבית־המשלט „סורוקה" שבבאר־שבע על־ידי אמה וסם פרפרה שאביה נוהג להדרימה בסמי שינה ולאחר מכן לבצע בה מעשים מגונים.

האבנים שנפגשו באוטובוס — מעשה קונדס של ילדים

זהבה מיזם

האבנים שנזרקו שלשום בלילה על אוטובוס „אגד" שחנה בדרך בן־צבי ביפו נזרקו בשעת משחק על־ידי ילדים שהמתינו לאוטובוס בתחנה. כך עלה בחקירה שערכה משטרת מחוז תל־אביב.

האבנים נזרקו על האוטובוס בתחנה ליד המכון הפתולוגי. אבן קטנה פגעה בדלת של הנהג.

דליקה בבית־אבות בכפר־סבא — אין נפגעים

ניצה ריטמן

אש פרצה אתמול אחר הצהריים בבית האבות „רה קלומון" בכפר־סבא. האש פרצה בקומת המרתף, בחדר הלבשה של העובדים, ועשן החל להתאבך למעלה לעבר קומות הבנין. כחוחות של משטרה וכבאי אש הגיעו מיד למקום והכבאים נוקבו לנסמכות על פגיהם כדי לחרור לבניין אפוף העשן.

הכבאים הצליחו להשתלט על האש בחדרות תוך פינוי עשרות קשישים מקרבת האש והעשן, לכל הקשישים שלום.

ציבות בשערים ושפל במחזורים

גלגלי הבורסה

מתנות, סמיכות ושבועי ירדו הבניות ב־3.13%, עקב ירידה חדה בתחילת השבוע, הירידה הנעצרת הבולטת ביחבר היתה בבניות של חברות השקעה שנשחקו ב־3.48% בסרבן נרשמו ירידות בגלגלות של יותר מ־4% בבניות של חשמל ואלקטרוניקה ובבניות הנדל"ן. מנגד נרשמה השבוע עליה קלה של 0.19% בבניות הבנקים שבהסדר ועליה של 0.49% בבניות הבנקים למשכנתאות. עליה עמדת גדולה יותר, של 3.15% נרשמה בבניות חיפושי נפט, תוצאה לאחר שבשבוע מסחר קודם ירדו שעריהן בשעור 3%.

במהלך המסחר אתמול היתה פעילות רבה ביותר בסביבת הבניות. בשלב המסחרים נרשם מחזור נמוך של 590 אלף ש"ח בלבד, כאשר בשורה של בניות סחירות ביותר כלל לא נמסרו אתמול עסקות. כך קרה בבניות כלל תעשיות, ממעלי ויי־וגנסים ובמן, אילון, בבניות דיסקונט השקעות, הזבדה, לישראל ואר.יבי. מתוך נרשמה רק עסקת מיזמים אחת בלבד. הפעילות הבולטת ביותר בבשאנוים תחה בבניות מקרוקיזים שנסחרו ללא שינוי שער.